

2021. április-május

due tállozó

válogatás a legjobb diáklapokból

a facebookon is!

KLÍMAVÉDŐ

KI MENTI MEG A BOLYGÓT?

FOGYASSZ OKOSAN!

ÉS TUDD A JOGAID!

NAGY DIÁK ZENEI TESZT

NÉZD MEG A DÖNTŐT!

CARSON GOMA

„A humor és az őszinteség az erősségük”

NAGY DIÁK KRESZ-TESTZT

**NYERD MEG AZ
ELEKTROMOS ROBOGÓT,
ÉS A B KATEGÓRIÁS
JOGOSÍTVÁNSZERZÉSI
LEHETŐSÉGET!**

A karanténban nyertem

A dokumentumfilmekkel a legtöbbször van némi „egy lépés távolság” érzés. És hogy miért nem néznek doksi filmeket? A legtöbbször az az indok, hogy unalmas, vonatott, száraz, vagy csak szimplán semmiféle érdeklődést nem mutatnak a téma iránt. Nem tagadom, sokáig én is ebbe a kategóriába tartoztam egy igen egyszerű oknál fogva: mindig is szívesebben töltöttem az időm egy könnyed kikapcsolódást ígérő sitcom fogyasztásával, minthogy bármelyik dokumentumsorozatra ráuglizzak.

A nézeteim e tekintetben azonban igencsak megváltoztak, miután a karanténnal együtt – sokakhoz hasonlóan – betört az életembe a Netflix. A Netflix egyfajta jelenséggé, szinte már életérzéssé vált az elmúlt egy évben. A bezártságot túlélés egyik eszköze lett. Nem véletlen kapott egyre nagyobb teret a „Netflix and chill” kifejezés sem. A streaming szolgáltatások nagy előnye, hogy bár fizetni kell érte, de reklám nélkül nézhetjük korlátlan mennyiségben a felhőben megosztott tartalmakat. Ráadásul napjainkban már a mozikkal is felveszik a versenyt (mondjuk a bezárt mozikkal nem nehéz), hiszen a legújabb filmek közül többet is már a szolgáltatók saját felületén mutatnak be, mint például a Raya és az utolsó sárkány, amit alig két hónapja adott ki a Disney+. Ezzel pedig, hogy a streaming szolgáltatások már filmbemutatókat is vállalnak, a piacuk is jelentősen bővülni kezdett. Ez természetesen az árakban is megmutatkozik, hiszen a korábban említett Disney+ előfizetése is mintegy 6,99 dollár (2000 Ft) havonta, és ezen felül a Raya és az utolsó sárkány-ért további 29,99 dollárt (8800 Ft-ot) kell fizetni a Disney +-nak, ha érdeklődünk az újonnan bemutatott rajzfilm iránt.

Na de visszatérve a dokuhoz. A TV-műsorok nagy része is lassan áttelepül a streaming világába, így a tartalmakat bárhol, bármikor nézheted, kényed-kedved szerint. Tehát a doksi filmek is elárastották a netet, például a Netflix filmei is szép számmal elérhető ilyen tartalom. Ha valaki eddig nem volt rákattanva a műfajra, a Netflix most rávilágított, hogy egy dokumentumfilm is lehet izgalmas és lényegre törő. Ilyen volt például számomra a Madeleine McCann eltűnéséről szóló doku, vagy a Meghatározó játékok a múltból c. sorozat, ami egy könnyedebb hangvételű sorozat azoknak, akik szeretnék többet megtudni gyerekkoruk legnépszerűbb játékaik háttéréről.

A Netflixen belüli tartalom-ajánlók pedig kifejezetten jók. Nagyon jó algoritmusuk van, mert amellett, hogy kiszolgálja az ízlésemet, felajánl olyan tartalmakat is, amikre magamtól nem keresnék rá, mégis érdekesnek találom őket az ajánlás alapján. Így nem csak többet tudok a világról, de szélesedik az érdeklődésem, bővül a világképem, miközben a szabadidőmet értelmesen töltöm. Csak ajánlani tudom: nézzetek dokukat, biztosan találtak olyat, ami érdekel, a többi már magától jön! Üdítő lesz a sok fantasy, sitcom és krimi között.

(Szalai Boglárka)

IMPRESSZUM • DUE Tallózó – Válogatás az ország diáklapjaiból

A DUE Médiahálózat és a DUE Médiaügynökség havilapja • 2021. április-május, XXIII. évfolyam 3-4. szám • Lapmenedzser: Zala Orsolya • Főszerkesztő: Szalai Boglárka • Április-májusi szerzőink: Bihari Bernadett Luca, Bodor Julcsi, Bogdán Noémi, Hegyi Vivien, Karvaly Bence, Neupauer Paulin, Novák Henrietta, Reisinger Márk, Szalai Boglárka, Velek Domonkos, Vincze-Hajnal Blanka • Kiadja a DUE Produceri Iroda Kft. és a Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete • Levelezési cím: 1583 Budapest, Pf. 14. • Telefon/fax: +36 1 222 8213 • Hirdetésfelvétel: DUE Médiaügynökség, 1148 Budapest, Őrs vezér tere 11. • Tel.: +36 1 220 5844 • E-mail: due@due.hu • Honlap: www.due.hu • A DUE Tallózó olvasható az interneten is: www.duetallozo.hu

A tehetséges diákújságírókat és a DUE Tallózót a Nemzeti Tehetség Program, a Miniszterelnökség, és az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő támogatja.

Nyomdai előkészítés: ArtCentrum • Nyomda: Pauer Nyomda • Nyilvántartási szám: 3.4.1/891/1999 • ISSN 1585-5201 • Megjelenik évente nyolcszor. • A lapot a DUE Médiaügynökség terjeszti ingyenesen a DUE Rádió Országos Iskolarádió Hálózatának 350 iskolájában, és további 500 oktatási intézményben. • A DUE Médiahálózat az oktatási diáklapok beküldő szerkesztőségei automatikusan hozzájárulnak az utánköléshez, a cikkek rövidítéshez, stilizálásához. • Az iskolaiújságokból átvett publikációk tartalmaért a DUE Tallózó nem vállal felelősséget.

MATESZ
print-audit
Kiadványunk példányszámát
a Matesz hitelesíti
auditált adatok, hiteles média
<http://www.matesz.hu>

A Győri Nemzeti Színház színésztanonca nyerte az országos filmversenyt

A KOCKÁSFÜLŰ NYÚL A LEGISMERTEBB ANIMÁCIÓS ALKOTÁS, A FEHÉR TENYÉR A LEGNÉPSZERŰBB MOZIFILM A FIATALOK KÖRÉBEN – DERÜLT KI A NAGY MAGYAR FILMTESZT DIÁKOKNAK VERSENYÉN, MELYEEN REKORDSZÁMÚ JÁTÉKOS, TÖBB MINT 19 EZER DIÁK INDULT. A DUE MÉDIAHÁLÓZAT NAGYSZABÁSÚ VETÉLKEDŐJÉT BUZA GÁBOR GIMNAZISTA, A GYŐRI NEMZETI SZÍNHÁZ SZÍNÉSZTANONCA NYERTE.

A Nagy Magyar Filmteszt Diákoknak vetélkedőt negyedik alkalommal rendezte meg a DUE Médiahálózat, ezúttal is a Nemzeti Filmintézet támogatásával. A játék első fordulójában a www.filmteszt.hu oldalon kellett kitölteni egy online tesztet. Bárki részt vehetett, és rengetegen éltek is a lehetőséggel: 19.068 érdeklődő válaszolt a kérdésekre. A középdöntőbe jutott ezer fiatalból kerül ki aztán a legjobb 12 játékos, akik megmérkőztek egymással, immáron személyesen, de zárt ajtók mögött. A döntőt a szervezők élőben közvetítették a DUE Médiahálózat Facebook-oldalán. A **Petur András** által vezetett nagyszabású kvízversenyben tartogatott izgalmakat, olyannyira, hogy a második helyen pontazonosság alakult ki **Hankiss Flóra** és **Kömüves Balázs** között. Ők egy-egy profi kamerás Samsung mobiltelefont kaptak tudásuk elismeréséül. A Filmtesztet elsőprő főlényel egy győrújbaráti diák, a győri Kazinczy Ferenc Gimnázium 11. osztályos

tanulója nyerte. Mint kiderült, volt már bőven tapasztalata színészet terén.

– Öt éves koromban eldöntöttem, hogy színész szeretnék lenni – mondta el a döntő után **Buza Gábor**. – Kiskorom óta érdekelnek a magyar filmek, de a nagy lökést 2016-ben egy mára már megszűnt közéleti tévéműsor, a Hír TV Szobjektívje adta, melynek egyik adásában Puzsér Róbertek top 10-es listán rangsorolták a hazai alkotásokat. Megnéztem mind a tízet, és azóta nagy fogyasztó vagyok, sok alkotó életrajzát is olvastam már.

Buza Gábor a Győri Nemzeti Színház szerződöttet stúdiója, több színdarabban is szerepelt már beugróként, például Kszel Attila A Pál utcai fiúk rendezésében, jelenleg pedig a Tom Sawyer kalandjai előadásban a főhős barátját, Joe Harpert alakítja. Példaképeink

KÖMÜVES BALÁZS, BUZA GÁBOR, HANKISS FLÓRA ÉS DR. SZAYLY JÓZSEF, A DUE ALELNÖKE

a győri társulat egyik színművészt, Ungvári Istvánt tartja. Gábor szeretne a gimnázium után színészetet tanulni, de előtte még – ha a koronavírus-helyzet is lehetővé teszi – egy nagy utazás vár rá, ugyanis a Filmteszt döntőjében egy tengerparti nyaralást nyert. Jutalmát Káel Csaba, a mozgóképipar fejlesztéséért felelős kormánybiztos adta át. Káel Csaba a díjátadón elmondta: nagyon örül a Nemzeti Filmintézet és a mozgókép szakma a sok fiatalnak, akik a Filmtesztben indultak, elsősorban nekik készítik a következő filmeket.

„A MAGYAR FILM 120 ÉVE ÉLŐ TÖRTÉNELEM”

INTERJÚ KÁEL CSABÁVAL

KÁEL CSABA KOSSUTH-DÍJAS RENDEZŐT, A MAGYAR MOZGÓKÉP FEJLESZTÉSÉÉRT FELELŐS KORMÁNYBIZTOST KÉRDEZTÜK A 4. NAGY MAGYAR FILMTESZT DIÁKOKNAK DÖNTŐJÉN A HAZAI FILMEKRŐL ÉS AZOK ISMERTSÉGÉNEK ÉS TERJESZTÉSÉNEK A FONTOSÁGÁRÓL.

MELYIK MAGYAR FILMEK A KEDVENCEI?

Mivel 2020 augusztusától filmipari kormánybiztosként segítem az összes hazai filmes munkáját, ezért nem szeretném megsérteni egyik alkotót sem, inkább a régmúltból mondanék olyan filmeket, amik régóta kedvenceim. Mindenképpen idetartozik a *Szindbád*, Huszárik Zoltán filmje. Nagyon speciális a mesélési módja és a fotográfiája, amit Sára Sándor készített, ezt mindenképp kiemelkedőnek tartom az egyetemes filmművészet szempontjából is. Ugyanúgy mondhatnám osztályfőnökömnök, mesteremnek, Makk Károlynak *Szerelem* című filmjét, és egy másik mesteremnek, aki szintén tanított, Fábri Zoltánnak a *Körhinta* című alkotását.

EZEK MELLETT MELYIK FILMEKET AJÁNLJA A FIATALOKNAK, HOGY SEMMIKÉPP NE HAGYJÁK KI?

Kicsit más irányokba kalandozva, ugyan már sokan láthatták a fiatalok közül is, de talán még nem mindenki ismeri a *Macskafogó* animációs filmet, ami kultfilmmé vált, és nagyon sokan idézünk belőle részleteket beszélgetés közben, bekerült jó pár mondata a köznyelvbe is. De ugyanígy „alapfilm” a *Megáll az idő*, Gothár Péter rendezése, ami tulajdonképpen a szocializmus milyenségét mutatta meg nagyon átélhető, átérezhető formában. Az *Isten hozta, őrnagy úr!* című, szintén Fábri-filmet is őszintén ajánlom, ennek a háború abszurditása a témája, és egyben Örkény István *Tótek* című kisregényének is örök emléket állít.

A FILMIO MENNYIRE NÉPSZERŰ A FIATALOK KÖRÉBEN?

Egyre népszerűbb. Köztudott, hogy a korosztályos méréseket nem olyan egyszerű elvégezni, hiszen adott IP-címről nem látjuk, hogy milyen idős volt a kedves néző, akár többen, barátok vagy egy egész család is nézhet egyszerre egy filmet, de a visszajelzések azt mutatják, hogy a FILMIO megtalálta a közönséget és folyamatosan megy a híre. Biztató jel, hogy

a regisztráltak többsége havonta egy filmet megnéz, azaz hűséges a magyar filmekhez. Szerintem akkor fog jelentősen nőni a FILMIO népszerűsége, amikor elkezdjük majd májusban az új magyar filmeket bemutatni, amik ott lesznek először láthatóak. Ez azért is fontos, mert az új magyar filmek kapcsán egyre több néző elkezd majd érdeklődni a régi magyar filmek iránt is, és akkor felfedezhetnek számos olyan kincset, amiről esetleg nem is tudnak. Idén 120 éves a magyar film, és az is cél, hogy összekapcsolódjon ez a fantasztikusan gazdag filmörökség, amit kaptunk, a jelennel. Ez azért fontos, mert a filmművészet a kulturális identitásunk része. Ezek a filmek különböző korokban születtek, megmutatják a szüleink, nagyszüleink világát, hogy ők mit gondoltak, mit éreztek. Sokszor nem is a történet a legfontosabb, hanem egy-egy kép, egy-egy beállítás, hogy van berendezve a szoba, mit esznek, minden apró részlet. Ilyen szempontból ez 120 év élő történelem.

A NAGY MAGYAR FILMTESZT DIÁKOKNAK DÖNTŐJE ALAPJÁN HOGY LÁTJA, MENNYIRE ISMERIK A FILMEKET A MAGYAR FIATALOK?

Idén már húszezer körüli volt a résztvevők száma, ez egy fantasztikus eredmény. Ez azt jelenti, hogy minimum húszezren elkezdtek magyar filmeket nézni, érdeklődni a magyar filmek iránt, én ezt nagyon örvendetesnek tartom. Ugyanakkor még egy nagy fölzárkózás vár ránk, mert például Lengyelországban, Csehországban a hazai filmek sokkal népszerűbbek, mint Magyarországon. Ott a toplistákon az első tizenben mindig van két-három hazai film, ha belegondolok, hogy Csehország körülbelül velünk azonos méretű – ugye Lengyelország négyszer nagyobb –, Csehországban jó pár hazai film megközelíti az egymilliósi nézőszámot. Attól mi még távol vagyunk, úgyhogy a Nemzeti Filmintézet nagyon fontos küldetésének tartom, hogy

KÁEL CSABA

segítse a fiatalokat, hogy minél több magyar filmet megnézzenek, eljusson hozzájuk a hírük. Szintén a FILMIO-ra utalnék, ez is egy ilyen lehetőség. Emellett ösztönl elindítjuk a filmklub hálózatot. A filmklub egy speciális közösségi filmélményt kínál – imádtam egyetemista koromban. Az a különlegessége, hogy a moderátor elmondja a film előtt, hogy mit kell tudni a filmről, a megnézés után pedig egy kötetlen beszélgetés következik, így egy nagy közösségi élmény is egyben. Én diákkoromban több filmklubba is jártam, és azóta is visszaemlékszem jó pár pillanatra.

LESZ-E JÖVŐRE ÖTÖDIK, JUBILEUMI FILMTESZT IS?

Természetesen, szeretnénk folytatni jövőre is, ez egy nagyon sikeres sorozat. Nagy örömről szolgál, hogy ilyen jól szervezett, és hogy évről évre nő az érdeklődés. Idén 120 éves a magyar film, ezért jó pár program lesz még, ami fölhívja a figyelmet a jubileumra, és számítunk arra is, hogy egyre több fiatalt elérünk a magyar filmmel. Szóval, örömmel folytatnánk.

(Velek Domonkos)

„ÉN MIÉRT NEM VAGYOK TEHETSÉGES?! ÉS EGYÉB HAZUGSÁGOK

GENERÁCIÓNK EGYIK NAGY ELŐNYE A RENGETEG LEHETŐSÉG, AMI ELŐTTÜNK ÁLL AZ ÉLETBEN. EBBEN MINDENKÉPPEN PRIORITÁST ÉLVEZHETÜNK AZ IDŐSEBB KOROSZTÁLYOKHOZ KÉPEST, MERT AZ Ő FIATALKORUKBAN CSAK A KIVÉTELESEN SZERENCSESEK INDULHATTAK EL AZON AZ ÚTON A NAGYVILÁGBA, AMELYIKEN SZERETTEK VOLNA. DE MI A TEENDŐ, AMIKOR A 21. SZÁZADI GYEREK TELJESEN ELVESZIK ÉS VALÓSÁGGAL FULDOKOL EBBEN A „LEHETŐSÉGÓCEÁNBAN”, ÉS NEM TALÁL VISSZA ÖNMAGÁHOZ – MÁR HA EGYÁLTALÁN TUDJA, MI AZ AZ 'ÖNMAGA'?

Doman Flóra, Szent Imre

Katolikus Általános Iskola és Gimnázium, Szécsény

Az év diákújságírója, középiskola, 1. helyezett (2020)

Minden nap, kivétel nélkül szembesülök ezekkel a mondatokkal a saját osztályomban: „Nekem miért nem megy olyan jól a matek, mint...?” „Én hülye vagyok!” „Nekem ez úgy se menne, minek kezdjem el?” „Bárcsak én is tudnék úgy énekelni, mint...!” „Én miért nem vagyok semmiben sem jó?” A gimnázium tizenegyedik osztályáról beszélünk. Egy olyan osztályról, aminek már nem sok ideje maradt az iskola és a gyerekkor biztonságát nyújtó falain belül. És a mai napig a többség szájából ilyen, vagy hasonló mondatok hangzanak fel, de nem csak az én osztályomban, hanem ország-világszerte. Ezekből a mondatokból a kétségbeesés, a féltékenység, a tanácstalanság és az összezavarodottság cseng olyan tisztán, hogy csak az nem veszi észre, aki nem akarja – és szép számban vannak ilyen emberek.

De mégis mi vezethet el idáig egy szinte alig élt, tizenéves fiataalt (gyereket)? Mik azok a tényezők, amik ezt az ürességet és negatív önképet alkotják bennünk? A válasz a környezetünkben rejlik. Az ember a visszajelzésekből építkezik vagy roncsolódik, életkortól függetlenül. Egészséges öntudatot

a kritika és a dicséret egységes adagolása formálja, az egészségtelent viszont az, amikor csak a rosszat vagy csak a jót képesek megláttatni velünk mások, vagy pedig az, amikor szinte semmiféle – se jó, se rossz visszhangja nincsen a tetteinknek. Talán ez, a csend a legpusztítóbb mind közül. A gyerek pedig életkori sajátosságánál fogva sokkal jobban szomjazza a róla alkotott véleményeket, mint bárki más. Kell neki egy támpont, hogy vajon jól cselekszik-e, avagy sem. A tőle idősebbektől, felnőttektől, szülőktől várja el mindezt, mert bennük bízik. Az én személyes kedvencem az, amikor bizonyos felnőttek és idősebbek szó szerint a szemünkre hányják, hogy nekünk mennyivel jobb dolgunk van, mint nekik volt az ő idejükben, és hogy a mai gyerekeknek nem lehet gondjuk a jövőjükkel, mert azok lehetnek, akik csak akarnak. Ez részben igaz. Ugyanis, már csak a saját édesanyám korosztályának példáját említve, nekik nemigen volt választási lehetőségük. Jobb esetben elvégezték az iskolát, egy-két szerencsés még a középiskolát is, aztán irány a munkaerőpiac. Nem volt kérdés, mert nem is

lehetett: a szülők megszabták gyermekeik útját, és arra rá kellett lépni, ha törik, ha szakad. Akik pedig megkaphatták álmaik hivatását, azok igazán megbecsülhették magukat.

Csakhogy, ha a másik oldalról nézzük, akkor igenis meg kell védjem magunkat. A világ a kétezres évekre elkezdett teljesen kinyílni. Ma már nincs határ vagy akadály, ami a globalizációt megállítaná. És azt halljuk mindenfelől, hogy ebben a széles világban tényleg azok lehetünk, akik csak akarunk, ahol csak akarjuk. Ez szörnyen csábító kilátás, valóban. Viszont ijesztő is. Ijesztő, mert nem tudjuk, mi rejtőzik benne. Ha belegondolunk, az a szó, hogy világ, nos, az egy hatalmas fogalom öt apró betűbe zárva. És hiába álmodozunk mindannyian erről, tudjuk, hogy nem kaphatjuk meg, és ezért félünk tőle. És az a fiatal, aki nem ismeri saját magát, az hogyan birtokolhatná az egész világot?

Mi lehet erre a gyógyír? Én többfélet is szeretnék ajánlani. Először is, ott vannak a pályaeorientációs előadások, személyiségtesztek és önértékelési gyakorlatok, amiket, ha jó helyen keresel, bárhol elérhetsz: interneten, ilyesmikkel foglalkozó irodáknál, tanácsadóknál, vagy akár a saját iskoládban. Rengeteg előnye van ezeknek, mert olyan módszerekkel dolgoznak, amik valóban segítenek megtalálni önmagadat és a te érdeklődésedet. Olyan emberekkel ismerkedhetsz meg és beszélgethetsz, akik vagy tökéletesen értenek a segítségnyújtáshoz, vagy hasonló problémákkal küzdenek. Ne feledd: a legmélyebb titkainkat és érzéseinket egy idegennel, egy laikussal lehet a legjobban megbeszélni!

Ha pedig úgy érzed, mindez mégsem segít, vagy csak nem találsz kedvedre való lehetőséget, akkor még mindig ott vannak a barátaid, a családod, a tanáraid. Biztos vagyok benne, hogy nem vagy egyedül, és hogy akad egy olyan pedagógus, akit megbízhatónak és szimpatikusnak találsz, vagy egy olyan barát, akivel jóban-rosszban kitarotok egymás mellett és tökéletesen ismeritek a másikat, vagy az otthoni környezetben egy családtag, legyen az közeli vagy távoli. Hiszen ezek az emberek ismernek Téged a legjobban, még ha Te úgy érzed, nem is ismered önmagad. Ők rá tudnak világítani a személyiségedre, arra, hogy igenis van, amiben úgy igazán jó vagy, még ha az nem is a matek vagy a versírás vagy az éneklés, ami a srácnak az osztály másik végében vagy a padtársadnak.

Ami a legeslegfontosabb: beszélgess! Nyílj meg, hallgass meg másokat! Fogadd el a segítő kezet, ne lökd el magadtól! Próbálj ki olyan dolgokat, amiket eddig még soha – így van, ki kell lépned a komfortzónádból! Enélkül hogyan is tudhatnád meg, mik az erősségeid és a gyengeségeid?

Én nem munkát vagy szakmát ajánlok Neked, hanem hivatást. Olyan hivatást, amiben akkor is megtalálod önmagadat és a szenvedélyedet, amikor szinte minden más szempontból a padlón vagy. Találd meg a jövődet, amiben nem úgy kelsz fel reggelente, hogy tudod, hogy gyűlölöd az állásodat. Tudom, hogy csodák nincsenek, és ezt nem mindannyian tudjuk elérni. De ha egyszer eljutsz erre a mélypontra, legalább elmondhasd azt, hogy Te valóban mindent megtettél.

Szóval Te, aki éppen otthon punnyadva a kényelmes kis szobádban olvasod a soraimat, és magadra ismertél bennük, ne habozz tenni valamit!

Van öt másodperced?

NEM INTERNETEZEK OLYAN NAGYON RÉGÓTA, KÖRÜLBELÜL NÉGY ÉVE ANNAK, HOGY MEGKAPTAM AZ ELSŐ GÉPEMET, AZÓTA MEGYEK FEL NAPI SZINTEN A NETRE. NÉGY ÉV NEM OLYAN SOK IDŐ, DE VALAHOGY ÉRDEKES MÓDON MÉGIS ÚGY ÉRZEM, HOGY „RÉGEN” A YOUTUBE-ON KEVESEBB, SOKKAL KEVESEBB REKLÁM VOLT.

Mörk Márta Lilla, Alternatív Közgazdasági Gimnázium, Budapest,
Az év diákújságírója, középiskola,
2. helyezett (2020)

Persze, mindig is voltak reklámok a YouTube-on és más website-okon, de az utóbbi időben mintha megsokszorozódott volna a számuk. Nem tudom, mitől van ez, vagy hogy egyáltalán így van-e, és nem csak az agyam „rég szép idők” funkciója színezi-e ki az emlékeket, de az biztos, hogy mostanában, ha rákattintok egy YouTube videóra, akkor eléggé biztos lehetek benne, hogy legalább egy reklám lesz benne – általában a videó indulása előtt, gyakran pedig a videó végignézése után is. Sokszor az is előfordul, hogy a videó lejátszása közben elindul egy reklám. Ez utóbbi természetesen a legidegesítőbb, hiszen ilyenkor nem is számít rá az ember. Bár újabban mindig megjelenik a reklám lejátszása előtt egy kis figyelmeztetés a jobb alsó sarokban, hogy 5 mp múlva hirdetés, és elindul a visszazámlálás, de számomra ez semmilyen irányba nem befolyásolja, hogy mennyire tartom idegesítőnek a videókat megszakító reklámokat. Eléggé.

Hát igen, nem rajongok kifejezetten az átugorhatatlan reklámokért. De az átugorhatókat is mindig át szoktam ugrani. Amint elkezd játszani a reklám, rögtön odaviszem az egeret az átugrómezőre – ahol persze egyelőre még csak azt írja ki: 5 másodperc múlva átugorhatja ezt a hirdetést –, majd amint át lehet ugrani, átugrom.

Érdekes kérdés, hogy miért idegesítenek ennyire. Nem néztem sok tévét gyerekkoromban, de amikor igen, általában türelmesen végigültem a reklámokat, esetleg kimentem pisilni közben. A moziban is mindig nyugodtan, csöndben, idegeskedés nélkül végigülöm a reklámokat és az előzeteseket. Nem tudom, akkor a YouTube-on miért

van ez másképp. Talán maga a tény, hogy egyáltalán át lehet ugrani, azt sugallja, hogy át akarjam ugrani, és az 5 másodperc kötelező megtekintéshez (már amennyiben meg akarjuk nézni a videót is utána) képest a 15 másodperc már kibírhatalannak tűnik, míg a moziban 15-20 perc előzetest egy mukk nélkül ülök végig. De valószínűleg az is benne van, hogy 15 másodperc vagy főleg egy félperces, egyperces reklámfilm végignézése mondjuk egy négyperces zenés videóért nem igazán éri meg. Ha másfél percig reklámot nézek, aztán négy percig azt a tartalmat, amiért rákattintottam a videóra, majd ismét reklámot, akkor nem volt sok értelme felmenni erre az oldalra, hiszen kábé ugyanolyan arányban nézek olyan tartalmat, ami tényleg érdekel, és olyat, ami egyáltalán nem, sőt, idegesít. Míg a moziban 15-20 perc reklám és előzetes (az előzeteseket egyébként sokkal jobban élvezem nézni, mint a reklámokat, és hasznosabbak is, ha találok közöttük olyan filmet, ami tetszik) után egy másfél-kétórás, megszakítás nélküli film következik, amit tényleg élvezek nézni (jó esetben), és a tévében is sokszor vetítenek megszakítás nélkül filmeket.

El kell ismerni azonban azt is, hogy a mozihoz mégiscsak pénzért vesszük a jegyet, és a tévéért is fizetünk, míg a YouTube egy teljesen ingyenes szolgáltatás, és a tartalom készítőinek, a YouTube-videósoknak is ugyanúgy ki kell fizetniük a villanyszámlát, mint bármely másik dolgozó embernek. Mondjuk ez a mozi-tévé-YouTube összehasonlítás elég ironikus – az, hogy a moziban és a tévében sokkal hosszabb és átugorhatatlan reklámokkal találkozunk, pedig fizetünk, lehet, hogy ez alapján akkor oda egyáltalán nem kellenének reklámok. Csakhogy ha nem raknának reklámokat a

moziban a filmek elé és a tévében a műsorok közé, akkor ezek a cégek ugyanúgy csődbe mennének, mint a YouTube és a youtuberek, ha nem lennének reklámok a videókon.

Biztos ugyanígy van ezzel a Facebook is, az utóbbi időben ugyanis a Facebook felületén is megjelentek a videókon hirdetések. Ráadásul még csak nem is átugorható hirdetések! És többségében nem is 5 másodpercesek. Nem nézek sok videót Facebookon, többnyire csak főzős videókat, de ha az egyiknek a közepébe belevág egy hirdetés, akkor általában lejjebb tekerek és abbahagyom a videó nézését. Nem élvezem ezeket a reklámokat nézni, főleg, ha már vagy háromszor láttam őket, de ahhoz képest, amit a tévében nyomnak le főműsoridőben, ezek a facebookos kis reklámfilmek semmik.

Természetesen létezik megoldás az idegesítő reklámokra: egy adblocker, amit nemrég én is letöltöttem. Erre főként az motivált, hogy már igazán nagyon elegendem volt a rengeteg YouTube-reklámból, és tanulás közben, amikor zenét hallgatok, nem tudom egyik számot a másik után meghallgatni. Én az Adblock Plus-t használom, amit Google Chrome-ban kiegészítőként lehet letölteni, teljesen ingyenes. Elég jól működik, a YouTube- és a Facebook-reklámokkal mind kikezde, legalábbis én, amióta letöltöttem, nem láttam reklámot egyik felületen sem. A weboldalakon, képből megjelenő hirdetéseket nem feltétlenül tünteti el, de ezek engem annyira nem idegesítenek. A legrosszabbak mindig a videóban megjelenő reklámok, és ezekre jó gyógyír, úgyhogy szívesen ajánlom mindenkinek.

TÁNC, MINT ÉLETSTÍLUS

A DEBRECENI VALCER TÁNCSTÚDIÓ NÖVENDEKEIVEL, A 15 ÉVES KISS BEATRIXSZAL ÉS MOLNÁR ÁKOSSAL BESZÉLGETTÜNK, AKIK MAGYAR VÁLOGATOTT KERETTÁGOK VERSENYTÁNCBAN. ELMESÉLTÉK, MI FÁN TEREM A ARANY(ÉREM) ESŐ, ÉS ŐK MILYEN UTAT JÁRTAK BE EDDIG A DOBOGÓIG.

MIKOR KEZDTETEK TÁNCOLNI, ÉS MIÉRT?

Bea: Én 11 éve, 5 évesen kezdtem el versenytáncolni. Anyukám íratott be, aki mazsorett tanár, úgyhogy 4 évesen már mazsoretttem, ami megmaradt a mai napig a tánc mellett.

Ákos: Én 10 éves koromig néptáncoltam, akkor váltottam, és kezdtem el versenytáncolni. Nagyon beleszerettem, és egyszerűen benne ragadtam

MIÓTA TÁNCOLTOK EGYÜTT?

Ákos: Mind a kettőnknek egy párja volt ezelőtt. Nemrég, január 2-án volt egy éve, hogy összeálltunk egy párnak.

Bea: Ákos szeretett volna másik városba kerülni, máshol tanulni, ugyanis Békéscsabáról származik, ezért felrakott egy táncpartner keresést a Magyar Táncsport Szakszövetség

Facebook csoportjába, ami kifejezetten partnerkeresésre és ruhaeladásra jött létre. Én pedig jelentkeztem rá, így elmentünk hozzá próbatáncolni.

Ákos: Mikor szóltam Beának, hogy őt választottam, rá egy hétre már együtt táncoltunk. Ugyanis legalább két éve ismertük egymást versenyekről. Mikor az edzőink bemutatattak egymásnak, már öleléssel köszöntünk, mert gyakorlatilag barátok voltunk.

HOGY KÉSZÜLNEK, ÉS MILYEN GYAKRAN CSERÉLTÉK A KOREOGRÁFIÁITOKAT?

Bea: A tanáraink találják ki a koreográfiáinkat, és amíg egy következő osztályba nem lépünk fel, addig ezeket táncoljuk. Már lassan egy éve ezt a tíz – öt latin és öt standard – koreográfiát visszük versenyekre, de annyira jók, hogy nem tudjuk megenni.

Ákos: Mindig van mit rajtuk javítani, tökéletesíteni. Általában akkor szoktunk figurát cserélni, mikor nagyon nehéz megcsinálni valamit. És ilyenkor nem feltétlen könnyebbé tesszük, csak kényelmesebbé, hogy gördülékenyebb legyen a folyamata. Vagy például egy más kinézet érdekében cserélünk figurát, hogy más összképet adjon a sor, mert néha egy apró változtatás is nagyon sokat dob rajta.

HÁNY EDZŐ FOGLALKOZIK VELETEK ÖSSZESEN?

Bea: Rengeteg tanár foglalkozik velünk. Standardból igazából kettőt tudnék kiemelni, Budai Attilát és Barna Lillát. Latinból pedig annyian edzenek minket, hogy nehéz lenne felsorolni.

Ákos: Mikor elkezdtünk együtt táncolni, mentünk Budapestre, Miskolcra, itt voltunk

Debrecenben, aztán Békéscsabán is, és így a négy városból összeadódtak a tánctanárok, de mindegyiküket edzőnknek tekintjük, még akkor is, ha az egyik csak annyi információt mondott is, hogy nyújtsd ki a lábád.

CSOPORTOS VAGY PÁROS EDZÉSEITEK VANNAK INKÁBB?

Bea: Szokott csoportos edzés lenni, mikor a tanár ad egy technikai információt, és azt kell megvalósítani akár egy kitalált sorban, akár a saját sorunkban. Vannak olyan edzések, amikor csak mi vagyunk ketten, és vannak külön órák is, mikor a tanárok csak ránk figyelnek egyenként.

vannak edzéseink a hétvégéken kívül.

Ákos: Igen, a hétvégéken versenyek vannak, kivéve, mikor nincsen szezon. Szívesen csináljuk, szeretjük minden percét, szóval bármikor van egy kis szabadidőnk, a csoporttársainknak szólunk, hogy gyertek be Valcerbe, és közösen eltöltjük az időt, persze, ha épp nincs pandémia.

MENNYIRE TUDJÁTOK ÖSSZEEGYEZTETNI A TANULÁST EZZEL AZ EDZÉS MENNYISÉGGEL?

Bea: Mivel kiskorom óta ebben élek, hogy ott vagyok a táncstúdióban délutánonként, és kilenckor kezdek tanulni akár éjfélig vagy tizenegyig, így hozzászoktam. Szerintem összefér a kettő, mert mindkettőnknek nagyon jó lesz a félévi bizonyítványa, és az eddigiekkel se volt soha gond.

de jött a koronavírus. Ezért tavaly augusztus 31-én jutottunk el a következő versenyünkre, amelyen csak standardból tudtunk elindulni. Ott Ifjúsági C standardben is első helyet értünk el. Ami még nagyobb eredmény számunkra, az a Junior2 C standard országos bajnoki cím.

Bea: És azt a versenyt pont itt rendezték Debrecenben, egy napon a Junior latin ranglistával, amin úgyszintén elindultunk, és 3. helyezést sikerült elérnünk.

Ákos: Így Magyarországon a mi korosztályunkban a magyar bajnoki és a latin ranglista eredményünkkel felkerültünk a 3. helyre az országos ranglistán. Ezzel pedig magyar válogatott kerettagok lettünk.

TERVEZTEK B OSZTÁLYBÓL A-BA KERÜLNI?

Bea: Juniorok közt a B kategória a legmagasabb, de idén váltottunk ifjúsági korosztályra, ott már tovább lehet majd menni akár A-ig, de ahhoz kell egy országos bajnokság, ami idén sajnos a járvány miatt elmaradt, így nem tudtunk feljebb lépni, de nem igazán bánjuk szerintem.

Ákos: Nem bánjuk, mivel nem volt olyan hosszú versenyszezonunk, így egyébként is gondolkoztunk rajta, hogy nem akarunk felmenni, így végig nyomunk még egy szezont Ifi B-vel.

VOLT OLYAN VERSENYÉLMÉNYETEK, AMI IGAZÁN EMLÉKEZETES MARADT?

Ákos: Minden verseny, amin nyerünk emlékezetes, és egyszerre vicces, mert Bea általában vagy a nyakamba ugrik, vagy toporzékol, vagy sikít egyet.

Bea: Én egyet tudnék kiemelni, a legelső versenyünk, a területi bajnokságot, ugyanis amellet, hogy az első közös versenyünk volt, úgy nyertük meg, hogy az egyik táncnál elől hosszában szétszakadt a ruhám, és minden kilátszódott.

Ákos: Mondhatjuk, hogy melledobással nyertünk.

Ákos: Ez talán a leghatékonyabb, mert ezután a páros órákon is könnyebben figyelünk az egyéni órákon megbeszéltekre. A közös órák végén van, hogy versenyszimulációt tartunk, és letáncoljuk az összes sorunk zenére, ezen pedig le tudjuk tesztelni, hogy beépültek-e a javított vagy épp új mozdulatok.

MENNYI IDŐBEFEKTETÉST JELENT NEKTEK HETI SZINTEN A TÁNC?

Bea: Nagyon sok edzésünk van, nyilván a pandémia miatt lejjebb ment ez a szám. Ma például három-négy órát voltunk a teremben, és ezt teljes energiával végig kellett tolni. Persze nem minden nap ilyen megterhelő, általában másfél órák az edzések. Még ha most nincs is versenyszezon, most kell igazán megerőltetnünk magunkat, ugyanis ilyenkor kell fejlődni. Általában amúgy minden nap

MIT GONDOLTOK, A KÖZÉPISKOLA ELVÉGEZÉSE UTÁNA IS FOLYTATNI FOGJÁTOK A TÁNCOT?

Bea: Én tervezek felmenni Budapestre a Táncművészeti Egyetemre, így a tánc biztosan az életem része marad.

Ákos: Én nem feltétlen a Táncművészeti akarok tanulni, habár az is szimpatikus. Két egyetemet szeretnék végezni, a Táncművészetit, és valami mást, mert nem ez az egyetlen célom. Beával viszont folytatni fogjuk a táncot. Tehát teljesen együtt, a profik között képzeljük el a jövőt.

MILYEN VERSENYEKEN VETTETEK EDDIG RÉSZT?

Ákos: A szezon elején volt egy területi versenyünk Junior2 B latin kategóriában, és ott, az első közös versenyünkön területi bajnokok lettünk. Úgy gondoltuk, hogy végre elkezdődött egy folyamat,

MINDEN ÚT PÁRIZSBA VEZET?

BÜKI LILI ÉS MUHARI ESZTER

MAGYARORSZÁG MINDIG IS A VILÁG EGYIK LEGJOBB VÍVÓNEMZETE VOLT, NEM VÉLETLENÜL EBBEN A SPORTÁGBAN VAGYUNK A LEGSIKERESEBBEK AZ OLIMPIÁKON. ELSŐ ARANYUNKAT MÁR 1908-BAN, TÖBB, MINT 100 ÉVVEL EZELŐTT SZEREZTÜK MEG, AZÓTA PEDIG ALIG VOLT OLYAN VILÁGVERSENY, AMELYEN NEM TÉRHELTÜNK HAZA LEGALÁBB EGGYEL. SZERENCSÉRE A JÖVŐ IS JÓ KEZEKBEN VAN, HISZEN UTÁNPÓTLÁSBAN IS NAGYON ÍGÉRETES TEHETSÉGEK EDZŐDNEK A HAZAI SPORTEGYESÜLETEKBEN. BÜKI LILI ÉS MUHARI ESZTER IS KÖZÉJÜK TARTOZIK, RÁADÁSUL A KÉT LÁNY MÁR KÖZÖSEN IS NYERT EURÓPA-BAJNOKSÁGOT.

KEZDETEK

Mind Lili, mind Eszter 2002-ben születtek, ám a víváshoz mindkettőjüknél kalandos út vezetett. Lili – saját bevallása szerint – nagyon későn, 12 évesen kezdett el vívni, előtte viszont több sportot is kipróbált. Teniszezett 6 évig, atletizált, majd egy ismerősén, Kovács „Bagoly” Lászlón keresztül került közelebbi kapcsolatba a sportággal. Elmondása szerint megfogta, hogy korábbi sportjaival ellentétben itt nem érezte a monotonitást, hanem sokkal változatosabb, pörgősebb volt számára. Eszternek sem a vívás volt az első sportja, hiszen korábban úszott, táncolt és kosárlabdázott is. A vívással 9 évesen, a barátja apukáján keresztül ismerkedett meg, majd egy helyi sportklubba iratkozott be.

Lili teniszben sem muzsikált rosszul, ennek köszönhetően már a vívói karrierje elején nagyobb elvárásokat támasztott maga felé. Az eredmények nem jöttek korán, így ez az időszak ebből a szempontból nem volt a kedvence, kellett két-három év, mire elért arra a szintre, ahol a versenyeken már esélyesnek számított. Eszter is már korán beleszórt a versenyzés világába. Első megmérettetésén már bronzérmet szerzett, de ahogyan ő is fogalmazott, nem igazán volt még tisztában azzal, hogy pontosan mi is történik. Nála az a fordulópont a 2017-es Európa-bajnokságon jött el, ahol ezüstérmet szerzett. Itt döntött el, hogy ezzel a teljesítménnyel akár komoly eredményeket is el lehetne érni.

LEGJOBB EREDMÉNYEK

Mindkét lány komoly eredményekkel is dicsekedhet, Lili a legjobb eredményének a 2019-es lengyelországi kadett világbajnokságon elért bronzérmét tartja, ahol az elődöntőben pont Esztertől kapott ki, aki később megnyerte a viadalt. Csapatban pedig kiemelte a közösen szerzett Európa-bajnoki aranyat. Eszter a már korábban említett világbajnoki címére a legbüszkébb, emellett a tavalyi korosztályos junior EB-n szerzett bronzérmét, valamint a felnőtt országos bajnokságon elért első helyezését is kiemelte.

Mindenkinek megvannak a sportágához köthető kedvenc pillanatai, így ezzel a két lány sincs máshogy. Lili nagyon szívesen emlékszik vissza az első, vívásban szerzett érmére, az Európa-bajnoki bronzérmére és a pozsonyi világkupán elért harmadik helyezésére. A kedvenc pillanata pedig az volt, amikor sikerült az országos bajnokságon legyőznie a 2016-os riói olimpián aranyat szerző Kovács-Szász Emesét. Eszternek nagyon sok boldog pillanata volt az edzéseken, köszönhetően a jó társaságnak. A kedvence pedig a világbajnoki döntő, amikor 14-14-es állásnál sikerült a mindent eldöntő tust neki bevinnie, így megnyerni a tornát.

Lili egyébként sokat izgul a fontos versenyek előtt, de sem ő, sem Eszter nem olyan, akinek a túlzott drukks rámenne a teljesítményére. Eszter pedig elmondta,

hogy a pástra lépés előtt egy fél órával még jobban izgul, viszont amikor a versenyzőket már behívják a hívoszobába, ahonnan majd kísérelni a palást mellé, akkor már sokkal lazábban éli meg a helyzetet.

JÖVŐ

A lányok előtt, pusztán már csak a koruknál fogva is sok idő áll, hiszen a vívásban valaki akár 40 éves koráig is aktív maradhat. Ezek mellett az eddig elért eredményeik már most nagyon szépen mutatnak. A legfőbb cél mindkettőjük számára a 2024-es párizsi olimpia, mivel az idei tokiói ötkarikás játékokra nem sikerült kvalifikálniuk magukat. Bevallásuk szerint ez csapatban három év múlva akár meg is valósulhat. Lili emellett szeretne stabil tagja lenni a felnőtt csapatnak és érmekeket szerezni az országos, valamint nemzetközi bajnokságokon. Eszternek is hasonlóak a céljai vannak, ő az eddig megszerzett helyét tartaná meg a felnőtt csapatban és számára is természetesen kiemelten fontosak az egyéb országos -és világversenyek. Mindketten megjegyezték, hogy rengeteg idejük van még, így remélhetőleg sok EB-n és VB-n vehetnek majd részt.

MINDENNAPOK

„Több lett, de nincs mire edzeni” – válaszol Lili arra a kérdésre, hogy mi változott meg az edzések tekintetében a koronavírus miatt. Eszter edzésterve különösen

megváltozott a jelenlegi helyzetben, sokkal több lett a konditermi tréning. Eszter az edzéseit Budapesten, a Budapesti Honvéd vívótermében végzi, Lili viszont ingázik. A székesfehérvári lány egy héten háromszor a fővárosba megy, a központi edzések miatt, mellette pedig Tatára jár, ahol Plásztán Attila kezei alatt fejlődik.

A két lány életét is alaposan felforgatta a koronavírus, ami nem csak az edzésekben vagy magában a sportban, hanem az iskolában és a mindennapokban változásokat eszközölt. Lili már korábban is magántanulóként látogatta az iskolát, Eszter pedig egyéni tanrendű tanulóként bejár az órákra, amikor tud, viszont nem tartják számon a hiányzásait. Az iskola Lili idejét most különösen leköti, hiszen idén érettségizik, így most nem sok szabadideje van. Tavaly tavasszal viszont mindkettőjüknek hirtelen rengeteg pihenő ideje lett, mivel akkor bizonytalan időre az edzések is leálltak. Lili ekkor rengeteg időt töltött a családjával, sokat társasjátékozott, valamint filmezéssel, pihenéssel töltötte az idejét. Eszternek is szokatlan volt a hirtelen jött szünet, megszűnt az alapjáraton egész éven át tartó körforgás. A legszokatlanabb része az egész leállásnak az volt, hogy el tudott menni nyaralni, mivel a szokásos, nyáron tartandó versenyek elmaradtak, így volt ideje a szezonkezdés előtt elutazni.

Az idei év egyelőre még nagyon bizonytalan, a legvalószínűbb, hogy a lányok az olimpiáig még nem lépnek majd újra palástra, a nagy kérdés pedig, hogy amikor igen, akkor közönséggel, vagy szurkolók nélkül. Ez most elég rosszul hat a motiváltságukra, de mindenesetre nagy az esélye, hogy három év múlva Párizsban akár mindkettőjüket a tévéképernyőkön keresztül láthatjuk.

Az első az lesz, hogy visszahozzuk a DUE életét a vírus után

INTERJÚ PANULIN BOGLÁRKÁVAL, BOGDÁN NOÉMIVEL ÉS BALÁZS ISTVÁNNAL, A DUE INTÉZŐBIZOTTSÁG TAGJAIVAL

ŐSZ ÓTA ÚJ INTÉZŐBIZOTTSÁGA VAN A DUE-NAK. A BIZOTTSÁG ELNÖKE PANULIN BOGLÁRKA LETT, A MÁSIK KÉT TAG PEDIG BOGDÁN NOÉMI ÉS BALÁZS ISTVÁN. ŐKET KÉRDEZTÜK KINEVEZÉSÜKRŐL, ÉS EHHEZ KAPCSOLÓDÓ TERVEIKRŐL.

A FELADATKÖREITEK MELYIK RÉSE ÉRDEKEL A LEGJOBBAN?

Bogdán Noémi: Közösségszervezést tanulok az ELTE-n, ahol szintén van mindenféle rendezős szakmai gyakorlat, és ahhoz például nekem nagyon jó lesz ez a DUE-s intézőbizottsági tagság, ezzel is egyrészt gyakorlok a jövőmre, másrészt meg olyanall foglalkozhatok, ami érdekel. Én a rendezést mondanám annak, ami nagyon érdekel, nagyon tetszik.

képes megtanulni jól írni szerintem. Minél többen csináljuk, annál több emberhez jut el.

HOGYAN VÁLHAT VALAKI A DUE INTÉZŐBIZOTTSÁGÁNAK A TAGJÁVÁ?

Balázs István: Nincs erre szerintem recept, azt tudom elmondani, hogy én hogyan viszonyultam a DUE-hoz, mert szerintem az vezetett ideáig. Körülbelül 5 évvel ezelőtt ismertem meg a DUE-t, és rögtön rájöttem, hogy itt olyan emberek vannak, mint én. Olyan emberek, akik szeretik azt, amit csinálnak, és jobb és jobb szeretnének ebben lenni. Tartozni szerettem volna ehhez, és ez motivált. Nagy léptekben, de végigjártam egy ranglétrát, és próbáltam aktívan segíteni a DUE munkáját. Egy nagyon kicsit számítottam is a felkérésre, viszont arra nem, hogy ez most fog megtörténni.

SZÁMÍTOTTÁL-E ARRA, HOGY TÉGED VÁLASZTANAK AZ INTÉZŐBIZOTTSÁG ELNÖKÉNEK?

Panulin Bogi: Őszintén szólva nem számítottam rá, hogy beválasztanak. Még szeptemberben egyik délután az egyetemem voltam, és felhívott Szayli József, hogy lesz intézőbizottsági tagválasztás, és hogy nem szeretném-e elvállalni. Természetesen igent mondtam, és nagyon örültem neki, hogy rám gondoltak, mert ez mégiscsak egy elég hivatalos pozíció, szóval úgy gondoltam, hogy érdemes élnem a lehetőséggel. Arra meg végképp nem számítottam, hogy az intézőbizottság elnökének is megválasztanak, mert én úgy gondoltam, hogy csak tag leszek.

MIÉRT TARTOD FONTOSNAK A DIÁKÚJSÁGÍRÁS SEGÍTÉSÉT?

B. N.: Alapvetően én az újságírást is nagyon fontosnak tartom, mert manapság sokaknak annyira megváltozott az életvitelük, hogy már nem fér bele az, hogy leüljenek és végigolvassanak például egy könyvet. Viszont az olvasásból rengeteg információt szerezhetünk és hasznos dolgot tanulhatunk, szerintem ezért nagyon jó, hogyha az emberek legalább rövidebb írásokat, cikkeket hajlandók végigolvasni. Ezért kell ebből minél több, hogy minél több emberhez eljuthasson minél több információ. Ilyen szempontból egyébként nagyon jó a korosztályok szétszórása, mert azzal is, amit a DUE csinál, hogy van a DUE Tallózó és a DUE Online, azzal elérik, hogy a fiataloknak legyen egy saját lapja, és abban biztosan olyan cikkeket találnak, amik őket érdeklik, és nem lesznek benne a felnőttek nehéz életéből apró részletek. Úgyhogy én nagyon támogatom a diákújságírást, meg igazából mindenkit ösztönözni szoktam arra, hogy írjon, mert mindenki képes írni, és mindenki

MILYEN ÖTLETEKKEL PRÓBÁLJÁTOK MAJD IZGALMASABBÁ TENNI A DUE PROGRAMOKAT?

B. I.: Egyelőre még nem igazán gondoltunk új ötleteken, most inkább az lesz a feladat, hogy hogyan tudjuk visszailleszteni, visszahozni a DUE életét a vírus után. A sok-sok állandó programból is egy rendszert kell alkotnunk, hogy folyamatosan megvalósítható legyen majd. Ha a mostani nehezebb időkön túljutunk, akkor gőzerővel el fogunk kezdeni ötletelni és azokat megvalósítani, de most még vannak általánosabb problémák, amiket meg kell oldani, és az elkövetkezendő időre megtervezni.

MILYEN FELELŐSSÉGEKKEL JÁR EZ A FELADAT?

P.B.: Két intézőbizottsági tagtársammal együtt közösen kivesszük a részünket a DUE munkájából, így tulajdonképpen oroszlánrészét vállalunk a feladatokból, a tábor szervezésekből, vagy például a Sajtófesztiválok, egyéb rendezvények szervezéséből, de a közösségi oldalak kezeléséből is kivesszük a részünket, szóval sok mindenre kell majd dolgoznunk közösen. Az én feladatom annyiban több mint a másik két tagé, hogy ha ülést szeretnénk tartani, vagy valami feladatunk van, akkor nekem kell összehívni magunkat.

HISZÜNK BENNEDE!

DUE MĒDIATÁBOR

ÚJSÁG – RÁDIÓ – TÉVÉ – FOTÓ – INTERNET

TAVASZI AKCIÓ!

A BALATON PARTJÁN!

2021. JÚLIUS 16-25.

**HA 2021. MÁJUS 15-IG
JELENTKEZEL, 25 000 Ft
ÁRKEDVEZMÉNYT
KAPSZ!**

BALATONSZÁRSZÓ

WWW.MEDIATABOR.HU

Szegedről Szingapúrba

A TUDÓS CSAJOK PROGRAM SORÁN IGAZÁN LENYŰGŐZŐ NŐKET ISMERHETNEK MEG A RÉSZTVEVŐK. OLYAN NŐKET, AKIK CSALÁDJUK, BARÁTAIK, HOBBIJUK MELLETT NEM EGYSZERŰEN KARRIERT ÉPÍTENEK, HANEM A TUDOMÁNYT, ÉS EZZEL A VILÁG JOBBÍTÁSÁT SZOLGÁLJÁK. EZÜTTAL A SZÁMTALAN HAZAI ÉS NEMZETKÖZI DÍJAT MEGNYERŐ, A SZINGAPÚRI BIOLÓGIAI DIÁKOLIMPIÁT IS MEGJÁRT SZILI PETRA ANTIBIOTIKUM-KUTATÓT KÉRDEZTEM MUNKÁJÁRÓL.

MIÉRT LETTÉL BIOLÓGUS?

Ezt azért nehéz elmagyarázni, mert én sem emlékszem rá pontosan. Ez egy olyan vonzódás volt a szakma iránt, ami talán egyidős az öntudatommal. Már négyéves koromban elhatároztam, hogy biológus szeretnék lenni, de ekkor még azt sem tudtam, hogy mit is jelent ez pontosan. De ez valahonnan onnan indulhatott, hogy nagyon szeretem az állatokat.

Aztán a gimnáziumban jöttem rá arra, hogy a terepbiológia nem vonz annyira – és annyi lehetőség sincs benne. Ekkor kezdtük a molekuláris biológiát az iskolában. Lenyűgözött az, hogy a legapróbb molekulák és sejtek, amit már szabad szemmel nem is látunk, milyen hihetetlenül komplexek és bonyolult a működésük. Azt hiszem, hogy ekkor határoztam el, hogy ezzel szeretnék foglalkozni.

KORÁBBAN SZINGAPÚRBAN KÉPVISELTED MAGYARORSZÁGOT A DIÁKOLIMPIÁN, HOGYAN ÉLTED MEG A VERSENYT?

Egyszerűen fantasztikus volt. Ez egy olyan élménybomba volt a korai életemben, amit még talán most sem tudott felülmúlni semmi sem. Azt mondhatom, hogy ez volt a legfantasztikusabb dolog, ami eddig történt az életemben.

Egyébként teljesen ajándéknak fogtam fel az egészet, mert a felkészülési versenyeken esélytelennek tartottam magamat arra, hogy bekerüljek az első

négybe – mégis az első négy helyezett között képviselhettem Magyarországot ezen a nemzetközi eseményen. Természetesen rengeteget tanultam és készültem, aminek ez lett a végeredménye.

A saját országomból nem én voltam a legerősebb versenyző, de a Diákolimpián én értem el a legjobb helyezést a magyarok közül. Az, hogy én erre képes vagyok, annyira megerősítette a hitemet, hogy az egyetlenem is meg fogom állni a helyemet – és ez egy jó irány számomra.

MI OKOZTA A LEGMARADANDÓBB ÉLMÉNYT SZINGAPÚRBAN?

Igazából rengeteg olyan hely volt, ami maradandó nyomot hagyott bennem. Bármilyen furcsa is, de a legemlékezetesebb hely a repülőtér volt. Rengeteg reptéren jártam már korábban, de ez volt a leggyönyörűbb. Az egész városra jellemző egyébként az, hogy tele van minden orchideával. A reptéren rengeteg mesterséges park és vízesés volt mozgó szobrokkal.

VOLTAK-E MÉLYPONTJAI A MUNKÁD SORÁN?

Rengeteg rossz időszakom volt. Főleg, amikor rosszul ment a kutatás, vagy nem volt sikerélményem. Volt olyan időszak is, amikor nem jöttem ki a feljebbvalómmal – emiatt borzasztó volt a légkör. Ilyen helyzetekben elég rosszul érezi magát a munkahelyén. De elkötelezettség és a vágy segített továbblépni.

HOGYAN SZOKTÁL KIKAPCSOLÓDNI?

Nagyon szeretek olvasni. De nagyon fontos számomra a változatosság. Sosem olvasok egymás után két könyvet ugyan attól a szerzőtől. Ha mondjuk, egy trilógiát olvasok, mindig kihagyok legalább egy évet a kötetek között. Illetve szeretem a műfajokat is váltogatni, hiszen ha csak egy műfajt olvasnék, akkor arra ráállna az agyam, és nem tudnám értékelni a többit.

Egyébként most kezdtem el *Hank Green – Az abszolút tökéletes ízé* könyvét. Jelenleg ez a kedvenc könyvem, de ez sokszor változik – mindig az, amelyiket olvasom.

HA JÓL TUDOM, NAGYON SZERETSZ FOTÓZNI – EZ MIT TAKAR PONTOSAN?

Ez több, mint egy hobbi. Legtöbbször esküvőkön szoktam fotózni. Egy ilyen eseményen rengeteg olyan dolog történik, ahol nincs jelen az ifjú pár. Ezeket szeretem a legjobban megörökíteni, mert ha megtudják, hogy ilyen is történt, az egy extra élmény számukra.

(Reisinger Márk)

DR. MESZLÉNYI VALÉRIA IDEGKUTATÓ VÉLEMÉNYE A COVID-19-RŐL

DR. MESZLÉNYI VALÉRIA MÉG CSAK MÁSODÉVES VOLT, AMIKOR ELDÖNTÖTTE, HOGY MEGPÁLYÁZZA A HELYÉT A SZEGEDI TUDÓS AKADÉMIÁN. AZ IDEGKUTATÁST VÁLASZTotta, ÉS BEVALLÁSA SZERINT NEM IS DÖNTHETETT VOLNA JOBBAN.

MIÉRT LETT KUTATÓ?

Talán 5-6 éves lehettem, amikor azt mondtam anyukámnak, hogy én doktornéni szeretnék lenni. Úgyhogy bennem ez az egész kiskorom óta megvolt. Gimnáziumban matek tagozatra jártam, majd 11-12. osztályban választottam a biológia-kémia fakultációt. Amit azért választottam, mert ezek szükségesek voltak ahhoz, hogy az orvosi egyetemre jelentkezsek.

ÚJRA EZT A PÁLYÁT VÁLASZTANÁ?

Igen, ezt határozottan tudom mondani. Még úgyis, hogy most már tudom, hogy min kell keresztülmenni az orvosi egyetemen. De ha vissza kellene mennem az időben, akkor is ugyanezt választanám és ugyanígy csinálnám, mint most.

MIT CSINÁL, HA ÉPPEM NEM KUTAT?

Szeretek a párommal, családommal és a barátaimmal lenni, közösen társasjátékozni. Van egy tündéri keresztlányom, aki szeptemberben kezdi az iskolát, nagyon szeretek vele játszani. Szeretek olvasni és énekelni. Mostanában elég sok sorozatot nézek, amiktől ki tudok kapcsolni, és igazán le tudnak foglalni.

BIZONYÁRA A TUDÓSOK MUNKÁJÁBAN IS ADÓDNAK NEHÉZSÉGEK. HOGYAN SZOKTA LEVEZETNI A FESZÜLTSEGET?

Amikor még lehetett, nagyon sokat sportoltam. Sajnos most az összes konditerem zárva van, ami nagyon rosszul érintett, hiszen a napi rutinom része volt. A sport nagyon jó: ha az ember mentálisan elfárad, és utána elmegy sportolni, akkor az nagyon jó tud lenni. Most, hogy nincs ilyen lehetőség, csak próbálok „túlélni” valahogy.

HOGYAN VISELI A KORONAVÍRUS OKOZTA KORLÁTOZÁSOKAT?

Tavaly nagyon szomorú voltam, mert nem lehetett utazni, éppen készültem egy külföldi tanulmányútra Zágrába, ahol egy másik kutatócsoportnál töltöttem volna két hetet. Ezt egyébként egy konferencián nyertem Pozsonyban. Szerencsére a jövőben lehetőség lesz ezt pótolni. Sajnos konferenciák sincsenek olyan formában, mint korábban. Az utolsó évemet az egyetemen kihasználtam volna arra, hogy diákkonferenciára, nemzetközi konferenciára kijussak. De úgy vagyok vele, hogy a jövőben biztos, hogy lesznek még konferenciák, ahová eljutok, úgyhogy már azokat várom.

MI A VÉLEMÉNYE COVID-19-RŐL?

Azt tudom mondani, hogy a COVID nagyon veszélyes. Most így a harmadik hullám kapcsán és a statisztikákból kiderül, hogy már egyre jobban érintettek a fiatalok is. A COVID azért is nagyon veszélyes, mert teljesen lefoglalja az egészségügyi rendszer kapacitását, megtelek a kórházi ágyak, az intenzív osztályok. Alapvető az is, hogy ez a betegség rohamosan terjed és kb. 2 perc is elég neki, hogy tovább lehessen adni. Ezért fontos az egyéni felelősségvállalás, és hogy tényleg a szeretteinket óvjuk.

(Neupauer Paulin)

A teremtett világ védelme vegyél részt a bolygó megmentésében!

**KLÍMAVÁLTOZÁS, KLÍMAVÁLSÁG, KLÍMAVÉSZHELYZET,
KLÍMA-KLÍMA-KLÍMA... MINDENHOL TALÁLKOZUNK VELE.
HÍVJUK BÁRHOGYAN IS A JELENSÉGET, EGY BIZTOS: KORUNK EGYIK
LEGNAGYOBB KIHÍVÁSÁT, MEGOLDANDÓ HELYZETÉT JELENTI.
MI MAGUNK IS KIVESSZÜK A RÉSZÜNKET BELŐLE:
2021. MÁRCIUS 5-ÉN STARTOLT EL A NAGY DIÁK KLÍMATESZT.
EHHEZ KAPCSOLÓDÓAN OLYAN KÉRDÉSEKRE KERESSÜK
A VÁLASZT, HOGY MILYEN HATÁSSAL VAN AZ EMBERI
TEVÉKENYSÉG A FÖLDRE, MILYEN KÖVETKEZMÉNYEKEL
KELL EMIATT SZÁMOLNUNK, ÉS MIT TEHETÜNK MI,
DIÁKOK A TEREMTETT VILÁG VÉDELMEBEN?**

Dr. Hetesi Zsolt

Klímavédő című sorozatunkkal abban segítünk nektek, hogy minél több valós információra tegyetek szert a klímaváltozással kapcsolatban, és ne pusztán az interneten keringő rémhírek, félinformációk jussanak el hozzátok. A baj jelentős, mi pedig szakértőinkkel megnézzük, mennyire, pontosan miben áll, és mit tehetünk még? Elsőként Dr. Hetesi Zsolt fizikussal, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem oktatójával beszélgettünk, aki szakértőként több alkalommal írt és szólalt meg az éghajlatváltozás témájában. Szakterülete az éghajlatváltozás egyes hatásainak rendszerdinamikai vizsgálata, az alkalmazkodó energetikai és mezőgazdasági rendszerek kutatása.

A klímaváltozás a Föld éghajlatának tartós és jelentős mértékű megváltozását jelenti, helyi vagy globális szinten. Ilyen lehet például a hőmérséklet és a csapadék mennyiségének és eloszlásának, a széljárás vagy a napsütéses órák számának megváltozása.

Mi vezetett el odáig, hogy a XXI. században a Föld megmentéséről kelljen beszélnünk?

Sokan vagyunk, sokat fogyasztunk, és ezt túl későn vettük észre. Mindennek a bolygóra gyakorolt hatása pedig épp ezen a két módon okoz kárt: ha az ember többet fogyaszt, vagy ha több ember él a Földön.

Még soha nem élt egy időben ennyi ember a Földön. 2011 elején átléptük a 7 milliárdot, és a világ évente több mint 80 millió emberrel gyarapodik. Bolygónk népessége ma már több mint két és félszerese az 1960-as értéknek – akkor még csak 3 milliárdan éltünk a Földön.

A nyugati világra az a jellemző, hogy az emberek szeretnék minél jobb életszínvonalon élni, amihez viszont nagyon sok „kütyű”, eszköz tartozik. Elég csak szétnézni az íróasztalunkon, mennyi tárgy van rajta, olyanok is, amiket már nem használunk. A lakásaink, házaink tele vannak olyan eszközökkel, termékekkel, amiket egyszer vagy soha nem használtunk. Ha valaki egy percet gondolkozik, biztosan tud mondani legalább tíz olyan tárgyat, amit megvett, mert jó ötletnek tűnt. Ehhez képest egy afrikainak nincs sok mindene, de a harmadik világ viszont túl van népesedve. Ezt tetőzi, hogy azokban az országokban, ahol a legutóbbi népességrobbanás történt – Kína és India – az emberek érthető módon fel akarnak zárkózni nyugathoz, így nőttek az igényeik is. Egyre többen akarnak laptopot, autót, mobiltelefont vásárolni, amiket le kell gyártani, majd üzemeltetni, aztán a hulladékkal is kezdeni valamit – csak hogy a Föld energiaforrásai végesek.

A harmadik probléma, hogy mindezt túl későn vettük észre. A XX. század végéig nem vettük komolyan azokat, akik azt

mondták, hogy a gazdaság nem áll mindennek fölött. Sajnos bebizonyosodott, hogy a tiszta levegő, a tiszta víz, a termőföld, az ökológiai rendszer és a biológiai sokféleség nem helyettesíthető pénzzel.

A világ népességének közel háromnegyede alacsony jövedelmű országokban él. Ha a Föld 2016-ban egy 100 lakosú falu lett volna, 60 ázsiai, 16 afrikai és 10 európai lakott volna benne. 2050-re ennek a „faluna” a lakossága várhatóan 133-ra emelkedik, és köztük 73 lenne ázsiai, 33 afrikai és 10 európai, vagyis az európaiak és az ázsiaiak aránya csökkenne, az afrikaiaké növekedne.

Mindez mennyire a XX-XXI. század terméke, a technológia és az ipar rohamos fejlődésének eredménye?

A kora középkorban, nagyjából a Római Birodalom bukásától (Kr. u. 476) egészen az 1300-as évek végéig az északi féltekén egy kicsit melegebb volt az átlagnál. Ez a felmelegedés egy természetes jelenség volt, a mostani pedig már antropogén, azaz emberi hatás eredménye. Ugyanis az üvegházhatású gázok kibocsátása (ami elsősorban az emberi tevékenységgel jár) a dinamikus légköri egyensúlyt olyan mértékben változtatják meg, hogy felborítják vele a légkör sugárzási egyensúlyát, és ezzel hozzájárulnak ahhoz, hogy a légkör melegedjen, aztán pedig átadja ezt a hőt a szárazföldnek és az óceánoknak is.

Vannak olyan azonnali események, amelyeket össze tudunk kötni az éghajlatváltozással. Jellemzően ilyen a hirtelen lehulló sok eső vagy egy fagyos nap, ami akár márciusban, áprilisban is beköszönhet. Emlékezzünk vissza 2013. március 15-ére, amikor hirtelen hó fődte be az országot, és megállt az élet.

Könnyen söpörjük félre a felelősséget azzal, hogy az egyén kicsi, amit egy ember tesz, az nem oldja meg a problémát. De ha az egyén a maga szintjén tud ártani, akkor használni is tud. Mit tehetünk mi, mit tehet egy diák, és mit tehet egy család? Hogyan tudunk nem ártani és hogyan tudunk használni, javítani?

Az egyén felelőssége és a közösségbe ágyazott felelőssége nem ugyanakkora. Az egyén felelőssége addig terjed, hogy bizonyos dolgokat megtehet és bizonyos dolgokat nem tesz meg. Ez példákon keresztül: megveszem-e a nagyobb autót, elmegyek-e a Kanári-szigetekre nyaralni repülőgéppel? Ezekre a választ az adja, hogy mennyire hatott rám a reklám, vagy sok esetben a társadalmi elvárás.

Egy valami azonban biztos. Az én felelősségem egyénként kisebb lesz, mint a közösségbe ágyazott egyén felelőssége. Ugyanis a közösségben van valamekkora szavam, és ha ebben a közösségben tudok találni olyan embereket, akik ugyanazt gondolják, mint én, akkor rajtuk keresztül a közösség egészére komoly hatást tudok gyakorolni, ezáltal meg tudom változtatni a közösség játékszabályait.

Vagyis az is fontos, hogy mit teszek én a mindennapjaimban, és még fontosabb, hogy hogyan hatok a közösségre, amiben élek.

Pozitívumnak tűnik, hogy egyre többen csatlakoznak az ún. zero waste (hulladékmentes) életmódhoz. Ez mozdít előre valamennyit egy jobb rendszer kialakításához?

Ha ez nem válik tömegessé, akkor nem. Sokkal több kacat vesz körül minket, mint 10-20 évvel ezelőtt. Volt erről egy cikk a The Guardian-ben, aminek a címe az volt, „Miért csináljak én 8 dolgot a környezetért, amikor a szomszédom 100-at csinál ellene?”. Amíg ezek a dolgok nincsenek egymással arányban, addig nehéz lesz bármin is változtatni.

Ennek tökéletes példája a jelenlegi járványhelyzet a világban, amikor a közösségi cselekvésben nagy irányváltásra lenne szükségünk. Hogyha ebben a helyzetben az emberek nem bírnak ki 2 hetet, hogy ne menjenek sehova, akkor mit fognak csinálni, ha az egész rendszernek egy más irányt akarunk szabni, amiben kisebbre kell vennünk a fogyasztásunkat? Kitérne a lázadás.

A teremtett világ védelme miben több a környezetvédelemnél?

A mögötte lévő bölcseslettől. Más értéket tulajdonítunk benne a környezetnek. A környezetvédelemben sokszor olyan filozófia van, hogy az ember önmagában káros a környezetre. A teremtett világ védelmében pedig ott van, hogy az ember a teremtés koronája lenne, ha az Istennel együttműködő társteremtő lenne.

Ez most nem így van, hanem béres módjára ütjük-vágjuk, amit ránk bízta. Sokszor még azt is elfelejtjük, hogy ránk bízta. Úgy hajtjuk a pénzt, mintha sosem lenne elég. Úgy gondolom, hogy azok az igazán szegények, akiknek meg kell gondolniuk, hogy hónap végén lesz-e zsiroskenyérre pénzük. Ha viszont azért hajtunk, hogy legyen egy jobb telefonunk, nagyobb autónk, szebb nyaralásunk, az már a *mammon* (hamis isten).

Mennyire visszafordíthatatlan a környezeti és a klímahelyzet? Valóban az utolsó pillanatban vagyunk?

Vannak olyanok, mint például *Sir David Attenborough*, akik azt mondják, az utolsó pillanatban vagyunk. Szerintem meg már az utolsó utáni pillanatban. Vagy minden így megy tovább, és minden tönkremegy, vagy valami komoly áldozatot kell hoznunk. De minél többet várunk, annál nagyobb áldozatra lesz szükségünk.

Ha most úgy döntenénk, hogy gyökeresen változtatunk az életmódunkon és magán a rendszeren, mennyi időbe telne visszaállítani az ökoszisztémát?

Az ökoszisztéma visszaállása bizonyos tekintetben évezredekkel venne igénybe, más tekintetben, mondjuk, egy erdőség esetén is legalább 100 év lenne. Hogy az emberi eredetű széndioxid-kibocsátás kivonódjon a légkörből, körülbelül 200 évet jelentene, ha nem segítünk a természetnek – ha segítünk, akkor is 50-60 évbe telne. Ettől függetlenül a hatásai több száz évig velünk maradnának. Viszont kihalt fajokat már nem tudunk visszahozni.

Világviszonylatban, a becslések szerint az elmúlt három évszázad alatt 70–80 emlős- és 130–140 madárfaj pusztult ki végérvényesen.

Mi forog kockán, ha továbbra sem változtatunk a környezetet romboló életmódunkon?

Az forog kockán, hogy a gyerekeinknek lesz-e iható vize és élhető környezete.

(Bihari Bernadett Luca)

A legfőbb természetes üvegházhatású gázok a vízgőz (H₂O), a szén-dioxid (CO₂), a metán (CH₄), a dinitrogén-oxid (N₂O), és az ózon (O₃). Ezekon kívül vannak szintetikus üvegházhatású gázok, mint a például a fluorozott szénhidrogének.

Ha az éghajlatváltozás hatásairól beszélünk, sokan egy tőlük távoli, rajtuk kívül álló dologra gondolnak, pedig nagyon sokrétűen érinti a mindennapjainkat is. Mondana példákat, hogyan befolyásolja a hétköznapjainkat a klímaváltozás?

Vannak olyan jelenségek, amik kicsit hosszabb távon, nagyjából egy emberöltőn belül észlelhetők. A mai negyvenes, ötvenes korosztály például még emlékezhetnek arra, hogy gyerekkorukban a telek hidegebbek voltak, és hosszabban tartó volt a hóborítás. Manapság pedig örülni lehet, ha 3-4 napig megmarad a hó, és nem áprilisban esik. A nyarak is egyenletesen voltak melegebbek, és nem volt ennyi szélsőséges időjárás esemény.

„Tudatosságot kell ébreszteni az emberekben” Interjú Steiner Attila államtitkárral

NAPJAINKBAN EGYRE TÖBB EMBERT AGGASZT A KLÍMAVÁLTOZÁS. AZ EGYRE SZÉLSŐSEGESEBBÉ VÁLÓ IDŐJÁRÁSI VISZONYOKAT, AZ ÉVSZAKOK HATÁRAINAK ÖSSZEMOSÓDÁSÁT MA MÁR AZ ÁTLAG MAGYAR EMBER IS KÖZVETLENÜL ÉSZLELI. MILYEN VÁLASZAI ÉS ESZKÖZEI VANNAK MAGYARORSZÁGNAK A TEREMTETT VILÁG VÉDELME? MENNYIRE HATÉKONYAN TUDUNK FELLÉPNI A KLÍMAVÁLTOZÁS ELLEN, ÉS MENNYI KAPACITÁS JUT MINDERRE A JÁRVÁNY ALATT? A NAGY DIÁK KLÍMATESZT APROPÓJÁN KÉRDEZTÜK STEINER ATTILÁT, AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG FEJLESZTÉSÉÉRT, ENERGIA- ÉS KLÍMAPOLITIKÁÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁRÁT.

Mit jelent a klímavédelem, és ön szerint a magyar lakosság ezzel ma mennyire van tisztában?

A klímavédelemi törekvések általánosságban arra keresik a választ, hogy milyen módszerekkel tudjuk a mostani klímavizonyokat, illetve a mostani környezetet megőrizni az utókor számára is. Alapvetően a klímaváltozás jelenlétét nehéz letagadni – például a kiszámíthatatlanabb időjárási viszonyokat, az évszakok határainak összemosódását. Egyre több ember érzi a saját bőrén is, hogy itt valami történik, és sokakban megfogalmazódik az a kérdés, hogy mit lehetne ez ellen tenni. Emiatt úgy látom, hogy az egyre nagyobb tudatosság egyre nagyobb cselekvésre is sarkallja az embereket.

Van-e korosztályos különbség a szemléletben a fiatalabbak vagy az idősebbek között? Kik tudatosabbak és nyitottabbak a cselekvésre?

Azt tapasztalom, hogy a fiatalok körében nagy az elszántság, és nagyon elkötelezettek, hogy valamit tegyenek a klímaváltozás elleni küzdelemben. Hajlandóak akár áldozatokat is vállalni, illetve az életmódjukat, mindennapi szokásaikat úgy alakítani, ami már ebben a koordináta-rendszerben mozog. Az idősebb korosztályból pedig különösen tudatosak például az olyan nyugdíjasok, akiknek vannak unokáik. Ők már igen fontosnak tartják, hogy milyen körülményeket hagynak hátra a gyerekeikre, és azok gyerekeire. A fiatalabb korosztály fontos előnye a klímavédelem szempontjából a rugalmasság: ehhez ugyanis sokszor teljesen új megoldásokban kell gondolkodni, és új szokásokat kell magunkra vállalni – ebben nyitottabb az új generáció.

Mi az ön személyes viszonya a klímavédelemmel és miért érzi fontosnak az erről való beszélgetést, kommunikációt?

Kulcsfontosságú a szemléletformálás, hiszen nincs klímavédelem a lakosság bevonása nélkül. Az emberek mindennapi szokásain kell ugyanis változtatni, hogy ezzel globális szinten is ténylegesen hatást tudjunk elérni. Rendkívül fontos a jó tapasztalatok megosztása, olyan példák bemutatása, ahol már nagyon tudatosan odafigyelnek a klíma- és környezetvédelemre. Létezik számtalan olcsó és könnyen elsajátítható módszer és egyfajta tudatosságot kell ébreszteni az állampolgároknak, hogy használják ezeket. A lényeg, hogy mindenki megtegye a szükséges lépéseket a saját környezetében. Például ne forduljon el, amikor szemetet lát, hanem szedje össze. Vagy figyeljen arra, hogy minél kevesebb egyszer használatos műanyagot

vegyen igénybe. A műanyag hordtasakok – hétköznapi nevén zacskók – használatának minimalizálása kormányzati törekvés is egyben. Mindannyiunk közérzete szempontjából fontos, hogy megtisztítsuk az országot az illegálisan lerakott hulladékoktól, meg tudjuk szüntetni az ilyen lerakóhelyeket. Ezzel kapcsolatban van például egy kezdeményezésünk. Létrehoztunk egy HulladékRadar nevű applikációt, amin be lehet jelenteni, ha valaki illegálisan elhelyezett hulladékot észlel. Itt nagyon számítunk az állampolgárok segítségére, azt szeretnénk, hogy minél többen letöltsék és használják ezt az alkalmazást. Ezáltal lehet egy teljes képünk arról, hogy hol és milyen mennyiségű és összetételű illegális hulladék található. Ha ezt tudjuk, akkor hatékonyan tudunk intézkedni, és megszüntetni ezeket. Sokszor azonban hiába szedjük össze, a hulladék újratermelődik, mert sajnos sokan úgy gondolkodnak, hogy „innen elviszik az illegális hulladékot, akkor újra oda öntöm le”. Ezt az újratermelődést kell megállítanunk, és itt ismét hangsúlyozom a szemléletformálás jelentőségét.

Mint mondta, nagyon fontosnak tartja az információk áramoltatását. A Nagy Diák Klímateszt egy jó eszköz arra, hogy a fiatalok valódi információkra, tényekre, és ne benyomásokra alapozzák az ismereteiket?

Szerintem ennek a tudatosság növelésben lehet nagy szerepe. Látnunk kell, hogy ha nem csinálunk valamit, akkor annak milyen következményei lehetnek. Tudnunk kell, hogy különböző választási lehetőségek

Steiner Attila

milyen előnnyel vagy hátránnyal járnak. Fontosnak tartom az ismeretterjesztést és a következmények tudományos végiggondolását, hogy ne csak benyomásokra alapozzunk. A visszajelzés segíti az intézkedések összehangolását és hatékonyságát.

A felvilágosító kampányok, vagy az előbb említett applikáción túl milyen eszközei vannak a klímavédelemnek? Hogyan segíti az fejlődést a Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia?

A Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia alapvetően azt mutatja meg, hogy hosszú távon, 2050-ig hogyan tudjuk elérni a klímasemlegességi célkitűzésünket. Megmutatja, hogy milyen különböző scenáriókban gondolkodhat a magyar kormány, milyen területeket kell fejleszteni. Nagyon sokat tehetünk ezen

a területen: egyrészt a szabályozással, másrészt a különböző források, például nemzeti költségvetésben lévő és az uniós források megfelelő helyre való juttatásával. Azon vagyunk, hogy az eszközeinket minél hatékonyabban tudjuk felhasználni. Ehhez ki kell jelölni a főbb irányvonalakat, erről szól, ezt mutatja meg tehát a stratégia. A hosszú távú stratégián túl a kormányzatnak vannak rövid távú tervei is. Ez a Klíma- és Természetvédelmi Akcióterv. Ebbe tartozik az illegális hulladék megszüntetése, az egyes egyszer használatos műanyagok betiltása, de ilyen a környezetkímélő energetika szempontjából a napelemek minél szélesebb körű elterjesztése, az elektromos közlekedés támogatása is. Folytatjuk az elektromos autó pályázatok kiírását is, hogy a magyar autóparkban növekedjen a környezetkímélő villanyautók száma. Ezzel párhuzamosan

tervezünk egy nagy Zöld Busz Programot is. Demonstrációs projektekkel mutattuk és mutatjuk be, hogy milyen is egy ilyen „zöld busz”, ezekkel néhány megyeszékhelyeken már találkozhatott is a nagyközönség.

A magyar állam aktuális feladatai között jelenleg milyen súlyt képvisel a klímavédelem? Arra gondolok, hogy a járványkezelés égető feladata sok mindent háttérbe szorít, ugyanakkor a tudósok szerint a klímaváltozás a járványoknak is kedvez.

Értelemszerűen a koronavírus-járvány egy olyan rendkívüli szituációt teremtett, ami mindennél nagyobb figyelmet igényel a kormányzattól. Ilyenkor elsődleges feladat a járványügyi kihívás minél gyorsabb kezelése. Ettől függetlenül persze a munka nem állt meg a többi területen sem, szépen haladtunk előre a Klíma- és Természetvédelmi Akcióterv megvalósításában is. Nézzük például a napelemek fejlődését Magyarországon: már most elértünk annak határára, hogy a napenergia hasznosításában megközelítjük a Paksi Atomerőmű kapacitását. Ez egy-két éve még nagyon távolinak tűnt.

A gazdaság növekedése folyamatosan növekvő energiaigénnyel jár. Hogyan és mennyire lehet így a klímavédelmi szempontokat érvényesíteni?

A gazdaság növekedése elengedhetetlen Magyarország szempontjából. Itt az a fontos, hogy szét tudjuk választani a gazdasági növekedést a károsanyag-kibocsátástól, az emissziók növekedésétől. Ebben a tekintetben hazánk nemzetközi viszonylatban is elég jól teljesít. Az Unióban 1990-et tekintik kiinduló évnél, ehhez képest nézik a változást. A bázisévhez képest 33 százalékkal csökkentettük Magyarországon a szén-dioxid kibocsátásunkat. Arra törekszünk, hogy az emissziócsökkentés ne a gazdasági növekedés rovására történjen. Ezt tervezzük a jövőben is továbbvinni. Nagy lehetőséget látunk abban, hogy az új, környezettudatos technológiák egyben gazdaságfejlesztési potenciált is jelentenek. Igyekszünk jó pozíciókat foglalni az iparfejlesztés területén is, hogy a Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia megvalósítható legyen. Ezzel tudjuk megőrizni az új generáció számára a teremtett világunkat, és gondoskodni gyermekeink és az ő gyermekeik jövőjéről is.

(Velek Domi)

NETBIZTOS VIDEÓPÁLYÁZAT

BIZTONSÁGBAN VAGY AZ INTERNETEN? TUDOD, MIRE FIGYELJ SZÖRFÖLÉS, CSETELÉS, KERESGÉLÉS, ZENEHALLGATÁS, VIDEÓNÉZÉS ÉS BLOGOLÁS KÖZBEN? KÉSZÍTS RÓLA VIDEÓT, HOGY SEGÍTS A TÖBBIKNEK IS OKOSAN HASZNÁLNI A NETET! A TELÉNOR ÉS A DUE KÖZÖS PÁLYÁZATÁRA 2021. MÁRCIUS 31-IG JELENTKEZHETSZ.

MEGHOSSZABBÍTOTT
BEADÁSI HATÁRIDŐ:
2021. MÁJUS 15.

A pályázatra két témában várunk maximum 3 perces kisfilmeket, videókat. Az egyik a biztonságos internet-használat, a másik az internet kreatív használata a tanulásban. A pályaművek legyenek figyelemfelkeltők, ötletesek, kreatívak, amelyet Te is szívesen megnéznél! A témán belül nincs megkötés, kiragadhatod bármely apró elemét vagy nagyobb részét is feldolgozhatod. A pályázaton 12 és 22 év közötti fiatalok vehetnek részt. Egy pályázó több videót is beküldhet mindkét témában.

Az elkészített videókat a YouTube-ra kell feltölteni, a linket, illetve a bemutatkozást pedig a DUE pályázati felületén beküldeni. A pályaműveket szakmai zsűri értékeli. A három legjobbnak ítélt videó készítőjét díjazzuk.

DÍJAK:

1. helyezett:

1 tablet + Hipernet mobil-
internet-szolgáltatás 6 hónapra

2. helyezett:

1 okostelefon
Telenor M tarifával 3 hónapra

3. helyezett:

1 okostelefon
Telenor S tarifával 3 hónapra

A díjazottak kedvezményes részvételi lehetőséget nyernek a DUE 2021. évi nyári médiatáborába, ahol megismerhetik a szakma mestertitkait.

A pályázatokat kizárólag elektronikusan lehet beadni a www.due.hu/palyazat weboldalon keresztül. Az anyagodat töltsd fel a Youtube-ra, és a linked küldd be a pályázatbeadó felületen!

NE HÍVJ SAKKNAGYMESTEREKET A NAPPALIDBA, HA NYERNI AKARSZ A GÉP ELLEN

MÁR HUSZONÖT ÉVE ANNAK, HOGY GARRI KASZPAROV SAKKVILÁGBAJNOK VERESÉGET SZENVEDETT 1996-BAN AZ IBM SZUPERSZÁMÍTÓGÉPÉTŐL, A DEEP BLUE-TŐL. HOL TART MA A TUDOMÁNY A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA TERÉN A SAKKBAN, ÉS HOGYAN KEZDŐDÖTT EZ AZ EGÉSZ „GÉP AZ EMBER ELLEN” FELÁLLÁS KEMPELEN FARKAS TÖRÖKJÉVEL?

Sakkozni talán mindenki tud, még a magukról ennek ellenkezőjét állítók is képesek lejátszani egy menetet, kis túlzással nincs olyan ember, aki ne ismerné, hogyan kell lépni a bábukkal. Amatőr szinten a sakk nem több mint egy jó szórakozás és hobbi. Ám a többi tábla- és kártyajátékkal ellentétben egy komoly sportág is, majd ezeröttszáz éves gyökerekkel, már nagyjából száz éve rendszeresen megrendezett nagy presztízzsel járó világversenyekkel és világhírű játékosokkal. Nem is beszélve a jelentős szakirodalomról, amik a száz és száz lehetséges lépések, mattolási, védekezési taktikák elemzéséről, kidolgozásáról szólnak, azaz azokról a dolgokról, amik megkülönböztetik a sakkot a többi játéktól, és egy magasabb szintre emelik azt. Időről időre nagy a felhajtás a sportág körül – legutóbb épp a Netflixen futó *Vezércsel* című sorozatnak köszönhetően.

A sakk sokak számára elragadó világába tartoznak ma már azok a gépek is, mint izgalomfaktor, amik képesek legyőzni a hús-vér játékosokat – kezdve a számítógépen szórakozó kisgyerekektől a nagymesterekig. Ma már egy sima házi PC-n megtalálható sakkalkalmazás is könnyedén felülkerekedik a legjobbakon is, 3000-3100 élő pontnak megfelelő képességűek általában – csak viszonyításképpen, sakkozó által valaha volt legmagasabb elért pontszám Magnus Carlsen 2882-je.

Persze ez nem volt mindig így. Bár az első sakkautomata, amit készítettek, a magyar tudós Kempelen Farkas sakkozó törökje nem nagyon talált legyőzőre. A szerkezet körbeturnázta a világot a XIX. században, olyan hírességek ellen is nyerni tudott, mint Napóleon és Edgar Allan Poe. A török sikereiben persze nincs semmi tudományos bravúr, becsapás volt. Virtuóz sakkjátékosok ültek a gépezet belsejében. A titokra csak Kempelen halála után derült fény.

A profi szinten szervezett világversenyek megjelenésével nagyjából egyidőben, 1947-től kezdve nagy lendületet vett a számítógépes sakkprogramok fejlesztése. Sőt, 1974-ben még világbajnokságon is összemérhették erejüket a szabadalmak – itt a szovjet Kaissza volt a legjobb. Ezek a próbálkozások még mindig nem voltak elég jók egy felkészült sakkjátékos ellen, nem tudtak hosszútávúan előre gondolkodni, és gyengék voltak a végjátékban is. Tudta ezt David Levy nagymester is, aki egy fogadás keretein belül többször is megmérkőzött 1968 és 1978 között különböző fejlesztésekkel, de mindig nyerni tudott.

A '90-es évek második felére jutottak el a programok arra a szintre, hogy már a nagy sakkjátékosok is komoly ellenfélként számoltak egy-egy programmal. Az orosz Garri Kaszparovot, saját idejében egyeduralkodó, és a valaha volt egyik legjobb

sakkozóknak tartott játékost 1996-ban mattolta először az IBM szuperszámítógépe, a Deep Blue, majd egy évvel később egy szabályos hat meccses partin Kaszparov teljes vereséget is szenvedett. Ez volt az első alkalom, hogy túljárt az aktuális világbajnok eszén a mesterséges intelligencia. Szoros eredménnyel zárult az összecsapás, mégis nagy szenzáció volt, Kaszparov eleinte csalást is kiáltott.

Ma már azonban az orosz sakkozó is belátja, a mesterséges intelligencia meghaladta az ember képességeit – nem ellenfélként, hanem társként kell tekinteni a sakkgépekre. Egyesek szerint a gyakran döntetlennel végződő nagy játékosok között játszák, és a partik ellaposodása ellen is a mesterséges intelligencia lehet a gyógyír – a pletykák szerint akár módosított szabályok kieselésében is segítezhet.

(Domi)

NAGY DIÁK

ZENEI

TESZT

KÖVESD A DÖNTŐT ÉLŐ STREAMEN
A DUE FACEBOOK OLDALÁN
2021. MÁJUS 14. 11.00 ÓRÁTÓL!

Supported by:

STERMECZKY ZSOLT GÁBOR: „Nem tagadom, a zenekritika szubjektív”

ÁLTALÁBAN MINDEN EMBERNEK VAN VÉLEMÉNYE A DOLGOKRÓL, LEGYEN AZ KÖNYV, EMBER, ÉTEL VAGY ÉPPE A ZENE. VISZONT VANNAK SZAKEMBEREK – A KRITIKUSOK –, AKIK EL TUDJÁK KEZDENI, ILLETVE SEGÍTIK GONDOLATMENETÜNKET, VAGY ÉPPE MÁS MEGKÖZELÍTÉSBŐL MUTATJÁK BE AZ ADOTT DOLGOT. STERMECZKY ZSOLT GÁBOR ZENEKRITIKUST ÉS KÖLTŐT KÉRDEZTEM KRITIKUSI FELADATAIRÓL, A VÉLEMÉNYKÜLÖNSÉGEKRŐL, A SZAKMA NEHÉZSÉGEIRŐL, ZENÉRŐL ÉS KÉSZÜLŐBEN LÉVŐ PUBLIKÁCIÓJÁRÓL.

PONTOSAN MIT CSINÁL, MI A FELADATA EGY ZENEKRITIKUSNAK?

A legprofánabb válasz az, hogy a zenekritikus feladata az, hogy zenéről írjon, de ennek a hangneme, a mélysége, a terjedelme nagyon sokféle lehet, leginkább talán attól függően, hogy milyen közeghez beszél. Ugyanakkor – sok más mellett egzisztenciális okokból – szerintem nagyon ritka az, hogy valaki csak zenekritikus legyen. Az általam nagyon tisztelt – és 2013-ban elhunyt – **Sebők János** például úgy volt zenei szakújságíró, hogy közben a kilencvenes években ifjúsági lapok szerkesztőjeként, élete utolsó éveiben pedig a Népszabadság munkatársaként dolgozott.

SZERINTED MILYEN SZEREPE VAN A TÁRSADALOMBAN, MIBEN SEGÍT AZ EMBEREKNEK?

Ez is attól függ, hogy a társadalom melyik szegmenséhez beszél az adott kritikus. Ha magához a zenei szakmához, akkor talán könnyebben lehet ráhatása arra, hogy a későbbiekben mi kerül ki a szakma kezei közül, vagy akár az is megtörténhet, hogy eleve kikérjük a tanácsát, de ezt is nyilván zenésze és nyitottsága válogatja, ki hogyan reagál a kritikára. Hadd tegyem rögtön hozzá, hogy szerintem ebben az esetben előnyös, ha a kritikus jó kapcsolatot ápol a zenésszel, mert úgy egy negatív kritika is könnyebben

elfogadható. Egy másik lehetőség, hogy a kritikus inkább a közönséghez beszél, az ő ízlésüket szeretné formálni. Szerintem ez az a kategória, ami itthon jóval népszerűbb, elsősorban talán **Puzsér Róbertnek** köszönhetően. Az ő dörgő hangú kritikái – olykor talán a látszat ellenére – jellemzően nem ahhoz szólnak, akiről beszél, hanem ahhoz, aki hallgatja, hogy mit beszél. Azt pedig a népszerűsége igazolja, hogy a közönség egyébként rettentő módon ki van éhezve arra, hogy valaki ilyen lendülettel tudjon nekik beszélni a zenéről, adott esetben az ordibálásig fokozódó hangnemen és a véleménykülönbségekkel együtt is.

MI A METÓDUSA EGY-EGY ILYEN KRITIKA ELKÉSZÜLÉSÉNEK? MILYEN SZEMPONTOK ALAPJÁN ÍRSZ KRITIKÁT?

Én egy elég intuitív ember vagyok, szóval nehéz ezt pontosan körülhatárolni. Ami biztos, hogy mivel eddigi életem során rengeteg zenét hallgattam, elég tudatosan törekszem arra, hogy egy-egy kritikában – persze csak amennyire a téma engedi – hivatkozzak ezekre. Lehet, hogy ez a szakbarbarizmusnak egy nagyon sajátos megnyilvánulása, de nekem ezek a zenetörténeti kontextusok nagyon fontosak. Ráadásul valahol a világ egyik legegyszerűbb dolgának gondolom ezt a folyamatot: meghallasz egy zenét,

ami emlékeztet egy másik zenére, és azonnal elkezdhetsz gondolkodni azon, hogy miben és miért emlékeztet. Hogy ez aztán pozitív vagy negatív megítélés alá esik-e, az más kérdés, de a zenekritika szubjektív jellegét nem is akarom tagadni.

MINDEN MUNKÁHOZ JÓ, HA VANNAK OLYAN KÉPESSÉGEINK, MELYEK AZ ADOTT SZAKMÁHOZ ELENGEDHETETLENEK. EZ ALAPJÁN KIBŐL LEHET KRITIKUS?

Nagyrészt autodidakta kritikusként azt tudom mondani, hogy abból, aki megfelelő mennyiségű szenvedéllyel és önbizalommal rendelkezik ahhoz, hogy adott témában egy követhető retorikával leírja a gondolatait. A lexikális tudás folyamatosan tágítható, de ez a kellő szenvedélyesség mellett annyira automatikusan történik, hogy az ember sokszor észre se veszi, hogy – a nagy közhellyel élve – ma is tanult valamit. Talán ezt hívják flow-élménynek.

(Vincze-Hajnal Blanka)

A teljes interjú a due.hu-n olvasható.

CARSON COMA: „KÉPTELENEK VAGYUNK ÚGY VISELKEDNI, MINT AHOGY ELVÁRT LENNE”

A CARSON COMA, BÁR 2019-BEN JELENTETTE MEG ELSŐ NAGYLEMEZÉT, 2020-BAN MÁR FONOGRAM-DÍJVAL KARÁCSONYOZHATOTT, MELYET AZ ÉV FELFEDEZETTJE KATEGÓRIÁBAN NYERT EL. RÖVID IDŐ ALATT FELKELTETTÉK MIND A SZAKMA, MIND A KÖZÖNSÉG FIGYELMÉT, S EZ NEM VÉLETLEN: A CSAPAT IGAZI (SÁRGA-PIROS) SZÍNFOLT A HAZAI ZENEI PALETTÁN. FEKETE GIORGIOVAL, A CSAPAT FRONTEMBERÉVEL BESZÉLGETTÜNK.

KIKNEK SZÓL A ZENÉTEK?

Mi nagyon zeneszerető emberek vagyunk, nem elégszünk meg azzal, ha összerakunk három akkordot. Alapvetően viszont inkább szövegcentrikus zenekarnak tartom magunkat, és ezt arra használjuk fel, hogy több játékteret kapjanak a hangszerek a dalokban. Így szerintem nem attól válik valaki a mi közönségünké, hogy az általunk játszott zenei stílust szereti, hanem attól, hogy berezonálnak neki a szövegek.

MIT LEHET TUDNI A ZENEKAR NEVÉRŐL, MIT JELENT?

Nincs különösebb jelentése, azt a gimis zenekart hívták így, amiből már csak Attila (Jónás Attila), a basszusgitáros és én vagyunk tagok, és aminek a hamvaiból

jött létre a jelenlegi Carson Coma. Azóta megtudtuk, hogy Amerikában létezik ez a kifejezés, és azt jelenti, ha valaki hirtelen alszik el helyeken. Ben Carsonról kapta a nevét, aki elnökjelölt volt 2016-ban, és narkolepsiában szenved.

ALTERNATÍV ROCK, VINTAGE INDIE, TÁNCZENE – KÜLÖNBÖZŐ HELYEKEN KÜLÖNBÖZŐKÉPPEN SOROLNAK BE TITEKET STÍLUS SZEMPONTJÁBÓL.

Valamiért ragaszkodnak az emberek ehhez, de én nem érzem szükségesnek a stílusunk meghatározását. Ha azt mondom, hogy mondjuk rock, akkor már betettem egy skatulyába a zenénket, mikor például ott van a *Peti és én* vagy a *Legjobb verzió* című dalunk, ami meg minden, csak nem rock.

MIK A ZENEKAR ERŐSSÉGEI?

Leginkább a humor és az őszinteség. Képtelenek vagyunk úgy viselkedni, mint ahogy elvárt lenne. Én például biztosan komolytalan vagyok egy olyan helyzetben, ahol komolynak kellene lennem. Nem vagyunk megfelelő alkatok ahhoz, hogy valaki megmondja nekünk, hogy holnaptól ilyen ruhát hordjunk, ilyen zenét írjunk, és ezt mondjuk egy interjúban. Hogyha felmegyünk a színpadra, nem játszunk meg magunkat. Barnitól (Héra Barnabás) nem olyan régen megkérdezték, hogy mi a különbség a dobos és az egyetemista énje között, mire ő csak annyit mondott: Mi lenne? Semmi!

REMÉLHETŐLEG EZ AZ ŐSZINTESÉG NEM IS FOG VÁLTOZNI A JÖVŐBEN.

Igen, nekünk az a szerencsénk, hogy barátokként csináljuk a zenélést, és nagyon adunk a másik véleményére. Ha valakin azt látnánk, hogy el van szállva magától, odaszólnánk neki, hogy: nemár, haver...

ELÉG GÉ KÖNNYEN MEGJEGYZHETŐ, NEMCSAK A ZENÉTEK, AZ EGÉSZ ARCULATOTOK: A GARBÓS, BOHÉMUL ÖLTÖZÖTT SRÁCOK, AKIK FILMEKRŐL DISKURÁLNAK A KÖVETŐIKNEK ÉS AZ ÉLETRŐL ELMÉLKEDNEK PODCASTJAIKBAN. MINDEZEK TUDATOSAN AZT SZOLGÁLJÁK, HOGY FELFIGYELJENEK RÁTOK AZ EMBEREK?

A közösségi médiában való aktív jelenlétünk egyrészt a korunkból adódik, másrészt én úgy gondolom, hogy egy olyan zenekarnak, ami komolyan veszi magát és komoly céljai vannak, ez egy olyan tényező, aminek legalább így vagy sokkal jobban kellene működnie,

keretek szükségessége miatt. A videózás drága dolog, nem is gondoltam volna, hogy ennyire.

AZ ELSŐ LEMEZETEKEN, A CORDUROY CLUBON TÖBBSÉGÉBEN ANGOL NYELVŰ DALOK SZEREPELNEK, KÖZTŰK A SONG ABOUT MY GRANDMA, AMINEK VIDEÓKLIPJE NÉGY DÍJAT IS BEZSEBELT TAVALY A 4. MAGYAR KLIPSZEMLÉN. AZ IDÉN KIADOTT, LESZ, AMI LESZ CÍMŰ, MÁSODIK NAGYLEMEZRE AZONBAN SZINTE KIVÉTEL NÉLKŰL MAGYAR SZÁMOK KERÜLTEK FEL. MINEK KÖSZÖNHETŐ EZ A VÁLTÁS?

Amikor én még a zenekar előtt zenét írtam, úgy voltam vele, ha angolul írok egy közepes vagy egészen rossz szöveget, az is az elmegy kategóriába tarthat, míg magyarul egyértelműen felismerhető egy rossz szöveg.

MIBEN KÖNNYÍTI MEG A HELYZETETEKET AZ, HOGY A MAGÁNÉLETBEN IS EGY BARÁTI TÁRSASÁGOT ALKOTTOK?

Ez a járványhelyzet most más, de alapesetben, egy normális és boldog világban nagyon sok időt töltünk egymással. Próbák, koncertek, buszozások, inkább olyan ez, mintha kirándulni mennénk vagy sörözni. Sokkal inkább munkaként fognánk fel a zenkart, ha nem a haverokkal élnénk meg.

TUDTOK MÉG ÚJAT MUTATNI A MÁSIKNAK?

Nem vezet sokra az, ha valaki elkényelmesedik és csak ugyanolyan dolgokat ír. Kell a változás, tanulás, önfeljesztés.

mint a mi esetünkben. Azért is fontos ez, mert így sokkal közvetlenebb kapcsolat tudunk ápolni a közönségünkkel, nem válunk számukra kacsalábon forgó palotában lakó sztárrá. Ami az öltözködést illeti, egymást stimuláljuk és inspiráljuk. Én már a zenekar előtt is hasonlóan öltözködtem, de nyilván ha a baráti közegemnek nem lenne az enyémmhez hasonló stílusa, én sem öltöznék ugyanígy.

A VIDEÓKLIPJEITEK IS SAJÁT ÖTLET ALAPJÁN SZÜLETNEK?

Általában tőlünk származnak az ötletek, de a megvalósításban van segítségünk: többször dolgoztunk már együtt Miki 357-tel és Komróczki Diánával. Őszintén, én mindig meglepődöm, ha más zenekarok azt mondják, nem volt ötletük klipre, ezért inkább kifizettek egy stábot, hogy alkossanak valamit. Szerintem a legkirályabb dolog az, ha valamit elképzelsz, és később viszontláthatod a képernyőn. Szeretünk változatosak lenni, de alapvetően a dal szövege a kiindulópontunk egy klip megálmodásakor. Néha csak dumálunk, hogy kellene egy ilyen vagy olyan videót csinálni, bár sajnos sok ötlet megy a levesbe az anyagi

Aztán ezt a félelmet sikerült legyőzni, amikor megírtam a Kreolkék pillanatok szövegét, és a többiektől sok-sok bizalmat kaptam arra vonatkozóan, hogy jó az, amit csinálók. Rájöttünk, hogy magyarul sokkal színesebben és pontosabban tudjuk kifejezni magunkat, a közönség is jobban tud azonosulni a magyar szövegekkel. A Lesz, ami lesz intrója, nyitódala. A kordbárszony dzsesszklub bemutatja is erre való utalás, direkt „magyarosítottuk meg” az első lemez címét. Visszagondolva furcsának is tartom, ha egy magyar zenekedvelő elmegy egy magyar városba meghallgatni egy magyar zenekar koncertjét, ahol angolul énekelnek.

VANNAK AKÁR KI NEM MONDOTT SZEREPEK A ZENEKARON BELÜL?

Bálint (Kun Bálint) például zeneileg sokkal képzetesebb, mint bárki más a zenekarból, és ez jól jön, amikor dolgozunk egy dalon. Barni (Héra Barnabás) pedig nagy szövegalkotó, jól tudja összefoglalni a gondolatait. Ezért is megyek hozzá, ha írtam egy szöveget, és ő segít átnézni. Mindenki a saját képességeit igyekszik hasznossá tenni, és azt talán mondanom sem kell, hogy mindenki pótolhatatlan.

HOGY ÉLITEK MEG A VÍRUSHELYZETET? VAN BENNE VALAMI, AMI POZITÍVUMKÉNT FOGHATÓ FEL?

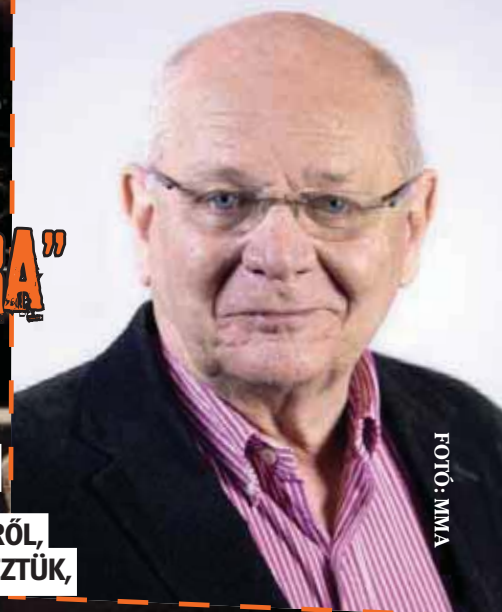
Próbálunk a lehetőségeinkhez mérten, meg csinálunk terápiás jellegű elfoglaltságokat, ilyen mondjuk a közönségünkkel közös Filmklub. Nyilván jó lenne koncertezni, hiszen az olyan a zenében, mint a párkapcsolatban a szex. A találkozásainkban is mindig kapocs a zene, az egész világunk körül forog. De hozzá kell tenni, hogy a karantén alatt sokkal nyugodtabban tudunk dolgozni az ősszel megjelent nagylemezünkön, a dalírás egy része is még tavasszal zajlott.

(Novák Henrietta)

BEREMÉNYI GÉZA:

„MINTHA AZ EMBER HIÁNYOS ÖLTÖZETBEN KILÉPNE EGY SZÍNPADRA”

VANNAK OLYAN MŰVÉSZEK, ÍRÓK, ALKOTÓK, AKIKNEK A NEVÉT NEHÉZ NEM ISMERNI MAGYARORSZÁGON. BEREMÉNYI GÉZA, A MAGYAR MŰVÉSZETI AKADÉMIA TAGJA, A NEMZET MŰVÉSE IS KÖZÉJÜK TARTOZIK. A TEHETSÉGRŐL, AZ ÖNKRITIKUSSÁGRŐL, AZ ELSŐ DALSZÖVEGEK MEGSZÜLETÉSÉRŐL KÉRDEZTÜK, DE SZÓBA JÖTT AZÓTA IS ÉLEK CÍMŰ ÚJ NOVELLÁSKÖTETE IS.

FOTÓ: MMA

ÖN SZERINT MENNYIRE FONTOS A MŰVÉSZI PÁLYÁN A TEHETSÉG, EZ-E A LEGFONTOSABB ERÉNY A SIKERESSÉG ELÉRÉSÉHEZ?

A tehetség egy nagyon tág fogalom. Mert miben tehetséges? Abban, amit ír, vagy abban, hogy a jellemét is be tudja vetni? Tehát, hogy elfogulatlan, szigorú kritikája legyen? Nagyon sok mindent jelent a tehetség ebben az esetben. Annyiban a tehetség a legfontosabb, igen. De ha az eredetiség is a tehetséghez tartozik, akkor még inkább. Eredetinek is kell lenni, önmagát kell felfedeznie annak, aki létrehoz valamit, önmagát kell felfedeznie munka közben, és önmagával is tudnia kell bánni. A saját jellem is munkaeszköz.

MENNYIRE ÖNKRITIKUS?

Ez jó kérdés, mert most állítottam össze egy kötetet a régi novelláimból *Azóta is élek* címmel. Van olyan benne, amit ebben az évben írtam, viszont nagyon régi, több évtizeddel ezelőtti első novellák is belekerültek. Kettőt hagytam csak ki, az egyik teljesen jogos volt, a másikat viszont azóta keservesen megbántam, mert most már nagyon jónak tűnik. Pedig amikor először olvastam, akkor csapnivalónak éreztem, de azóta nagyon-nagyon bánom. Hogyha lesz utánnomása ennek, ha elfogy az első kiadás, akkor beleteszem még azt a novellát. Másodszor elolvasva kiderült, hogy amit én modorosnak tartottam, ami miatt kirostáltam, az egyáltalán nem modoros, hanem nagyon eredeti hang. Szóval így

van valahogy ez a dolog, de az összes többivel nyugodt vagyok, jól válogattam.

UGYANAZT AZ ÉRZÉST VÁLTJA-E KI ENNYI IDŐ UTÁN IS EGY ÚJ KÖTET MEGJELENÉSE, MINT KEZDETBEN? EGYÁLTALÁN MI AZ ÉRZÉS?

Mindig elfogódottság. Mindig, mindig. Olyan, minthogyha az ember hiányos öltözetben kilépne egy színpadra.

NEM LEHET ELMENNI CSEH TAMÁSSAL VALÓ HÍRES KAPCSOLATA MELLETT. HOGY SZÜLETETT MEG AZ ELSŐ CSEH-BEREMÉNYI DAL?

Úgy, hogy mutatott egy dallamot, és én szinte az élőbeszéd sebességével írtam rá egy szöveget. Akkor mondtam, hogy mutasson egy másikat, és arra is gyorsan írtam egyet. Visszaénekelte és elcsodálkozott. Én nagyon gyorsan szerzek dalszöveget, mert a zenéről eszembe jut a téma is, meg minden. Eleinte nem értem ezt a képességet, majd rájöttem, hogy a prózairás is ilyen. Hogyha megtalálja az ember a megfelelő ritmust, akkor maguktól jönnek a szavak. Az ilyen módon előbukkanó szavak azok értékesebbek, mint a kimódolt, precíz mérnöki munkával létrehozott, összeállított szövegek.

MENNYIRE TEKINT MÁSKÉNT A MŰVÉSZETRE MOST, MINT KORÁBBAN? MIT JELENT MA ÖNNEK AZ IRODALOM?

Egyre mélyülök, egyre mélyülök, egyre tudatosabb vagyok. Ami nem jelent feltétlenül pozitívumot, nem feltétlenül erény. Az előbbi igen, de a tudatosság, az nem.

MILYEN TANÁCSOKAT TUD ADNI A MOST PÁLYAKEZDŐ ÍRÓKNAK?

Először arra gondoltam, hogy azt a tanácsot adom, hogy kitarónak kell lenni vagy szívnosnak, de aztán arra jöttem rá, hogy az meg begörccsöléshez vezethet. A lazaságot sem szabad elveszíteni. Nem tudok tanácsot adni, nem merek. Mindenki saját maga járja végig. Létezhet olyan kérdés, amire az ember nem tud válaszolni, nem?

(Vele Domonkos)

A teljes interjú a due.hu oldalon olvasható.

KIVÁLASZTÓDIK A MESTER, AMIKOR MÁR SZORÍTJA A TUDÁS

KI MÁS TUDNÁ A TANÍTÁS ÉS A MŰVÉSZET KAPCSOLATÁT JOBBAN ÉRTELMEZNI, MINT AZ AZ EMBER, AKI SAJÁT ÉLETMŰKIALLÍTÁSA FELTÉTELÉUL IS MEGSZABTA, HOGY A TANÍTVÁNYAI MUNKÁI IS KI LEGYENEK ÁLLÍTVÁ? AZ ELHIVATOTT MESTERREL, A VILÁGSZERTE NYOMOT HAGYÓ FARKAS ÁDÁM KOSSUTH-DÍJAS SZOBRÁSSZAL, A NEMZET MŰVÉSZÉVEL, EGYETEMI PROFESSZORRAL, A MAGYAR MŰVÉSZETI AKADÉMIA ELNÖKSÉGI TAGJÁVAL BESZÉLGETTÜNK.

MILYEN A MUNKATEMPÓJA, MIKOR ÉRZI ÚGY, HOGY ALKOTNIA KELL?

Nagyon korán megtanultam, hogy a művészlét az nem a „kedve van, akkor dolgozik egy kicsit, ha nem, akkor nem” kategória, hanem ugyanolyan munka, mint a hivatalnok, vagy mint a gyári munkásé. A munkában való kitartást és a nehéz munkának az örömmel is járó elvégzését már gyerekkoromban láttam. Édesanyám, F. Györfly Anna grafikusművész volt, gyerekkönyveket illusztrált, reggeltől estig itthon rajzolt. Mindenki számára ismertek az ő munkái, a Pöttyös Panni sorozat, a Mosó Masa Mosodája. Volt, hogy elővett egy-egy darab papírt, a ceruzái közé markolt, szétosztotta, és pályázatot hirdetett köztünk, ha már nem tudunk viselkedni a bátyámmal. A rajzolás és a művészet otthon egy természetes dolog volt. A szobrászat pedig még ma is örömteli feladat. Amikor eljutottam oda, hogy nahát, ezt tanulom, akkor teljesen természetes volt már az a munkabírás, ami kell hozzá, és hála istennek ez még most is így van. 77 éves leszek idén, mégis ugyanúgy a munka okozza a legnagyobb örömet az életemben. Igazából csak akkor lehet nagy és elismert művész valaki, ha egy kicsit megszállott, és azt gondolja, hogy nem neki fontos az, hogy megcsinálja, hanem annak a dolognak létre kell jönnie, és inkább közbülső médium ő.

ÉVEKIG TANÍTOTT EGYETEMEN. KÖZISMERT ÖNRŐL, HOGY NAGYON JÓ KAPCSOLATOT ÁPOL A TANÍTVÁNYAIVAL. MIÉRT FONTOS EZ A VISZONY A MESTERNEK?

Azért, mert én tudom, hogy a művészet egy nagyon messziről induló láncfolyamat. Ha

valaki kiválasztódik, mester lesz, és egész életében mindig egy kicsit tanul, kutat, fejlődik, utánaolvas a dolgoknak, érdekli a művészet, elmegy megnézni kiállításokat, múzeumokba jár, tehát ebben a világban él, akkor a tudás elkezd egy idő után szorítani, és úgy érzi, hogy ezt meg kell ossza, hogy az ő tudása ne haljon meg, amikor az élete lejár. Az természetes dolog, hogy a mester segít a tanítványainak. Időnként egy-egy diákom megkérdezi tőlem, ha valami extra dologban segítettem neki, hogy „de hát mester, hogyan tudom én ezt meghálálni?” Én erre pedig azt szoktam mondani, hogy „sehogy, nekem semmit sem kell meghálálnod, majd, amikor mesterré válsz, akkor add át annak, aki majd a tanítványod lesz.” Akkor ez a folyamat élő marad, és a tudás nem vesz el.

A TANÍTÁS ÉS A KÖZÖSSÉGSZERVEZÉS A MŰVÉSZET KÖTELEZŐ VELEJÁRÓJA, VAGY EZ AZ ÖN SZEMÉLYES FELADATA?

Én azt hiszem, hogy a művészet ön maga is tanítás, akkor is, ha valaki nem tanít, hanem csak alkot. De vannak olyan művészek,

akiknek van igénye a tudás direkt átadására. A tanítással, hogyha valaki elköteleződik, akkor egy olyan terhet vesz a hátára, amit nem lehet letenni. Mint egy púp, azzal a különbséggel, hogy ez szükségszerű és nagyon hasznos dolog. Ugyanaz, mint mikor valaki a vadalmába beolt egy szemet, és aztán abból kinő a gyümölcsfa, ő azt metszegeti, és végül termést hoz, nemcsak magának, hanem sok mindenkinek. A tanításra ez általában érvényes, de az alkotásra, és a művészet átadására is.

FOTO: MMA

AZ ADATHALÁSZ NEM LAKIK JÓL EGY HALLAL

NE LEGYÜNK NAÍVAK AZ ADATAINKAT NEM AZÉRT AKARJÁK MEGSZEREZNI, HOGY UTÁNA GYÖNYÖRKÖDJENEK BENNÜK, MINT EGY SZÉP BÉLYEGALBUMBAN. SOKFÉLE MÓDOT ÉS TECHNIKÁT ALKALMAZNAK AZ ADATHALÁSZOK, DE A CÉLJUK KÖZÖS: A SZEMÉLYES ADATAINK BIRTOKLÁSA, ÉS AZ AZOKKAL VALÓ VISSZAÉLÉS. SOKSZOR A BANKKÁRTYA ADATAINKAT, VAGY A JELSZAVAINKAT AKARJÁK MEGSZEREZNI, MÁSKOR ENNÉL IS SZEMÉLYESEBB ADATOKAT, A LÉNYEG, HOGY MINÉL TÖBB INFORMÁCIÓT GYÚJTSENEK ÖSSZE EGY ADOTT SZEMÉLYRŐL.

KLÓNOZOTT ADATHALÁSZAT

Ez egy alaposan kimunkált technika. Sokszor találkozhatunk vele manapság a közösségimédia-plafomokon is. Ez az a típus, ami után valaki ijedten írja ki a Facebook falára, hogy ne nyisd meg az üzenetét, mert vírus. Korábban még e-mailben terjedtek ezek a linkek, és ez nem is halt el teljesen, de a többsége átkerült a közösségi felületekre. Üzenetben kapnak az emberek egy linket, amit megnyitva leklónozzák az e-mail fiókjukat vagy az egyéb szolgáltatásukat, és üzenetet küldenek a nevükben, amit a következő ember is megnyit, akivel ugyanez megtörténik. Így villámgyorsan terjed a klónozó vírus, és gyűlnek az adatok a „gazdájánál”. Ebben a rendszerben az a legsunyibb, hogy ha egy jó barátunk küld egy linket, miért is ne nyitnánk meg? Ezért érdemes ezeket mindig óvatosan kezelni. Ha szokatlan linket kapsz egy ismerőstől, inkább ne nyisd meg, hanem kérdezz rá, tudja-e, mit küldött, szándékosan küldte-e.

LINK MANIPULÁCIÓ

Ezt a technika sokban hasonlít az előzőhöz, de míg a klónozás inkább az emberi bizalmat használja ki, emez a saját ügyinkkel kapcsolatos tudatosságot igyekszik kizsákmányolni. Ez a technika azon az elven nyugszik, hogy úgy állítják be az üzeneteket az adathalászok, mintha például a bankunk küldené azt. A link sokszor megszólalásig hasonlít az eredeti webcíme, amit a szolgáltató is használ, de ez csak egy rosszindulatú technikai bravúr – ha megnézed a linket, láthatók a hol apró, hol látványos különbségek. Ezért fontos gyanakodni, ha – a példánál

maradva – a bankunktól e-mailt kapunk. A bank ugyanis SOHA nem kér személyes adatot olyan nem biztonságos csatornán, mint az e-mail. Főleg nem kér így pénzt.

Ha a böngészőt helyesen állítod be, figyelmeztethet ezekre a károsító megoldásokra. Úgyhogy érdemes figyelni a böngésző vagy a tűzfalunk értesítéseire, ha pirosan villogó feliratokkal jelzik, hogy veszélyes a link mögötti tartalom.

SZÜRÉS KIKERÜLÉSE

Már sok adathalász rájött, hogy az előző technika könnyen szűrhető egy jó biztonsági beállítással. Ezért az egyszerű szöveget képekre cserélték, így nehezebben kiszűrhetők a gyanús linkek. Ebben az esetben a képek segítségével lopnak tőlünk rejtett módon adatot.

TITKOS ÁTIRÁNYÍTÁS

A telefonos világ kedvelt irányzata. Mikor egyes alkalmazások engedélyt kérnek bizonyos hozzáférésekhez, kezeljük azokat fenntartásokkal, főleg, ha valami ismeretlen játékkal próbálkozunk. Sokszor, mikor megadjuk ezeket az engedélyeket, láthatatlan átirányítások történnek az alkalmazásokon keresztül, és könnyen lehet, hogy egy játék kedvéért kiadtuk a bankkártya adatainkat. Vagy esetleg az e-mail fiókunk hozzáférését engedélyeztük, ami ma gyakorlatilag szinte a teljes adattárházunkat jelentheti.

FELUGRÓ ABLAKOK

Sokszor találkozhatunk azzal a jelenséggel is, mikor felugró ablakokban jelennek meg üzenetek, miszerint nyertünk egy telefont,

nyaralást, de csak most él az ajánlat. Ez egy régi technika, a gyakorlott internetezőket ez már nem is hatja meg. Ez leginkább az idősebb korosztályt és a felnövő generációkat fenyegeti, akik kissé naivan állnak a netes világhoz, és túl sok bizalmat adnak, elhiszik, hogy nyerhetnek, megörülnek az ilyen jellegű üzeneteknek, ami többnyire vírus vagy az adathalászok fegyvere.

EDUTUBE TANULJ A YOUTUBE-ON!

HA MÁR ADATOTT EGY CSODÁLATOS FELÜLET, AMIT AZ EMBERISÉG YOUTUBE-KÉNT ISMER, NEM A CUKI ÁLLATOS FELVÉTELEK VAGY AZ ÉRTELMETLEN CHALLENGE VIDEÓK ÉRDEMELNÉNEK TÖBB EZER LÁJKOT ÉS MEGTEKINTÉST. AZT MONDJÁK, AZ INTERNET AZ EGYIK LEGCSODÁLATOSABB DOLOG, AMIT AZ EMBER VALAHA MEGALKOTOTT. DE VAJON TÉNYLEG AZ ÁLLATOS VIDEÓK NÉZEGETÉSÉRT JÖTT LÉTRE? HIHETETLEN ÉS SOKKOLÓ, DE A YOUTUBE-ON TANULNI IS LEHET. SZEREGYÜJTÜNK OLYAN YOUTUBE CSATORNÁKAT, AHOL TUDÁSRA ÉS SZÓRAKOZÁSRA EGYARÁNT SZÁMÍTHATSZ.

PAUL STREET

Ha már szórakoztató tanulásról van szó, akkor mindenképp meg kell említenem Paul Streetet. A rejtélyes srác remekül tud kommunikálni a mai fiatalokkal, videóiban olykor misztikus, szélsőséges témákkal találsz szemben magad. Nem feltétlen a tudományosságra és alaposágra törekszik, inkább az információátadásra, amit laza szövegeivel fűszerez.

HOLLYWOODNEWSAGENCY ÉS AFK LÉGIÓ

Személyes kedvencem, Szirmai Gergely szerelemgyerekei. Ha nem tudod eldönteni, hogy milyen filmekkel virrassz hajnali 4-ig, a Hollywoodi Hírügynökség segít. Mindig frissülő film- és sorozatkritikák 10 percben, melyek egész jó képet adnak arról, mire

számíthatsz egyes filmek során. Gergő főleg az utazásban találja örömét, amit a mi szerencsénkre lencsevégre is kap. Nem csak levideózza a szép és érdekes helyeket, mesél is róluk az AFK légió csatornáján. Helyieket kérdez, tájékozik és mindent megmutat.

SZERTÁR

Nem hagyhattam ki Zsiros László Róbert csatornáját sem, melynek mottója: Tudomány. Ahogy tetszik. Ismeretterjesztő videók a tudomány témakörében, a legaktuálisabb témákat feldolgozva: napjainkban például a koronavírussal kapcsolatos tévhiteket. Emellett minden szombaton saját podcast adásait is közvetíti, ahol különböző szakértőkkel beszélget.

(Vincze-Hajnal Blanka)

MARADJ EMBER A KÖZÖSSÉGI MÉDIÁBAN IS!

BIZTOSAN TE IS OLVASTÁL MÁR KOMMENTHÁBORÚT, LEHET, HOGY KEVEREDTÉL IS ILYESMIBE. EZZEL NINCS IS SEMMI BAJ, HISZEN EGY EGÉSZSÉGES, KULTURÁLT VITA ÉPÍTŐ JELLEGŰ LEHET! SAJNOS SOKSZOR AKAD OLYAN, AKI HOZZÁSZÓLÁSÁBAN MÁSOKAT DURVÁN SÉRTEGET, ELTÉR AZ EREDETI TÉMÁTÓL, ESETLEG EGY ÁRTATLAN BESZÉLGETÉST ÁTFORDÍT GYŰLÖLKÖDŐ SZEMÉLYESKEDÉSBE. A KÖZÖSSÉGI MÉDIA PEDIG TÖKÉLETES JÁTSZÓTERE AZ INTERNETES TROLLOKNAK.

DE KIK AZOK A TROLLOK?

Nem, nem pici szörnyecskék, bár nem jársz messze az igazságtól!

A köznyelvben a trollok azok a rendszeres kommentelők, akik bomlasztó, kötekedő, sokszor trágár hozzászólásokkal csatlakoznak egy beszélgetéshez annak érdekében, hogy provokálják, sérteggessék a résztvevőket. Ebbe a kategóriába tartoznak azok is, akik például egy szomorú hírre nevető fejes szmájlit nyomnak.

A szigorúbb értelemben vett trollkodás mára külön műfaj lett, ahol az illető nem sajnál sem időt, sem energiát hobbijára. Általában hamis profilt, vagy profilokat készít magának, beférkőzik a kiszemelt csoport(ok)ba, kezdetben átlagos tagnak mutatkozik, majd megkezdli a zavarkeltést, és közben „hülyének” tettetli magát. Egy jól előkészített és precízen kivitelezett trollkodás gyümölcse pedig mások negatív érzéseinek – dühének, fájdalomának – felkorbácsolása.

ARCÁTLANOK ÉS ARCOSKODÓK

A virtuális találkozás biztonsága mellett a névtelenségbe burkolózás lehetősége is bizonyítottan felszabadító hatással van: az emberek bátrabbak lesznek attól, hogy átmenetileg elrejtethetik valódi énjüket. Ezt a jelenséget a pszichológia jól ismeri, jelen van a legkülönbözőbb szerepjátékokban, de az olyan tömeges viselkedési mintákban is, mint a huliganizmus. Mindezt megalapozza az is, hogy a trollok többsége élő, személyes kommunikációban soha nem mondana olyat, mint amit leír.

Tehát, ha a személyes életünkben tudunk is megfelelően viselkedni, kommunikálni, a trollkodás a legrosszabb oldalunkat hozhatja

elő, a hamis személyiségben megszűnnek a társadalmi szabályok, szerepeink, melyek a hétköznapi életben korlátot jelentenek számunkra.

Ezzel szemben a Zürichi Egyetemen folytatott egyik kutatás nemrég rávilágított arra, hogy a „névtelenség és arcatlanság” nem szükségszerű része a gyűlölet kommentelésnek, sőt egyre többen vannak, akik nevüket és arcukat felvállalva úzik ezt a bosszantó tevékenységet. *Katja Rost*, a kutatás vezetője és munkatársai ezt az elsőre meglepőnek tűnő trendet azzal indokolják, hogy az identitás, vagyis önmaga felvállalása hitelesebbé és népszerűbbé teszi a trollt, egyúttal a mondandóját is, így nagyobb hatást tud kiváltani. Márpedig ez az cél.

MIÉRT CSINÁLJÁK EZT?!

A pszichológusok szerint a trollkodás egyfajta kedélyjavító tevékenység. A trollok célja, hogy magukra vonják a társaik figyelmét, felbosszantsanak másokat, vitákat generáljanak, és ezáltal a társalgás középpontjába kerüljenek. Éppen ezért a pszichológiai profil része az is, hogy ezek az emberek a való életben sokkal kevésbé sikeresek, ritkán vagy soha nem kerülnek a figyelem középpontjába, sőt gyakran meg sem mernek szólalni egy közösségben!

HOGYAN KEZELJÜK ŐKET?

Az egyetlen taktika ellenük, ha figyelmen kívül hagyjuk őket, nem reagálunk sértéseikre és erre buzdítjuk társainkat is, mivel egy trollnak semmi öröme nem lesz abból, ha nem kerülhet a beszélgetés középpontjába, ezért jó eséllyel felhagy ezzel a tevékenységével. Mindez nem könnyű, sokszor nagy önuralomra van szükség, hogy ne reagáljunk a személyeskedésekre vagy a nyilvánvalóan ostoba, provokatív megszólalásokra.

A legfontosabb pedig, hogy ne kövessük a példájukat, hiszen mi sem szeretjük, amikor valaki a szörnyetegként a torkunknak ugrik egy hozzászólás miatt! Maradjunk emberek virtuálisan is.

(Bihari Bernadett Luca)

EDUTUBE KELLEMEST A HASZNOSSAL

A KARANTÉN IDŐSZAKÁBAN MINDENKINEK VAN PÁR FELSZABADULT FÉLÓRÁJA. SOKAN PERSZE PIHENÉSSSEL, RELAXÁCIÓVAL TÖLTIK EZEKET A LOPOTT PERCEKET, DE KI IS LEHET HASZNÁLNI EZT A SZABADIDŐT. AZ ÖSSZEÁLLÍTÁSUNKBAN OLYAN YOUTUBE-CSATORNÁKAT MUTATUNK BE, AMELYEK SEGÍTHETNEK ÚJ DOLGOKAT TANULNI, VALAMILYEN KÉSZSÉGET FEJLESZTENI VAGY ÉPPEEN TOVÁBBFEJLESZTENI.

ZSENI LESZEK

Nem kell megjedni, nem mindenki olyan elvetemült, hogy szabadidejében is matekozzon. De ha mégis, bátran ajánljuk a Zseni Leszek csatornát. Megtalálható itt az általános iskolás és középiskolás matek anyag, rövid (5-10 perces) videókban. Már több, mint 1 300 videót töltöttek fel, s ezzel egyidőben 25 ezernél több feliratkozót gyűjtöttek.

ZÁLLATORVOS

„E csatorna célja, hogy humorba csomagolt tudást csepegtessen a fejekbe” – írja a csatorna névjegyében a csatorna készítője. A videókat egy állatorvos készíti, ezért elsősorban kisállat-egészségügyben készít videókat, de sokszor készít kapcsolódó tudományterületekről is videókat. A COVID-19 kapcsán is felkerült több videója is, érdemes ezeket is meghallgatni/megnézni.

KAPCSOLÓ

Mentális egészségről, önfejlesztésről, önismeretről tölt fel tartalmakat a YouTube-ra a Kapcsoló csatorna készítője. Találhatók nála vezetett meditációk, motivációszerzésről, koncentrációjavításáról szóló videók. Őszintén beszél a depresszióról és tüneteiről, miért lesz valakiből bántalmazó vagy hogy miről ismerhetjük fel a körülöttünk lévő toxikus embereket. Ha kicsit jobban beleásnád magad a témába, ne habozz felkeresni a csatornát!

TÍZES LISTA

Na, ebből már talán mindenki kitalálhatja, hogy miből áll ez a csatorna. Tíz listában szedve találhat itt az ember ismeretterjesztő videókat a legérdekesebb dolgokról: történelem, világűr, tudomány – vagy éppen rejtélyeket járnak körül. Informatív, érdekes videóknak köszönhetően már 258 ezernél több feliratkozót gyűjtöttek.

GÁL ZOLTÁN

30 perces oktatóvideóiban vezet be a videóágás, logótervezés, képszerkesztés világába Gál Zoltán. Az első videóját 8 éve töltötte fel, s azóta számos hasznos, és érdekes tartalmat készített el. A csatorna készítője szerint „Döntsd el te, hogy mennyire érdemes itt időt eltöltened, miután megnézted valamelyik videómat.”

BANKUTIDANI.HU

A zenei beállítottságúaknak is kedvezünk. Bánkuti Dani zenei videós, oktató hetente tölt fel zenével kapcsolatos tartalmakat csatornájára. Nem csoda, hisz 20 éve dolgozik a zene világában és szinte minden területén van tapasztalata. Vlogjai mellett a zenében a technikai érdekességekről, pop zene történelméről, zenei stílus történetekről is számos képi és hangyi anyagot töltött fel csatornájára. Érdemes ránézned, még ha csak most kezded tanulni a zenét, vagy éppen már jártas vagy ebben a témában.

(Bodor Julcsi)

MAGADÉRT IS ÁLLJ JÓT!

HA VÁSÁROLSZ, FOGYASZTASZ. AKKOR IS, HA CSAK EGY SZENDVICSET VESZEL, AKKOR IS, HA KONCERTJEGYET, ÉS AKKOR IS, HA VONATON UTAZOL. HA PEDIG FIZETSZ EGY TERMÉKÉRT VAGY SZOLGÁLTATÁSÉRT, AKKOR MEGILLETNEK A FOGYASZTÓI JOGOK. HOGY MI MINDENRE ÉRDEMES ÉS KELL FIGYELNED, ÉS MIT TEHETSZ, HA VALAMI GONDOD TÁMAD, A KÖVETKEZŐ HÓNAPOKBAN MEGTUDHATOD SOROZATUNKBÓL. MINDEBEN SIKLÓSI MÁTÉ FOGYASZTÓVÉDELMI SZAKÉRTŐ LESZ TOVÁBBRA IS SEGÍTSÉGÜNKRE.

Fogyasztói jogok akkor illetnek meg minket, ha magánszemélyként vásárolunk, illetve magánszemélyként kötünk szerződést – azaz nem kérünk áfás számlát, nem egy vállalkozás számára szerzünk be valamit. Mivel ez utóbbi diákként igen ritkán fordul elő velünk, ezért kijelenthetjük, hogy minket mindenképpen megilletnek a különböző fogyasztói és fogyasztóvédelmi jogok. Na de mik is ezek? Szigorúnak tűnő elnevezésük miatt hihetnénk, hogy diákként ezzel nincs dolgunk, pedig nagyon is van!

A fogyasztói jogok között vannak annyira kézenfekvőnek tűnők, amiről nem is gondolnád, hogy fel kell sorolni. Ilyen például a jogunk, hogy tájékoztatást kapjunk árakról. Ugyanígy jogunk van tájékoztatást kapni a termékekről, tulajdonságaikról, használatukról és a termékszavatosságról – mondta el Siklósi Máté.

Ez első fele világos: ha bemész egy boltba vagy webáruházba, látnod kell a termék árát, meg kell találnod a tulajdonságait és a használatával kapcsolatos információkat. Beszéljünk hát a kellékszavatosságról! „Magyarországon a **szavatosság** és a **jótállás** kifejezéseket használják, ezeket tartalmazzák a jogszabályok. A köznyelvben bevett *garancia* jogi szempontból idegen szó a magyar szabályozásban. Ha veszünk egy terméket, és meghibásodik, akkor a garancia szó a magyar jogban nem használható, azaz nem kérhetünk 'garanciális cserét', nálunk más megoldások vannak. Azonosítani viszont lehet, hiszen az idegen nyelvű 'guarantee' jótállást jelent, míg a warranty angolul szavatosságot. Ezek a kifejezések is megtalálhatóak számos szerződésben, vagy termékek dobozán” – világosított fel minket Siklósi Máté fogyasztóvédelmi szakértő.

MI A KÜLÖNBÉSÉG A SZAVATOSSÁGI ÉS JÓTÁLLÁSI JOG KÖZÖTT?

A szavatosság és a jótállás a fogyasztói jogok egyszeregye. Ha ezekkel tisztában vagyunk, már fél siker, de ezek ismerete nélkül nem is léphetünk tovább. Ráadásul 2021 januárjában jelentősen megváltoztak a fogyasztóknak a jótálláshoz és a szavatossághoz kötődő jogai. Tegyük ezeket tisztába!

Mindezzel azonban van egy probléma: ha egy hibás terméket visszaviszünk a boltba, ahol vettük, akkor nekünk kell bebizonyítani, hogy mi a szóban forgó hibának az eredete. Netán már akkor is hibás volt, amikor megvettük, vagy az első, szabályos használatok során jött ki egy gyártási probléma? A kereskedőt ugyanis arra nem kötelezi jogszabály, hogyha elejtettük a telefonunkat, és teljesen összetört, akkor visszavegye azt – nem is

A szavatosság az az alapvető jog, mely minden új és használt termékre érvényes, amit megvásárolunk. Amennyiben kereskedőtől veszünk valamit magánszemélyként (nem kérünk céges számlát), minden új termékre két évig, és minden használt termékre legalább egy évig van szavatosság. Minden feltétel, ami ettől eltér, az jogsértő. Nincs kivétel a szabály alól, ez ugyanúgy igaz egy biszu ékszerre, mint egy méregdrága laptopra.

kötelezheti, ha csak nem bármilyen ütést és sérülést álló készülékként adta el nekünk. Vagy ha pár plusz kilogramm miatt elszakadt a nadrágunk, akkor sem cseréltethetjük ki egy másikra, ha nem tudjuk bizonyítani, hogy az anyag vagy a varrás volt gyenge, és azt a kis pluszsúlyt ki kellett volna bírnia. A kereskedő csakis olyan hibákért köteles vállalni a felelősséget, ami a gyártási folyamat során úgynevezett *rejtett hibaként* került

be a termékbe. Ebben az esetben neki meg kell javítania, vagy ki kell cserélnie az adott terméket, esetleg vissza kell fizetnie a vételárat.

Az a kérdés, hogy ki mit bizonyít? „Az első hat hónapban az eladó csak akkor mentesülhet a javítás, csere alól egy hiba esetén, amennyiben bebizonyítja, hogy nem gyártási hiba okozta a problémát. A hatodik hónap után viszont a vásárlóknak kell egy szakvéleménnyel bizonyítani, hogy ez a termék gyártási hiba miatt ment tönkre” – mondta el Siklósi Máté. Tehát a szavatosság két évén belül van még egy „első hat hónapos” szabály is. Ez nem azt jelenti, hogy utána ne lenne érvényes a fogyasztói jogod, csak fél év után már neked kell bizonyítani, hogy a hiba eredetileg is benne volt a termékben, és nem a helytelen használat miatt romlott el. Például, ha az elektromos kisvasút áramkörei rosszul vannak elkészítve, az több hónap használat után is kiderülhet – egyszer csak feladják az addig működő alkatrészek. De ha a kisvasút azért romlik el, mert a kistesód gumikalapáccsal püföli... Nehéz azt mondani, hogy ezt is ki kellett volna bírnia, hisz gyerekjáték.

A **jótállás** egy sokkal egyszerűbb fogalom. Bár nem vonatkozik az összes termékre, de nem is oszlik ketté a jótállási időszak, és minden esetben az üzletnek kell bebizonyítania, hogy a hiba az átadás után keletkezett. A fogyasztó szempontjából ez egy erősebb jog. **Két fajta jótállás létezik:** az egyik az, amit egy jogszabály kötelezően előír az értékesítő, a bolt, az eladó, a webshop vagy bárki más számára, a másik pedig az, amikor a gyártók, a kereskedők önkéntesen vállalnak hosszabb jótállási időt. Ahogy említettük, 2021-ben változtak ezek a jogszabályok, szemléletes példa erre egy új autó vásárlása. A mai vételárak nagysága (az autók értéke) miatt egy-egy gépjárműre már 3 éves jótállást kötelező vállalni. E mellett nagyon sok autót forgalmazó cég önkéntesen 5-7 éves jótállást is vállal.

A jogszabályban kötelezően előírt jótállás 2021-ig mindössze 1 évre szólt, de most már a termékek ára határozza meg, hogy sávosan 1, 2 vagy 3 évesnek kell lennie.

10 000 és 100 000 Ft között 1 év jótállást, 100 000 és 250 000 Ft között 2 év jótállást, 250 000 Ft fölött 3 év jótállást kell adni.

Ezek a sávok csak a 2021. január 1. után vásárolt termékekre vonatkoznak. A korábban megvásárolt cikkek továbbra is azzal az egy éves jótállással futnak, ami a vásárláskor hatályos jogszabályban szerepelt.

„Nem minden termékért jár jótállás 10 000 Ft felett sem. Többek között például a ruhaneműk sem minősülnek olyan tartós fogyasztási cikkeknek, amelyre jótállás járna. A jelenlegi jogszabály 36 tételt sorol fel, ami pontosan leírja, hogy mely termékekre kötelező jótállást vállalni. Ilyenek például a háztartási készülékek – vasaló, mosogatógép – és a villamosenergiával működtetett kisebb gépek – olajsütő, kávéfőző – de ugyanígy jótállásra kötelezettek a gázkészülékek, a kézi szerszámok és kerti gépek. A listán szerepelnek még a kerékpárok, szemüvegek, hangszerek, ékszerek, bútorok, lakókocsik, hinták, motoros vízi járművek, baba- és gyermekgondozási cikkek. A hiradás- és az irodatechnikai berendezések is ide tartoznak” – tisztázta Siklósi Máté.

Jótállás és szavatosság esetén is, ha meghibásodik a termék, a fogyasztó alapvetően javítási és csere igénnyel térhet vissza a boltba. Ott mindenképpen igazolnia kell, hogy azt a terméket ő vásárolta meg korábban, akár nyugtával, számlával, de egy webshopos visszaigazoló e-mail kinyomtatása is elegendő lehet. Ezek után az üzletben felvesznek egy jegyzőkönyvet, és vásárló eldöntheti, hogy javítást vagy cserét szeretne-e. Azért nincs a felsorolásban a vételár visszafizetése, mert arra csak speciális esetekben van lehetőség. Hiszen nem csak a vevőnek, az eladónak is vannak őket védő jogaik, és egy kisebb, javítható hiba, vagy cserélhető termék esetén nem lehet egyből visszakérni a kifizetett összeget. Azonban ha a javítást vagy a cserét nem tudja biztosítani az üzlet megfelelő határidőn belül, akkor köteles visszatéríteni a vételárat – foglalta össze a legfontosabbakat Siklósi Máté fogyasztóvédelmi szakértő.

(Bogdán Noémi)

SZÉTRÚGTÁK A CIPŐMET FOCI KÖZBEN, KAPHATOK EGY ÚJAT?

AZ ELŐZŐ CIKKÜNKBEN MÁR TISZTÁZTUK A LEGFONTOSABB ALAPFOGALMAKAT A FOGYASZTÓI JOGOK, SZAVATOSSÁG ÉS JÓTÁLLÁS TÉMAKÖRÉBEN, MOST PEDIG OLYAN GYAKORLATI TUDNIVALÓKRÓL LESZ SZÓ, MELYEK SEGÍTSÉGÜNKRE LEHETNEK, HA NEM TUDJUK, MIT TEHETÜNK VÁSÁRLÓKÉNT EGY TERMÉK MEGHIBÁSODÁSAKOR, MILYEN IGÉNYEINK LEHETNEK EGY TERMÉKKEL KAPCSOLATBAN, MI SZÜKSÉGES AHHOZ, HOGY EZEK BE IS TELJESÜLJENEK, S MIT TEHETÜNK AKKOR, HA AZ ELADÓ ELUTASÍT MINKET. SIKLÓSI MÁTÉ FOGYASZTÓVÉDELMI SZAKÉRTŐ REMEK PÉLDÁKAT HOZOTT NEKÜNK.

Egy meghibásodott termékre – legyen az használt, vagy új – jótállási és szavatossági jogot tudunk érvényesíteni. A termékszavatossági jog értelmében minden terméket vissza lehet vinni annak gyártójához, így, ha az adott terméken látjuk a gyártó elérhetőségét, felvehetjük vele a kapcsolatot, és közvetlenül igényelhetjük a javítást, cserét. Ha közel van, könnyen elérhető számunkra a vásárlás helye, mégis a legjobb megoldás, ha a gyártó helyett az eladó céget keressük meg, hiszen ő az, aki a terméket eladta, és a jogszabályok alapján ő felelős elsősorban annak kicseréléséért. Amikor a kereskedőhöz fordulunk, azt kellékszavatosságnak nevezzük.

Egyre gyakoribb azonban, hogy interneten keresztül vásárlunk, és előfordulhat, hogy az adott webáruháznak nincsen fizikai boltja, ahova elmehetnénk a hibás termékünkkel. Ilyen esetben megkereshetjük a webáruházon található Általános Szerződési Feltételekben, hogy az adott cég esetében milyen módon zajlik egy hibás termék javításának folyamata, átadása. Lehetséges, hogy postán tudjuk feladni a terméket (Ha a termék jótállásra kötelezett és 10 kg-nál nehezebb, akkor minden szállítás költségét a kereskedő köteles vállalni), személyesen bevihetjük egy adott leadási helyre, vagy a webáruházról fog eljönni valaki a termékért, de az biztos, hogy egy webshop esetében sem tudnak érdemben dönteni egy hibás termék sorsáról anélkül, hogy azt megnézték volna – mondta el Siklósi Máté.

Fogyasztóvédelmi szakértőnk megismételte: ahhoz, hogy egyáltalán kezdeményezhessük egy termék javítását, cseréjét, visszavételét,

szükségünk van arra a nyugtára, számlára, jótállási jegyre, webáruház esetében egy visszaigazoló e-mailre, amely igazolja, hogy hol, mikor és milyen áron vettük az adott terméket. Ha ez megvan, felkereshetjük az üzletet a hibás termékkel, ilyenkor a kereskedő köteles lesz felvenni egy jegyzőkönyvet a termék és a vásárló adataival, a termék hibájával, és a vásárló által benyújtott igényvel. **Ezek az igények a következők lehetnek: kijavítás, kicserélés, árleszállítás, elállás a vásárlástól.** Pénzt visszaigényelni csak akkor lehetséges, ha a bolt megfelelő határidőn belül nem tudta a termék kicserélését megoldani, illetve, ha a javítás vagy csere nem lehetséges. Ez utóbbi szituáció főleg kifutott termék esetében (szezonális ruhadarab, elavult elektronikai eszköz) áll fenn. A vásárló a fentiekben túl maga is kijavíthatja, és saját

megbízottal is kijavíttathatja a terméket, ha ezt az üzlet megfelelő minőségben vagy határidővel nem tudta megoldani.

„A megfelelő határidő azt takarja, hogy a kereskedőnek törekednie kell a 15 napon belüli javításra vagy cserére, s ha ez nem

ragasztásból, de abból is, hogy a vásárló nem kímélte a terméket, és utcai cipőben focizott. Egy cipő lestrapálásakor azon jól láthatók az erre utaló hibanyomok, ilyenkor a kereskedőnek van joga elutasítani a javítás, csere igényét” – hozta példaként Siklósi Máté.

elegendő, akkor a 15. nap előtt igazolhatóan értesítenie kell a vásárlót arról, hogy mikor kapja kézhez a terméket. Jótállásra kötelezett termékek esetében, ha a javítási idő a 30 napot is eléri, és a termék még mindig nem készült el, akkor a boltnak 8 napon belül vissza kell adnia a termék árát a vásárlónak, vagy ki kell cserélnie a terméket egy újra. A megkapott új termékre a jótállás ideje újra fog indulni” – mondta el Siklósi Máté.

Jótállási, szavatossági problémák tipikusan ruházati termékek, cipők, és elektronikai eszközök meghibásodása miatt merülnek fel: feljön a cipő talpa, kiszakad a bélése, a pulóver kibolyhosodik, a nadrág közepén kiszakad. Egy vásárlói igény elutasítható, ha azt állapítják meg, hogy a nem rendeltetésszerű használat okozta a terméken a kárt. Az eladónak ugyanis csak olyan hibáért kell vállalnia a felelősséget, ami ténylegesen a gyártás során keletkezett, a hibás anyag okozta, vagy az átadás után keletkezett. „Az előbb említett probléma, a cipő talpának leesése például eredhet a

Gyakran utasítják el a telefonokra vonatkozó javítási igényeket. Bár az elv itt is az, hogy a gyártási hibára visszavezethető kárt köteles az eladó javítani, a mi nem megfelelő telefonhasználatunkkal kapcsolatos hibáért azonban nem köteles felelni, mégis nehéz az eladónak bizonyítania azt, hogy egy hiba az átadás után keletkezett-e. Önmagában ugyanis nem elegendő az, hogy a törött kijelző, rongálási nyomok, vagy épp vízesedés a vásárló hibájára utalnak, be kell bizonyítania, hogy a termék hibája közvetlenül ezek miatt jött létre.

Ha elutasítással találkozunk az eladó részéről, de továbbra is úgy érezzük, nekünk van igazunk, fordulhatunk az ingyenesen működő békéltető testületekhez, akár az Európai Bizottság által létrehozott online vitarendezéshez (Online Dispute Resolution – ODR rendszer), s végső soron bíróságra is vihetjük az ügyet, de általánosságban elmondható, hogy ez utóbbi a legdrágább eljárás mind közül, ezért érdemes a megegyezésre törekedni.

(Novák Henrietta)

JEGYEKET, BÉRLETEKET!

ESZEDBE JUTOTT MÁR, HOGY AMIKOR 1-2 ÓRÁT KÉSIK A VONATOD, VAGY A RÉGI SZÉP IDŐKBEN EGY REPÜLŐ NEM ÉRT IDŐBEN A CÉLÁLLOMÁSRA, AKKOR NEKED AKÁR KÁRTÉRÍTÉS IS JÁRHAT? EZ NEM AUTOMATIKUS, EZÉRT SIKLÓSI MÁTÉ FOGYASZTÓVÉDELMI SZAKÉRTŐNK SEGÍTSÉGÉVEL ANNAK JÁRTUNK UTÁN, HOGY MI ALAPJÁN ÉS HOGYAN ÉRVÉNYESÍTHETJÜK EZEKET AZ IGÉNYEKET.

A tömegközlekedés úgynevezett közszolgáltatás. Ez leegyszerűsítve annyit jelent, hogy aki közszolgáltatást végez, az nem a saját gazdagodására, saját elképzelései szerint teszi ezt, hanem a közösség hasznára és igényei szerint, többnyire részben vagy egészében közösségi finanszírozásból. A közlekedés is ilyen: az utazóközönség közvetlenül is hozzájárul a tömegközlekedés költségeihez, de a másik részét az állam és az adott önkormányzat finanszírozza.

Ugyanakkor attól, hogy valami közszolgáltatás, még nem biztos, hogy állami vagy önkormányzati cégek végzik. Lehet közszolgáltató magánvállalkozás is, amely szerződést köt az állammal vagy az önkormányzattal egy bizonyos feladat ellátására. Ha a tömegközlekedést nézzük, egészen más a helyzet a vasúttal, a távolsági és a helyi buszjáratokkal, a taxikkal és a légiközlekedéssel. Más szabályrendszere, jogi háttere van mindegyiknek, így mások a fogyasztóikat, utasaikat megillető jogok is.

Az közös bennük, hogy a szolgáltatás igénybevételének, azaz az utazásnak mindig vannak valamilyen feltételei, amit az adott szolgáltató egy általános szerződésben tesz közzé. Ebben fogalmazzák meg, hogy milyen jogszabályokra hivatkozva biztosítják a közlekedést, ebben határozzák meg a különböző díjakat, vagy hogy milyen pontossággal kell közlekednie a járműveknek, és ha károkozás történik, milyen feltételekkel kell kártérítést vállalnia a cégnek. Mivel ez egy vaszkos dokumentum, amit nem lehetne csak úgy „kiakasztani” a buszon, ezért ennek a szerződésnek egy rövid kivonata található meg az egyes közlekedési eszközökön. Ezekben a rövid tájékoztatókban az utasokra nézve legfontosabb adatok

vannak kiemelve a szerződésekből. Ha nagyon körültekintőek és felkészültek akarunk lenni, akkor felmehetünk az adott szolgáltató honlapjára, és elmélyülhetünk az összes szerződési feltételben. „Nyilván nem fogja ezt mindenki hétköznaponként este az ágyban olvasgatni, de ha bármilyen problémánk vagy kérdésünk merül fel, akkor ezek azok a dokumentumok, amelyekhez nyúlni lehet” – világosított fel minket Siklósi Máté fogyasztóvédelmi szakértő.

EZEKET MINDENKÉPP TUDD

A hétköznapiakban mi érdekel minket a leginkább? A jegyár, ha pedig mulasztunk, azaz jegy nélkül utazunk, akkor a pótdíj. Ezeket is a szerződési feltételekben szabják meg. Ebben fektetnek le olyan alapvető dolgokat is, mint például, hogy folszállhatunk-e jegy nélkül, és megválthatjuk-e a járművön a jegyünket. Ezek szolgáltatónként, és közlekedési eszközönként is eltérőek lehetnek, nem vonatkoznak rájuk általános szabályok. „A Volán járatoknál jellemző, hogy felszálláskor váltandó meg a jegy, bár egyre több helyen és egyre több járatra már elővételben is lehet jegyet venni. Ellenben a budapesti tömegközlekedés esetében, ha folszállók érvényes jegy nélkül – kivétel, ha lehet a buszon jegyet kapni –, akkor az már eleve az utazási feltételek megsértésének minősül, és ezért pótdíjat szabhatnak ki” – mondta el Siklósi Máté.

Érdekes kérdés a pótdíj, amit a köznyelv sokszor bírságnak hív. Érdemes ezt is tisztázni. A bírság egy hatóság által kiszabott összeg, a tömegközlekedést szolgáltató nem hatóság, ezért csak pótdíjazhat, nem szabhat ki bírságot. Ugyanakkor ezek a pótdíjak – nemfizetés esetén – bírósági úton behajthatóak. Ha nem tudod befizetni

a pótdíjat, a szolgáltató kérésre dönthet úgy, hogy részletekben is fizethetsz. De dönthet úgy is, hogy egy követeléskezelőnek (harmadik fél, olyan cég, amely pusztán a tartozások behajtására szakosodott) adja át az ügyet, vagy akár úgy is, hogy fizetési meghagyásos eljárást indít (ezt már illik komolyan venni, ha nem fizetünk, vagy per indul, vagy bírósági végrehajtás). Akárhogy is, a szolgáltató a legtöbb esetben végül a pénzéhez jut. Ezért, ha már pótdíjazásra került sor, érdemes szépen, időben befizetni a díjat, mert minél tovább húzod, annál többre fog kerülni. Persze ha nem jogos a pótdíj (a szabályoknak megfelelően utaztál), akkor panaszt kell tenni a szolgáltatónál, és mindent meg kell tenni, hogy leállítsák a pótdíjazási folyamatot.

Ha pedig bármilyen kérdésünk vagy problémánk van, vagy panaszt szeretnénk tenni, akkor az adott szolgáltatóra vonatkozó jogszabályban meghatározott telefonos, írásos és személyes ügyfélszolgálatokhoz tudunk fordulni. Minden panaszt rögzítenek, és a mi oldalunkról nekünk is rögzíteni kell (pl. megőrizni az e-mailt,

vagy ajánlott küldeményként feladni postán), hogy pontosan tudjuk mikor és milyen tartalommal adtuk le panaszt. Ezt természetesen a cégnek is nyilván kell tartani, és 30 napon belül (közszolgáltatóknál 15 napon belül) válaszolniuk kell rá.

A harmadik témakör a kártérítések kérdése. Előfordulhat például, hogy egy tömegközlekedési eszközön baleset történik, amiben megsérülünk. Vagy egyszerűen csak késik a vonat a menetrendhez képest, emiatt elkésünk, és ezzel nekünk kárt okoz a szolgáltató.

Távolsági járatok esetében nem ritka, hogy a késés komoly károkat okoz az utasoknak. A jogalkotó uniós és hazai szinten ezért meghatározta, hogy milyen mértékű késés esetén milyen kártalanítási kötelezettsége van a szolgáltatóknak. A fogyasztók számára legelőnyösebb szabályokat a légi közlekedésben hozták meg, ennél enyhébbeket vasúton, illetve még enyhébbeket közúton. A busznál azért nehezebb erről beszélni, mert a mozgása erősen forgalomfüggő, de kötőpályás és légi járművek viszonylag akadálymentesen tudnak haladni, ezért ott különböző késési kategóriák alapján a jogszabályok kártérítési kötelezettséget írnak elő. Ennek térítési összege elérheti a jegy árát vagy akár annak többszörösét is. Célszerű már az állomáson (reptéren) panaszt tenni, egy jegyzőkönyvben rögzíttetni, hogy a járat késett, és ez alapján lehet kártérítési igényt benyújtani. Ha elmulasztottuk, na aggódjunk, a légiirányítás, illetve a vasútállomások forgalmi irodái is nyilvántartják a késéseket.

A példa kedvéért egy repülőgépen bekövetkezett 3 órás késés akár 600 kártalanítással járhat, míg a vasúton a jegy árának visszatérítésén felül a jegyár akár 50%-a, 2 óránál nagyobb késéssel számolva. És akkor se féljünk, ha nincsen kedvünk vitatkozni a kártalanításon a repülőársasággal. A kártalanítás teljes összegének közel feléért rengeteg online cég vállalja az összeg visszaszerzését – ha nem sikerül, nem kell fizetnünk nekik semmit (Flightrefund, Skycop, Flyingjustice stb.)

A jogszabályban rögzítetthez képest külön kártérítés szabályai is pontosan rögzítettek, meg van adva a minimum és maximum kártérítési érték (lekéstem az üzleti tárgyalást, nem tudtam a lefoglalt szállodában aludni, lekéstem a csatlakozó járatot stb.). „Itt is ugyanazt javasoljuk, mint a panasz kapcsán, hogy legyen egy írásbeli vagy hangrögzített nyoma annak, hogy panaszt tettünk, vagy kárigényt jelentettünk be” – javasolja Siklósi Máté fogyasztóvédelmi szakértő. A kárigényt akkor fogja tudni elbírálni az adott társaság, hogyha ezeket számlákkal, számításokkal alátámasztjuk, és konkrét igényt nyújtunk be. Bíróság elé is lehet vinni a kártérítési igényeket abban az esetben, ha a társaság elutasította, de mi úgy gondoljuk, hogy mindenképp jár a kártérítés.

MIKOR NEM KELL FIZETNI EZ UTAZÁSÉRT?

Nincs a jogszabályban olyan vészhelyzet vagy kivételes eset, mikor fizetés nélkül lehetne igénybe venni a tömegközlekedési eszközt. Az általános szerződési feltételek tartalmazhatnak ilyen eseteket, amikor nem kell fizetni. „Például a rendezvényszervezők meg szoktak egyezni a közlekedési társaságokkal, hogy az adott napon a rendezvény jegyének felmutatásával ingyenesen vehetők igénybe a tömegközlekedési eszközök” – mondta el Siklósi Máté. Minden társaság szabadon dönthet arról, hogy ilyen kedvezményeket alkalmaz-e.

(Bogi)

HOGYAN VÁSÁROLD MEG OKOSAN ÁLOMAUTÓDAT?

AZ AUTÓVEZETÉS AZ EGYIK LEGIZGALMASABB DOLOG AZ ÉLETÜNKBEN. SOKAN A GIMI VÉGE FELÉ MÁR ELGONDOLKOZNAK A JOGOSÍTVÁNYON, AMIT ÁLTALÁBAN MEG IS SZEREZNEK. UTÁNA JÖN A KÉRDÉS: ÉS MIT VEZESSEK? MINT MINDIG, MOST IS SIKLÓSI MÁTÉ FOGYASZTÓVÉDELMI SZAKÉRTŐ SEGÍT ÁT MINKET A NEHÉZSÉGEKEN.

Az első időkben igyekszünk mi vezetni, bárhova megy a család. Aztán kölcsönkérjük a családi autót mindenféle fontos útra. Ha szerencsések vagyunk, és már bizonyítottunk, akkor nem küldenek el szüleink azzal a mondattal: „Ezt biztos nem fogod vezetni, mert összetöröd.” Ha nem vagyunk ilyen szerencsések, akkor elkezdhetünk gyűjteni egy saját csodajárgányra... Nézzük, milyen fogyasztói jogaid vannak járművásárláskor, és mire kell figyelned akkor, ha autót szeretnél vásárolni.

MILYEN JOGAINK VANNAK?

Egy autó vásárlásánál általánosságban hasonló fogyasztói jogaink vannak, mint bármely más eszköz esetében (pl.: mobiltelefon, bútor stb.). 2021 január 1-től azonban életbe léptek az új jótállási szabályok. Ennek értelmében a korábbi fix 1 év helyett akár 2-3 év is lehet a gépjárművek jótállási ideje, ez a vásárolt jármű árától függ. *(Az új, értékhatáros szabály minden termékre vonatkozik, de mi most kifejezetten a járművekkel foglalkozunk – a szerk.)*

„Ha a megfizetett bruttó vételár 10 000 és 100 000 forint közé esik, akkor 1 év jótállást, ha 100 000 és 250 000 forint közé, akkor 2 évet, ha pedig a 250 000 forintot is meghaladja, már 3 év jótállást kell biztosítani a vevő számára” – foglalta össze Siklósi Máté. Ez a szabály ugyanakkor csak újonnan vásárolt autókra vonatkozik, kötelező jótállás használt termékekre nem terjed ki. Amennyiben a jótállási időn belül a gépjármű elromlik, és ez a hiba, vagy ennek a hibának az oka nem az átadás után keletkezett, akkor a cégnek javítani kell a hibát vagy adott esetben a pénzt is vissza kell téríteni. A jótállás nem vonatkozik az átadás után keletkezett

hibákra. Ilyen például, ha nem volt az autó karbantartva, túl lett hajtva, megrongálódott vagy balesetet szenvedtünk vele.

MIKRE KELL FIGYELNI HASZNÁLT AUTÓ VÁSÁRLÁSÁNÁL?

Kispénzű egyetemistaként, elsőmunkahelyes fiatalként gazdaságosabbnak tűnik, ha használtan vesszük meg álomautónkat, mert olcsóbb – a beszerzése. Mire kell ilyenkor figyelni? Vagy magánszemélytől vagy egy használt autókkal foglalkozó autókereskedésből vásároljuk meg gépjárművünket. Minden esetben fontos, hogy írásban is le kell fektetni az adásvételt szerződés formájában, erre igen sok sablont

találni az interneten is. A szerződésben rögzíteni kell azokat az adatokat, amik az autó forgalmijában is szerepelnek, mert ezek azonosítják a járművet. A formaszervezők segítenek ebben is. A

vásárlás előtt mindenképp kérdezzük le a gépjármű adatait, és vessük össze az eladó által megadottakkal. Így megelőzhetjük egy lopott, vagy rommá tört autó vásárlását, és jól jöhet, ha saját autónkat tulajdonították el. Erre főleg magánszemélytől vásárolt autók esetén ajánlott odafigyelni, de okos ember a cégeket is csekkolja. Az autó adásvételéhez nem szükséges ügyvéd, mindössze két tanú kell, illetve a szerződésben csupán az autó legfontosabb adatait kell rögzíteni, emellett meg kell adni a felek személyes adatait és a vételárat is. Ezt legalább három példányban kell készítsük, hiszen az eladón és a vevőn kívül egy kell az okmányirodának

is. Ez fontos, mert a gépjárművet kötelesek vagyunk 15 napon belül a nevünkre (tulajdonunkba) íratni. Magyarországi okmányokkal rendelkező autó esetében szükséges a törzskönyv és a forgalmi is.

Használt autó vásárlásakor a fogyasztói jogok nagyon korlátozottak, hiszen az egy éves szavatossági jogot lényegében csak akkor tudjuk érvényesíteni, ha az autót kereskedő adja el nekünk (a szerződésen az ő neve van, nem bizományosi értékesítőként ad el), és magánszemélyként vesszük – mondta el Siklósi Máté. Ez azért van, mert a szavatossági kötelezettséget szakszerűen csak egy profi cég tudja ellátni, ha ismerőstől szerezjük az autót, neki nem kötelessége utána bármely hibával foglalkozni, mert nem szakértő, nem tudhatta, milyen állapotban adja át a járművet. A márka nélküli kereskedőknél (gúnyneveükön murvás vagy kavicsos autókereskedők) nagyon gyakori, hogy bizományosi értékesítésben veszik át az autót. Tehát akitől a kereskedés átveszi az autót, az csak akkor kapja meg az

árát, amikor a kereskedő eladta az autóját. Ilyen esetben már magánszemély a tényleges eladó, akivel szemben rettentően nehéz – lényegében lehetetlen – a szavatossági jogot érvényesíteni. Ezért fontos még a vásárlási döntés előtt utánajárni, ki az autó tényleges tulajdonosa, sokkal biztonságosabb a kereskedőtől magától vásárolni gépjárművet. Ez esetben, a törvény alapján a kereskedőnek 1 év szavatosságot kell biztosítania a használt járműre. A vevőnek kell ésszerűen tartania, hogy az első hat hónapban fordított a bizonyítás, ami azt jelenti, hogy az első hat hónapban a jótálláshoz hasonló a jogi helyzet. A kereskedő hiba esetén csak akkor mentesülhet a jótállás kötelezettsége alól, ha kétséget kizáróan igazolni tudja, hogy a hiba nem volt meg a vásárláskor, illetve, hogy azt a fogyasztó rendeltetésszerű használata okozta. „Érdemes a megvétel előtt rögtön szervizbe vinni az autót, hogy megkíméljük magunkat a váratlan helyzetektől. A korrektebb tulajdonosok nem zárkóznak el az elől, hogy tudatosabb döntést hozhassunk a saját szerelőink tanácsai alapján.” – javasolta Siklósi Máté szakértő. Érdemes megfontolni, melyik verzió éri meg jobban, illetve melyiket engedhetjük meg magunknak. Ha mindenképpen nyitva akarjuk tartani a szavatosságot, azaz a reklamáció lehetőségét, érdemes márkakereskedésekből vásárolni. Drágább lehet elsőre, viszont kisebb a lehetősége annak, hogy pár héten belül az autó végleg összeessen alattunk, és így az olcsón megvett autó javíttatására költsünk százazereket.

MI A HELYZET A BIZTOSÍTÁSSAL?

Biztosítást a saját nevünkben akkor köthetünk, ha már korunktól és jogosítványunktól fogva alkalmasak vagyunk a vezetésre. Egy biztosító viszont megteheti, hogy hátrányos helyzetbe hozza a kockázati besorolás alapján a fiatalabbakat, azaz gyakorlatlanabb sofőröket (tehát több pénzt kér el ugyanazért a biztosításért), vagy épphogy le akarja őket kötni a céghez, így olcsóbb biztosítást fog kínálni.

(Vincze-Hajnal Blanka)

Spórolni menő – és hasznos!

HA VALAMI MEGTETSZIK, MEGVEHETJÜK AZONNAL – HA VAN RÁ PÉNZÜNK. KÖLTHEKEZHETÜNK, ÉLHETÜNK A MÁNAK, VAGY HOZHATUNK EGY ENNÉL SOKKAL OKOSABB ÉS TUDATOSABB DÖNTÉST: FÉLRE IS TEHETÜNK A PÉNZÜNKBŐL. MINDIG GONDOLNI KELL A JÖVŐRE IS. ÉRDEMES SPÓROLNI AKÁR EGY KONKRÉT CÉL ÉRDEKÉBEN, VAGY ÁLTALÁBAN A BIZTONSÁGRA TÖREKEDVE. VÁLTOZNAK AZ ÉLETHELYZETEINK, VÁLTOZHATNAK A CÉLJAINK, DE MINDIG JÓ, HA VAN TARTALÉK PÉNZÜNK, AMIHEZ NYÚLHATUNK. GION GÁBORRAL, A PÉNZÜGYMINISZTERIUM PÉNZÜGYEKÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁRÁVAL BESZÉLGETTÜNK A TAKARÉKOSSÁGRÓL.

A takarékoság egy gondolkodásmódot jelent. Tisztában kell lennünk a rendszeres kiadásainkkal, a bevételeinkkel. A különbözetet tudatosan kell kezelni, a megtakarítást pedig be kell építeni a havi rutinok közé. A cél, hogy mindig legyen valamennyi tartalékunk, amihez vérsz esetén nyúlhatunk. Tehát a takarékoság nem pusztán azt jelenti, hogy minden hónapban félre tudunk tenni egy bizonyos összeget a párnánk alá, vagy inkább a bankszámlánkra.

A takarékoságot érdemes minél előbb elkezdni, nem kell várni az önálló életünk kezdetéig. Szüleid is hálásak lesznek, ha – akár a te segítségeddel – több pénz marad a hónap végén a családi kasszában. Az első lépés, hogy mindig alaposan gondoljuk meg, hogy mit veszünk le a polcra. Tegyük fel a kérdést, hogy valóban szükségünk van-e az adott tárgyra, szolgáltatásra. A nem tervezett, hirtelen elhatározásból történő pénzköltést nevezik impulzív vásárlásnak. Ilyenkor többnyire olyasmit veszünk meg, amit nem feltétlenül akartunk, mert nincs rá vagy szükségünk vagy pénzünk, mégis hagyjuk magunkat „rávenni” a vásárlásra. Az impulzív vásárlás a 21. század kereskedelmének „nagyszerű” találmánya, amit különféle marketingeszközök segítenek. Így igyekeznek minél csábítóbbnak mutatni számunkra a terméket. Ezeknek tudni kell ellenállni. Meg kell szűrni, hogy mi az, amit

tényleg kihasználnák a mindennapjaink során, esetleg tényleg nagyon jó áron van, így – bár nem terveztük – mégis megéri megvásárolni.

Annál, hogy olyan tárgyakban áll a pénzünk, amikre valójában nincs is szükségünk, sokkal okosabb döntés, ha félretesszük a fel nem használt havi zsebpénzünket, keresetünket. A folyamatos spórolás, a tudatos költés oda vezethet, hogy egy idő után akár nagyobb összeget tudhatunk már a számlánkon vagy a malacperselyünkben. A megtakarítást be is lehet fektetni, így tovább kamatozik a pénzünk. A takarékoság célja lehet egy későbbi nagyobb kiadás is.

Leendő egyetemistaként gondolhatunk arra, hogy egy új laptop hasznos befektetés a tanulmányaink megkezdése előtt, márpedig ez nem kis kiadást jelent. Az életük kezdetén álló huszonévesek esetében ez egy autó vásárlása vagy egy lakás megalapozása vagy akár az albérlet bútorozása, felszerelése is gyakori cél. Ha elég korán elkezdjük a gyűjtést, akkor kisebb megtakarításokkal, könnyebben spórolhatunk rá. Ráadásul amikor eljutunk a vásárlás pillanatához, már nem kell kapkodnunk, nem kell felesleges hitelekbe vagy kompromisszumokba bocsátkoznunk – fejtette ki a pénzügyekért felelős államtitkár.

Azoknak, akik idén végeznek a középiskolában, és szeptembertől vár rájuk a felsőoktatás, a

előtt tartani, hogy mindig jelentkeznek egyedi vagy váratlan kiadások, mint például javítási költség egy technikai eszköz meghibásodása miatt, vagy új ruha, cipő vásárlása. Ezekre jó előre félretenni valamennyit. Ha nem vagyunk képben ezekkel a költségekkel, akkor könnyedén kifolyhat a kezünkől a pénz. Ilyenkor egyszer csak azt vesszük észre, hogy már a hónap közepén elfogyott a havi keretünk. Kis előrelátással és tudatos tervezéssel könnyebben fogunk tudni úgy gazdálkodni a pénzünkkel, hogy mindig maradjon a hónap végén a zsebünkben – tanácsolta Gion Gábor államtitkár.

A hóvégi maradványt is érdemes félretenni. Ezt jó már korábban, a középiskolai évek alatt is gyakorolni. Úgy költekezzünk, hogy mindig tudjunk valamennyit tartalékolni. Ha megszokjuk, hogy minden hónapban félreteszünk, akkor a felnőtt élet küszöbén is könnyebb lesz takarékosan élni, gazdálkodni. Márpedig a munka világában ez egy nagyon fontos erény. Felnőttként már nem csak arra kell majd gondolnunk, hogy milyen szuper lesz venni egy új biciklit az összegyűjtött pénzünkkel. Gondolnunk kell arra is, hogy ha esetleg valamikor elveszítjük a munkánkat, rendszeres jövedelmünket, akkor is legyen tartalékunk a nehéz időszak áthidalására. Az iskolából nézve még roppant távolinak tűnik az idős kor, amikor nyugdíjba megyünk. De tudni kell, hogy ekkor majd a bevételeink is csökkenni fognak, mert a nyugdíj többnyire alacsonyabb összegű, mint a munkabér. Léteznek viszont célzott megtakarítási formák, melyekkel az idős korunk anyagi biztonságát tudjuk megteremteni. A nyugdíj-előtakarékoskodást már a munkába álláskor el kell kezdeni. Így havi kisebb megtakarítás mellett is idős korunkra rendelkezésre fog állni egy akkora összeg, amiből fenntarthatjuk majd a megszokott életszínvonalunkat.

szüleiktől való különélés, azt ajánljuk, hogy már most gondolják végig a későbbi kiadásait. Érdemes előre költségvetést készíteni. Először is tisztában kell lennünk a bevételeinkkel, legyen az zsebpénz vagy diákmunkából megszerzett kereset. A másik oldalon tervezzünk a rendszeresen felmerülő kiadásokkal, mint az albérleti díj, rezsi, az étkezés, utazás, telefonszámla. Érdemes szem

Manapság elég alacsonyak a banki kamatok. A nagyobb megtakarítást nem érdemes bankban tartani, jobban megéri befektetni. Jó döntés lehet például államkötvénybe investálni. Persze ezen kívül számos más befektetési lehetőség is létezik. Azonban csak olyanba kezdjünk bele, amit teljesen átlátunk és ismerünk. Fő a biztonság! Ha egy befektetési módszer nem teljesen világos számunkra, akkor azt semmiképpen ne válasszuk! Alaposan utána kell járni a tervezett befektetés minden szegmensének. Ha álmunkból felkeltenek, akkor is meg kell tudni mondani, hogy szükség esetén hogyan tudjuk kivenni onnét a pénzünk. Megbízható módszert kell választani, amiből végül nyereségesen léphetünk ki.

A befektetések, köztük az államkötvények is, csak a 18 éven felüliek számára elérhetőek. Aki még nem lépett a felnőttkorba, de mégis befektetési módokon gondolkodik, a szüleivel egyeztetve tud döntést hozni. Ha ő maga nem tudja hivatalosan befektetni az összegyűjtött pénzét, a szülei megtehetik nekik.

A legfontosabb, hogy minél korábban kezdjük el a tudatos és takarékos életmódot. Ebből csak előnyünk származhat. Ráadásul fiatalon és idősként egyaránt nagy biztonságérzetet adhat a tudat, hogy ha megszorulnánk, akkor mindig van hova nyúlni.

(Szalai Boglárka)

ISMÉT „AZ ÉV HONLAPJA” DÍJAT NYERT A PÉNZÜGYMINISZTERIUM „OKOSAN A PÉNZZEL!” HONLAPJA

A Pénzügyminisztérium pénzügyi ismeretterjesztő oldala, az „Okosan a pénzzel!” (www.okosanapenzel.hu) különdíjas lett a Magyar Marketing Szövetség és az Internet Marketing Tagozat „Az Év Honlapja” pályázatán kormányzati kategóriában. Az oldalt már jól ismerhetitek, hisz a DUE Tallózó hasábjain is gyakran említjük, és többször be is mutattuk, mi mindenben segít a diákoknak is.

A tárca által 2019-ben újtárra indított okosanapenzel.hu oldal a pénzügyi tudatosság erősítését szolgálja. Az oldal elindításának évében már megkapta „Az Év Honlapja” elismerést. A zsűri most is

kiemelte, hogy a könnyen kezelhető és jól átlátható felület minden korosztályt megszólítva kínál márkasemleges és hasznos pénzügyi tudnivalókat. Az oldal mintegy iránytűként szolgál az elérhető pénzügyi információk között. A szöveges anyagok mellett rövid, magyarázó kisfilmek, sőt háztartási költségvetési kalkulátor és a pénz világába kalauzoló játék is várja a látogatókat.

A Pénzügyminisztérium saját fejlesztésű honlapja a koronavírus járvány miatt elrendelt veszélyhelyzetben is nagy segítséget jelenthet, ugyanis információt nyújt azokról az intézkedésekről is, amelyekkel a kormány a vállalkozásokat és a háztartásokat segíti.

Adózás, az ország pénzügyi mozgatórugója

Besek Botond adószabályozásért
és számvitelért felelős helyettes államtitkár

AZ ÁLLÁSINTERJÚKON NEM CSAK AZ ELSŐ MUNKÁBA ÁLLÁSNÁL OKOZ FÉLREÉRTÉSEKET A FIZETÉS MEGHATÁROZÁSA. A MUNKÁLTATÓ LEGTÖBBSZÖR A BRUTTÓ BÉRT MONDJA A MUNKAVÁLLALÓNAK, A MUNKAVÁLLALÓT PEDIG AZ ÉRDEKLI IGAZÁN, HOGY MENNYI FIZETÉS ÜTI A MARKÁT, AZAZ MENNYI LESZ A NETTÓ BÉRE. SOKAKNAK GONDOT OKOZ AZ ÉVES ADÓBEVALLÁS IS. EZT MINDENKINEK BE KELL ADNIA, AKI JÖVEDELEMHEZ JUT EGY ÉVBEN, ÉS EZT KORÁBBAN SOKAN CSAK KÖNYVELŐ ISMERŐS SEGÍTSÉGÉVEL TUDTÁK KITÖLTENI. BÁR MANAPSÁG MÁR AZ ADÓHATÓSÁG ELKÉSZÍTI MINDEN ADÓZÓNAK AZ SZJA-BEVALLÁS TERVEZETÉT, DE EZEK ELLENŐRZÉSÉHEZ IS TISZTÁBAN KELL LENNI AZ ADÓZÁSI FOGALMAKKAL. AZ ÜZLETEKBEŒN ÁFA-RÓL BESZÉLNEK, A SPORTEGYESÜLETEK TAO-T EMLEGETNEK. LÉPTEN-NYOMON ADÓKBA BOTLUNK, DE A LEGTÖBBEN NEM IS TUDJUK, MIKOR, MENNYIT ÉS MIRE FIZETÜNK. BESESEK BOTOND ADÓSZABÁLYOZÁSÉRT ÉS SZÁMVITELÉRT FELELŐS HELYETTES ÁLLAMTITKÁRT KÉRDEZTÜK, HOGY LEGALÁBB TI IGAZÁN TÁJÉKOZOTT ADÓZÓK LEGYETEK.

KEZDJÜK A LEGELEJÉN: MIK IS AZ ADÓK?

Az adók azok a bevételek, amiből az állam a kiadásait finanszírozza. Egy államnak sokféle kiadása van, többek között fenntartja az oktatást, a szociális hálózatot, egészségügyet, idősotthonokat, rendőrséget, hadsereget, továbbá karbantartja az úthálózatot és a közvilágítást. Magyarország ezekhez kapcsolódó idei költségei nagyságrendileg 16 ezer milliárd forintra tehetőek. Mindezeket a

mi befizetett adóinkból finanszírozza az állam.

Sokféle adó létezik Magyarországon és a világon egyaránt. Az adó, az adózás nagyon régi fogalom, ahogy történelemből tanultuk, már az állam kialakulásával együtt megjelent. Az állam működését mindig is fenn kellett tartani valamiből. Már az ókori Egyiptomban is szedtek adókat, a fáraók a termés 10-20%-át gyűjtötték be.

Az adókkal együtt szokták emlegetni a vámokat is. Ezek is régóta léteznek. Magyarországon

például a sóvámok voltak nagyon gyakoriak, de a magyar történelemből megemlékezhetünk Károly Róbert adótörvényeiről, valamint ismerősen csenghetnek a kapu- vagy a füstadó kifejezések is.

MILYEN FŐBB ADÓFAJTÁK LÉTEZNEK?

Az adókat több szempont szerint csoportosítják. Az egyik, hogy **kinek fizetjük** az adót? A központi adókat az államnak fizetjük,

de vannak helyi adók is, amiket a helyi önkormányzatok szabnak ki. Ezekből az önkormányzatok gazdálkodnak.

A másik szempont az **adó tárgya**, azaz hogy mi után fizetjük az adót: adózni kell a jövedelmünk után, de vagyon(szerzés) után, vagy a fogyasztásunk (forgalom) után is.

Amivel mindenki találkozik, aki dolgozik, az a személyi jövedelemadó (SZJA). Ezt a magánszemélyek fizetik a bevételeik után. Ez legtöbbször a bérjövdelem, a fizetés. A bérünkből fizetendő személyi jövedelemadó ma Magyarországon 15%. Ez egyszerűen annyit jelent, hogy ha 100 000 Ft a bruttó béred, akkor abból 15 000 Ft személyi jövedelemadót kell befizetni. Ezt a munkáltatód vonja le tőled és fizeti be helyetted, a nevedben az államnak.

De nem csak a fizetés tartozik ebbe a kategóriába. Ha a szüleidnek van olyan lakása, amit nem használnak, és kiadják másoknak bérbe, az albérlőtől kapott pénz után is 15% személyi jövedelemadót kell fizetni. És például, ha valaki drágábban ad el egy értékpapírt (pl. részvényt), mint ahogy azt korábban megszerezte, akkor jövedelme (nyeresége) keletkezik, és azután is jövedelemadót kell fizetnie.

Egy másik adófajta, ami az államnak nagyon fontos, a társasági adó. Ezt a cégek (társaságok) fizetik a nyereségük (profitjuk) után. Ennek mértéke jelenleg 9%.

Forgalom vagy fogyasztás utáni adó az általános forgalmi adó (ÁFA). Ebből van összességében a legtöbb bevétele az államnak. Hogyan működik? Ha veszünk a boltban egy kiló kenyert, ezután forgalmi adót kell fizetni. Ha a kenyér 100 forintba kerül, abból az üzlet csak 85 Ft-ot tart meg, a fennmaradó 15 Ft-ot befizeti az állami költségvetésbe. Ezt egyébként közvetett adónak nevezik, mert bár ezt a 15 Ft-ot a magánszemély fizeti meg mint általános forgalmi adót a boltosnak, de a boltosnak is kell fizetnie a költségvetésbe.

Magyarországon 27 százalék az általános forgalmi adó kulcsa. Azaz egy 127 forintos termékből 100 Ft a termék, 27 forint az ÁFA. Van 18% és 5%-os kedvezményes kulcs is. Ezt olyan termékeknél alkalmazzák, ahol a társadalmi szükséglet miatt indokolt, hogy az alacsonyabb ÁFA miatt olcsóbb legyen a termék. Ilyenek például az alapélelmiszerek vagy gyógyszerek.

HA ELKEZDÜNK DOLGOZNI, MUNKÁBA ÁLLUNK, MILYEN ADÓKRA SZÁMÍTHATUNK? VAGY KÜLÖNBBSÉG A DIÁKMUNKA ÉS A „FELNŐTT” ÁLLÁS KÖZÖTT AZ ADÓZÁSBAN?

A munkából származó jövedelem után többféle adót is kell fizetni. Nem csak a magánszemélynek, azaz a dolgozónak vannak adóterhei, hanem a munkáltatónak is van adófizetési kötelezettsége, ha munkavállalót foglalkoztat.

Mi a munkabérünk után kétféle adót fizetünk: a már említett 15 százalékos **személyi jövedelemadót**, és e mellett még levonnak tőlünk **munkavállalói járulékot** is. Ezt társadalombiztosítási járuléknak hívják, a mértéke 18,5%. Ebből biztosítja az állam az egészségügyi ellátásunkat és idős korunkban nyugdíjat. Összességében abból a bruttó bérből, amiben megállapodtunk a munkáltatónkkal, a kifizetéskor levonnak 33,5%-ot, és a maradékot kapjuk meg a számlánkra fizetesként. Ez a nettó bér. Ha mondjuk úgy egyezem meg a munkáltatóval, hogy bruttó 100 ezer forintot fizet egy bizonyos munkáért, akkor ebből 66 500 Ft-ot kapok meg, a többi, 33 500 forintot pedig befizeti a munkáltató a nevemben, a költségvetésbe.

A személyi jövedelemadóból többféle kedvezményt is érvényesíthetnek. A jelenlegi magyar adórendszer kiemelten támogatja a családokat: a családi adókedvezmény annak jár, aki gyereket, gyerekeket nevel. Persze csak akkor tudja igénybe venni, ha dolgozik és van bérjövdele. Nagyobb családok esetén ez a kedvezmény olyan mértékű is lehet, hogy a szülőknek egyáltalán nem is kell adót befizetniük.

A munkavállaló mellett a munkáltatónak szintén fizetnie kell adót és járulékot a bérek után. A **szociális hozzájárulási adó** 15,5%, a **szakképzési hozzájárulás** pedig 1,5%. Így összesen 17% adó terheli a munkáltatót a bruttó bér kifizetésén felül. Azaz egy 100 ezer forintos fizetés tehát 117 ezer forint költséget jelent az adott munkáltatónak.

MIÉRT KELL A MUNKAVÁLLALÓNAK ÉS A MUNKÁLTATÓNAK IS ADÓT FIZETNIE? NEM LENNE ELÉG EGYIKÜNKNEK?

Ezeknek az adóknak különböző szerepük van. A magánszemély azért fizeti a jövedelemadót, mert bevételt szerez a munkájával, ehhez nem kötődik közvetlen ellenszolgáltatás az állam részéről. A társadalombiztosítási járulékkal viszont a magánszemélynek a társadalombiztosításhoz (TB) járulnia hozzá. Ha TB-t fizetsz, akkor jogosulttá válsz az állam társadalombiztosításon keresztül nyújtott szolgáltatásaira. Ilyen az ingyenes egészségügyi szolgáltatás. Az ingyenesség ez esetben azt jelenti, hogy nem kell minden egyes vizsgálat, kezelés, ellátás teljes költségét megfizetnünk, hanem a havi „átalánydíj” fedezi mindezt, akár csak a piaci biztosítások esetében. Ugyancsak a befizetett társadalombiztosítási járulékért cserébe kapjuk idős korunkban a nyugdíjjogosultságot és nyugdíjellátást. A járuléknak hívott adófajták után tehát az egyén ellenszolgáltatást kap. A szociális hozzájárulás a munkáltató adója. Ezt nem is vonhatja le a munkáltató a munkavállaló béréből.

ÚJ SZABÁLY LESZ 2022-TŐL, HOGY A 25 ÉV ALATTIANKNAK NEM KELL JÖVEDELEMADÓT FIZETNI. MENNYIVEL TÖBB PÉNZ MARADHAT ÍGY HAVONTA A ZSEBÜNKBEN?

Maradjunk a 100 ezer forintos példánál. Már kiszámoltuk, hogy egy átlagos helyzetben, ha valakinek nincs semmilyen kedvezménye, akkor 15% a jövedelemadó, és 18,5% a társadalombiztosítás, tehát megmarad összesen 66 ezer 500 Ft. Ezzel szemben januártól egy 25 év alatti fiatalnak csak a TB-járulékot kell befizetnie, így a 100 ezerből 81 ezer 500 Ft-ot kap kézhez. Ez a kedvezmény minden 25 év alatti fiatalnak automatikusan jár.

Nem mindegy az sem, hogy egy diák milyen módon vállal munkát. Amennyiben például egy diák a diákszövetkezeten keresztül vállal munkát, akkor a jövedelme után nem kell TB járulékot fizetnie és a foglalkoztatónak sem kell szociális hozzájárulási adót fizetnie. Ez esetben a munkát vállaló diák a 100 ezer forintos jövedelmet gyakorlatilag adómentesen kapja meg 2022-től, tehát a fizetés bruttó és a nettó összege egyezni fog.

(Hegyi-Szalai)

INGERÜLTÉBBEN VEZETNEK A MAGYAROK, MINT KORÁBBAN

MILYEN HATÁSSAL VOLT A PANDÉMIA A KÖZLEKEDÉSBEN RÉSZTVEVŐKRE MAGYARORSZÁGON? BERZAI ZSOLT RENDŐR ALEZREDEST, AZ ORFK KÖZLEKEDÉSRENDESZETI FŐOSZTÁLY BALESETMEGELŐZÉSI OSZTÁLY VEZETŐJÉT, AZ ORFK-ORSZÁGOS BALESETMEGELŐZÉSI BIZOTTSÁG FŐTITKÁRÁT KÉRDEZTÜK AZ EMBEREK MEGVÁLTOZOTT KÖZLEKEDÉSI SZOKÁSAIRÓL, DE BESZÉLT A BALESETI SZÁMOK MEGLEPŐ POZITÍV ALAKULÁSÁRÓL IS.

A JÁRVÁNY KEZDETE ÓTA MI FIGYELHETŐ MEG, TÖBBEN HASZNÁLNAK AUTÓT, MINT TÖMEGKÖZLEKEDÉST, EZZEL CSÖKKENTVE A FERTŐZÉS KOCKÁZATÁT?

Biztos vagyok benne, hogy igen, de az is biztos, hogy a közúti forgalom jelentősen csökkent az elmúlt egy évben. Ez egyrészt jó, abból a szempontból, hogy tisztul a környezet, de rossz is, mert egy ilyen járvány tombol a világon. A közlekedésbiztonságnak is kedvez, mert ennek következményeként sokkal kevesebb közlekedési baleset történt Magyarországon, de nem csak itthon, hanem az egész világ közútjain. Mivel a baleseti számok ily mértékben csökkentek, sokan hajlamosak azt hinni, hogy ez egyértelműen a pandémiának köszönhető, de ez nem teljesen így van, hibás lenne egy ilyen következtetést levonni.

Megnéztük az üzemanyag-eladási adatokat, és a közút hálózatban zajló forgalmi adatokat, amelyek szintén csökkentést mutatnak, de a baleseti számok sokkal nagyobb mértékben változtak. Ez egy örömteli hír, mert míg 2019-ben 602 ember veszítette életét a magyar közutakon, az elmúlt évben 460 ember hunyt el balesetben. Egyébként ez éppen 460-nal több, mint amennyi elvárható lenne, hiszen az ideális szám a nulla. Vannak is ilyen törekvések az Unióban, hogy 2050-re nullára kell csökkenteni a közúti balesetekben meghalt személyek számát. Én bízom benne, hogy ez megvalósul, de azért a realitás talaján állok.

Amíg emberek vezetik a gépjárműveket, addig fennáll a tévedés, a figyelmetlenség és a fegyelmezetlenség veszélye. Amíg az emberek kötődnek az autókhoz, és nem csak mint utasok, hanem mint vezetők, addig lesznek balesetek. De ez így is egy szép szám, úgyhogy örülünk neki, és a célunk az, hogy 2021-ben legalább ilyen jó statisztikát produkáljunk – persze ez nem csak a rendőrségen múlik.

HA NEM A PANDÉMIA MIATT VAN KEVESEBB BALESET, AKKOR MI MIATT?

Hangsúlyoznám, hogy nem csak a magyar utakon, hanem jellemzően bárhol a világon, ahol tombolt a pandémia, egész Európában csökkentek a számok, de nem olyan mértékben, mint nálunk. Bízunk abban, hogy ebben szerepe van annak, hogy a rendőrség balesetmegelőzési tevékenysége egy olyan változáson ment keresztül kommunikációs téren, hogy mostanra már sokkal jobban és széleskörűbben elér az

emberekhez, közelebb áll hozzájuk, megértik a lényegét és tudnak azonosulni azokkal a problémákkal, amelyeket jelenleg a közlekedésben tapasztalunk, amiket a közúti közlekedők nagy számban követnek el.

Nem csak a járművezetőkhez szólunk, hanem az utasokhoz, akik eddig tétlenül, szó nélkül hagyták például azt, hogy valaki ittasan, vagy mobiltelefonozva vezessen. A gépjármű vezetője ittas állapotban nem képes arra, hogy felmérje, hogy alkalmas-e a vezetésre, de aki mégis beül mellé utasként az autóba, az ugyanúgy lehet cinkos, ha nem is jogilag. Ugyanúgy az utas felelőssége, ha nem köti be a biztonsági övet.

Ezek az üzenetek szerintem most értek célba. Talán a járvány ehhez annyiban is hozzájárult, hogy az emberek az online térbe kényszerültek, és ott tulajdonképpen dömpingszerűen rájuk zúdítottuk ezeket az üzeneteket.

Berzai Zsolt

VÁLTOZOTT AZ EMBEREK VEZETÉSI STÍLUSA A PANDÉMIA MIATT, PÉLDÁUL INGERLÉKENYEBBEK LETTEK? LEHET EBBEN VALAMIT ÉSZREVENNI?

A kezdeti időszakban azt tapasztaltuk, hogy az emberek kicsit óvatosabbak voltak, nem követtek el annyi szabálysértést, vagy egyéb jogsértést. Majd mikor már hosszabb idő eltelt, az megmutatkozott a közúti közlekedésben is. Az emberek ingerültebbekké, türelmetlenebbé váltak egymással szemben. Ennek következményei nem is igazából balesetek, hanem olyan közlekedési szituációk, amiknek nem feltétlen kell, hogy balesettel végződjenek, tipikus példa erre a büntetőfékezés. Egyébként a büntetőfékezés nem egy újkeletű találmány, azért tűnhet úgy, hogy több van manapság, mert egyre több autó van felszerelve fedélzeti kamerával, amik rögzítik ezeket.

Türelmetlenebbek az emberek egymással, agresszívebben vezetnek, és sokszor túllépik a megengedett sebességet. Ez jól látszik az adatokból, évente a személyi sérüléssel járó közúti balesetek 30%-a abszolút és relatív gyorsajtás. Az elmúlt évben ez a százalék bőven 35-36-ig fölment, amit azt jelenti, hogy gyorsabban hajtanak az emberek. De miért is? Kevesebb autó van az utakon, ezzel megnyílnak hosszú, belátható területek a sofőrök előtt, ezért jobban a gázpedálra taposnak. Ez viszont ténylegesen több balesethez vezethet, ami nincs jó hatással a közúti közlekedésre. Ellenben az, hogy korábban este 8-tól reggel 5-ig, most már (lapzártánkkor – a szerk.) este 11-től kijárási korlátozás van, a klasszikus éjszakai baleseteket jelentős számban csökkentette.

MIRE ÉRDEMES FIGYELNI, HA NEM AUTÓT VEZETÜNK, HANEM MONDJUK BICIKLIVEL, ROLLERREL, VAGY GYALOG VESZÜNK RÉSZT A KÖZLEKEDÉSBEN?

Jellemzően azt tapasztaljuk, hogy a tömegközlekedésről átszoktak az emberek

az úgynevezett alternatív közlekedési eszközökre, amik közé én idesorolom a kerékpárt is, mert még mindig nem annyira elterjedt, mint kellene szerintem. Sokan kerékpárra, robogóra, vagy motorkerékpárra ültek. Ez meg is látszik egyébként az eladásokból, most már ott tartunk, hogy hónapokat kell várni egy jó minőségű biciklire, és most nem azokra gondolok, amiket egy nagy multi áruházban meg lehet vásárolni. Az emberek önállóan közlekednek, egymástól tartva a távolságot. Ez viszont felveti azt, hogy ha több ilyen közlekedő van az utakon, akkor a baleseti kockázat is megnő, mert több ember vesz részt önállóan a közlekedésben, akik nincsenek tisztaban a közlekedési szabályokkal, mert eddig mondjuk tömegközlekedéssel közlekedtek, nincsen jogositványuk se. Ez a kockázatot megnöveli. Nem annyira rutinosak, főleg városi közlekedésben nem tudják, hogyan tekerjenek. Emiatt a baleseti számok megnövekedhetnek, de ha több a kerékpáros az utakon, akkor óhatatlanul, a nagy számok törvényéből adódóan, több baleset is történik, amit vagy ők okoznak, vagy ők szenvednek el. Ennek ellenére én úgy gondolom, hogy ez a jövő, az lenne a legjobb, ha nem motorikus irányba mennénk el, hanem egészségesen élnénk, és minél több kerékpáros lenne az utakon.

(Hegyí Vivien-Velek Domonkos)

DOBROCSI ENDRE:

„A VÉDŐANGYAL LASSABBAN SZÁLL, MINT A MOTOROS”

A KORONAVÍRUS-JÁRVÁNY AZ ÉLET MINDEN TERÜLETÉRE RÁNYOMTA A BÉLYEGÉT. NINCS EZ MÁSKÉNT A JOGOSÍTVÁNSZERZÉSNEK SEM: A KRESZ-TANFOLYAMOK ONLINE ZAJLANAK, DE A TANULÓK, OKTATÓK ÉS VIZSGÁZTATÓK BIZTONSÁGÁT ELŐSEGÍTŐ SZABÁLYOK A VEZETÉSÓRÁK RUTINJÁT IS ÁTALAKÍTOTTÁK. DOBROCSI ENDREVEL, AZ ORFK-OBK KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁGI SZAKÉRTŐJÉVEL ARRÓL IS BESZÉLGETTÜNK, MIRE KELL FIGYELNI A TAVASZI JÓ IDŐNEK KÖSZÖNHETŐEN A KÖZLEKEDÉSBEN EGYRE GYAKRABBAN RÉSZT VEVŐ MOTOROSOK MIATT.

JOGOSÍTVÁNSZERZÉS A KORONAVÍRUS ÁRNYÉKÁBAN

A jogosítvány megszerzéséhez szükséges elméleti tudást megkaphatjuk hagyományos, személyes részvétell, illetve online tanfolyamokon. A vizsgákon egy teremben legfeljebb tízen foglalhatnak helyet, kötelező maszkviselés mellett, a szünetekben pedig minden padot, billentyűzetet, egeret és az ajtók kilincseit fertőtlenítik.

Mint ahogy Dobrocsi Endre elmondta – a járványhelyzet miatt – a korábbi szabályokon enyhítettek, korábban ugyanis kizárólag akkreditációval bíró e-learning-tanfolyamokon volt lehetséges az online oktatás, most azonban – átmenetileg – ilyen hitelesítés nélküli távoktatással is tanulhatnak a vezetni vágyók. „A jogalkotó gondolkodik azon, hogyan lehet legkevesebbé korlátozni a folyamatot, a védelmi intézkedések megvalósulása mellett” – tette hozzá a szakértő.

A jogosítvány megszerzéséhez nyilvánvalóan elengedhetetlen a vezetői rutin megszerzése, így elkerülhetetlen, hogy az oktató és tanuló a gépjárműben, viszonylag szűk helyen, egy légtérben tartózkodjon. Ilyen helyzetben, bármennyire is kényelmetlen, rendkívül fontos a járványügyi szabályok betartása. A maszk viselése itt is kötelező, illetve az oktatónak

két tanuló vagy vizsgázó között fertőtlenítenie kell a kormánykereket, sebességváltót stb.

„Vannak, akik azt mondják, hogy kényelmetlen számukra a fertőtlenítési folyamat és a maszk, de tudomásul kell venni, hogy egyrészt ez a szabály – azt pedig alapvetően illik betartani, különösen, hogyha a közlekedésről beszélünk, akkor nyilván egyéb szabályok is vonatkoznak a közlekedőkre –, másrészt pedig, ha szeretnénk – márpedig szeretnénk – ebből a vírusos helyzetből mihamarabb kilábalni, akkor ezeket a paramétereket be kell tartani” – szögezte le Dobrocsi Endre.

ITT A TAVASZ, ELŐKERÜLNEK A MOTOROK

A tavasz beköszöntével egyre több garázsból kerülnek elő a motorkerékpárok. A közlekedésbiztonsági szakértő szerint a téli pihenő után azonban nem árt óvatosabban útnak indulni, hiszen a téli hónapok alatt berozsdásodhat a közlekedői rutin, ráadásul a motorosokat több és súlyosabb veszély fenyegeti, mint autós társaikat. Dobrocsi Endre hangsúlyozta: az aszfalt hőmérséklete ebben az időszakban még viszonylag alacsony – mely a gumiabroncsok tapadásában fontos

Dobrocsi Endre

szerepet játszik -, így erre is érdemes figyelni a két keréken guruló motorosoknak.

Dobrocsi Endre kiemelte a rutin fontosságát, hangsúlyozva: vezetés közben nincs lehetőség gondolkodni az egyes közlekedési helyzeteken, hiszen ezzel kicsúsztatunk a biztonságos reagálási időből. Mielőtt felülünk a motorra, vissza kell szerezni a megfelelő reflexeket, melyek egy része talán kikopott, míg járművünk a garázsban állt. Sok vállalkozás tart technikai képzéseket, sőt a motorosrendőrök - akiknek a kisujjukban van a járműhasználat - is rendszeresen tartanak bemotorozásokat, segítve a civilek gyakorlását. A lakóhelyünkhöz közeli, forgalommentes helyeken újra elsajátíthatjuk azokat a mozdulatokat, melyek tavaly ősszel rutinszerűen mentek - tette hozzá a szakértő.

A sajtóban is megjelentek videók, melyeket a rendőrség készített, hogy bemutassák, a

motorozás különösen veszélyes, így a két keréken közlekedőknek sokkal előrelátóbban kell viselkedniük az utakon. „Ezekkel a figyelemfelkeltő filmekkel szeretnénk azt sulykolni, hogy mindenki szeretne hazaérni. Tudomásul kell venni, hogy senki nem azért csinál balesetet, mert az nagyon jó dolog” - jelentette ki Dobrocsi Endre, aki a motorosokat fokozott óvatosságra inti. „A védőangyal is sokszor azért lassabban száll mögöttük, mint ahogy a motoros halad” - fogalmazott a szakértő.

A ORFK-ÖBB közlekedésbiztonsági szakértőjének elmondása szerint az előbb említett videók az autósoknak is szólnak, nekik is érdemes ugyanis sokkal körültekintőbbnek lenniük, hiszen két keréken haladó társaikat nem védi karosszéria. Ők is elszoktak attól, hogy motorosok vannak a környezetükben, akik - kis méretükből adódóan - kevésbé

látszanak. „Lehet, hogy csak egy kicsi pontot látok a tükörben, de ő pillanatokon belül ott lesz mellettem, és az a kis pont egy jármű, egy ember, egy közlekedési partner” - hangsúlyozta.

Dobrocsi Endre megemlítette a rendőrség baleseti statisztikáit is: hazánkban 2019-ben 16 600 személysérüléses közúti baleset történt, ebből 530 halálos végkimenetelű volt, melyekben összesen 602 ember vesztette életét. 2020-ban ezek a számok 13 745, 419 és 454 voltak.

A szakértő hangsúlyozta: a motoros szinte biztos, hogy megsérül a balesetben, hiszen őt a motoros ruházaton kívül szinte semmi nem védi, karambolnál közvetlenül a teste ütközik. A bukósisak és a protektor is csupán egy bizonyos - viszonylag alacsony - sebességig véd. A balesetek 98 százaléka emberi mulasztásból történik, s nem műszaki hiba okozza. Dobrocsi Endre szerint ebből az következik, hogy ezen tudunk változtatni, „ha mindannyian partnerként tekintünk egymásra”.

A közlekedésbiztonsági szakértő az elektromos rollerekről is beszélt a DUE Tallózónak. Fontos tudni, hogy ezek az eszközök jelenleg hazánkban nincsenek járműkategóriába sorolva, így rájuk vonatkozóan sincsenek egzaktszabályok meghatározva. „Az, hogy vannak szokásjogok, rendben van, de nem jogszerű. A jogalkotó ezt érzékeli, és igen dinamikus módon gondolkodik azon, hogy egyáltalán beilleszthető-e ezek az eszközök bármilyen járműkategóriába, és ha igen, akkor rájuk milyen szabályok vonatkoznak” - fogalmazott Dobrocsi Endre, aki kiemelte: ezekkel az eszközökkel akár 30-40 kilométeres óránkénti sebességgel is lehet haladni, tehát halálos balesetet is lehet velük szenvedni.

(Hegyvi Vivien-Karvaly Bence)

ÚJSÁGÍRÓBÓL DANDÁRTÁBORNOK

KARRIERJE SORÁN MINDIG LEGALULRÓL KEZDTE, DE MINDIG A CSÚCSRA ÉRT. ÚJSÁGÍRÓBÓL LETT RENDŐR ÉS NYOMOZÓ, GARAMVÖLGYI LÁSZLÓ DANDÁRTÁBORNOK MA A NAGY DIÁK BŰNMEGELŐZÉSI TESZT FŐ TÁMOGATÓJA, A NEMZETI BŰNMEGELŐZÉSI TANÁCS KOMMUNIKÁCIÓS IGAZGATÓJA. A NAGY DIÁK BŰNMEGELŐZÉSI TESZT APROPÓJÁN KÉRDEZTEM A PÁLYAFUTÁSÁRÓL ÉS A MAGYAR BŰNCSELEKMÉNYEKRŐL.

HOGYAN KERÜLT A NEMZETI BŰNMEGELŐZÉSI TANÁCSHOZ?

Annak idején, a szocializmusban mindenkinek kötelező volt két év katonai szolgálat. Én az érettségi után mentem el katonának, hogy minél előbb letudjam a kötelező szolgálatot. A leszerelés után jelentkeztem az egyetlen újságírói iskolába, a Bálint Györgybe. Az iskola befejezése után lettem gyakornok egy napilapnál, ahol az osztályfőnököm volt az olvasószerkesztő. Ebben az időszakban jelent meg az oknyomozó újságírás az USA-ban. Az első nagy horderejű ügy a Watergate-botrány volt. Az újságírók kriminalisztikai eszközökkel – például tanúk kihallgatásával, nyomozással – bogozták ki a nagy „disznóságokat”. Ennek hatására én is szerettem volna oknyomozással foglalkozni. Az akkori főnököm azt tanácsolta, hogy ha nyomozni akarok, menjek el rendőrnék.

A rendőri pályafutásomat 1979-ben kezdem járőrként a II. kerületben. Eredendően nyomozó szerettem volna lenni, de a bűnügyi osztályon azt mondták, hogy nincs szabad hely. A kapitányság vezetője, Szabó György azt mondta, fiam, gyere ide, kezd el az utcán járőrözést. Másfél évig voltam az utcán egyenruhás, megismertem a kerületet és a bűnözőket, ami nagyon hasznos volt. A II. kerületet sokan a Rózsadombral azonosítják, de hozzá tartozott a Kalef, vagyis a Moszkva tér (a mai Széll Kálmán tér – a szerk.), illetve

a Hűvösvölgy egy része. A Kalef egy legendás hely volt, rengeteg betöréssel és primitív drogfogyasztással, ami sokszor a ragasztó szipuzását jelentette. Miután felszabadult egy hely, 10 évig voltam nyomozó. Mivel nem volt szakmai iskolám, el kellett végeznem a Rendőrtisztai Főiskolát és a Jogi Egyetemet.

A rendszerváltás után létrehoztak a rendőrségnél egy sajtóosztályt, ahova olyan embereket kerestek, akik valamilyen újságírói múlttal rendelkeztek. Itt 23 évig voltam szóvivő. 2013-ban nevezték ki Dr. Hatala Józsefet a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács élére, aki áthívott engem az ORFK-tól.

MIT JELENT PONTOSAN A BŰNMEGELŐZÉS?

Minden olyan cselekvés, magatartás és intézkedés, ami a bűncselekmények számát csökkenti. Nem csupán bűnmegelőzésről kell beszélnünk, hanem veszélymegelőzésről is. Önmagában a prevenció nem elég. Ha a veszélyhelyzeteket nem ismerjük fel, akkor nem tudunk időben beavatkozni. Azonban ha rendelkezésünkre áll a kellő tudás, akkor ezekből a helyzetekből nem lesz kriminalitás.

HOGY ALAKUL AZ ISKOLAI BŰNCSELEKMÉNYEK SZÁMA?

Az iskolai bűncselekmények száma folyamatosan csökken. Az iskolarendőrök

és iskolaőrök megjelenése is jó hatással van diákokra. Az ő jelenlétük picit hasonlít a közterületi rendőri jelenletre, ahol ott vannak, nem történik bűncselekmény. Az elkövetők nem a retorziótól félnek (hiszen a büntetés elkerülhetetlen), hanem a lebukástól. Ez mindenkire igaz. Ezért a rendőrök és iskolaőrök már csak a pusztta jelenlétükkel is elősegítik, hogy ne történjen baj az iskolákban.

ÖN SZERINT MIÉRT HATÉKONY A NAGY DIÁK BŰNMEGELŐZÉSI TESZTEK JÁTÉKUNK?

Ez egy edukációs teszt, ahol a kérdésekre adott válaszok nem csak azt igazolják, hogy mit tudunk vagy milyen ismeretekkel rendelkezünk, de az esetleges rossz válaszok után megjelenő helyes válaszok miatt tanulunk is.

Egyébként többször kitöltöttem már én is. Ugyan mi készítetünk az összes kérdést és a válaszokat is, az a helyzet, hogy 100%-os eredményt sosem tudtam elérni. Mivel sosem ugyanazt a kérdéssort kaptam, sosem tudtam hibátlanra kitölteni. De ezzel semmi baj sincs, hiszem minden egyes hibám után tanultam valamit. Úgy gondolom, hogy nem az edzőnek kell az összes büntetést értékesítenie, de mindenképp a tudása legjavát kell átadnia.

NAGY DIÁK

4.

BÜNMEGELŐZÉSI

TESZT

KÖVESD A DÖNTŐT ÉLŐ STREAMEN
A DUE FACEBOOK OLDALÁN

2021. MÁJUS 14. 14.30 ÓRÁTÓL!

BELÜGYMINISZTERIUM

NBT

NEMZETI
BÜNMEGELŐZÉSI
TANÁCS

méltóhálózat
due
a diákújságíró egyesület

WWW.BUNMEGELOZESITESZT.HU

NYERD MEG AZ ÁLOMUTAZÁST,
AZ ELEKTROMOS ROBOGÓT VAGY A SZUPER BRINGÁT!

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

műhelyhálózat
due
a diákújságíró egyesület